

PROCESSING COPY

DCR

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT

CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY

This material contains information affecting the National Defense of the United States within the meaning of the Espionage Laws, Title 18, U.S.C. Secs. 793 and 794, the transmission or revelation of which in any manner to an unauthorized person is prohibited by law.

C-O-N-F-I-D-E-N-T-I-A-L

25X1

COUNTRY Hungary

REPORT

 SUBJECT Hungarian Signal Instructions
for Inland Shipping

DATE DISTR. 31 OCT 1957

25X1

NO. PAGES 1

 REQUIREMENT
NO. RD

REFERENCES

DATE OF INFO.

PLACE & DATE ACQ

Reel # 673

25X1

SOURCE EVALUATIONS ARE DEFINITIVE. APPRAISAL OF CONTENT IS TENTATIVE.

Signal Directions for Inland

Shipping (Jelzesi Utasitas a Belvizi Hajozas Reszere), a Hungarian manual published in Budapest in 1956. Accompanying the book is an appendix entitled Sound and Visible Signals. Ships' masters are issued copies of these publications, but they must sign for them. The manuals represent the final results of several years of negotiations among the SDGP (Soviet Danube Company) and the various satellite shipping trusts, according to the terms of which in 1955 all companies switched to the Russian signal system of running lights, bridge markings, etc. It is believed that the systems and signals described in the manuals are standard for the entire lower Danube and probably for inland waterways of the USSR as well.

25X1

STATE	X	ARMY	X	NAVY	EV	X	AIR	X	FBI		AEC		ORR	X		
-------	---	------	---	------	----	---	-----	---	-----	--	-----	--	-----	---	--	--

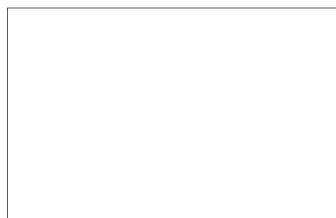
(Note: Washington distribution indicated by "X"; Field distribution by "#")

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT

B) Melléklet

STAT

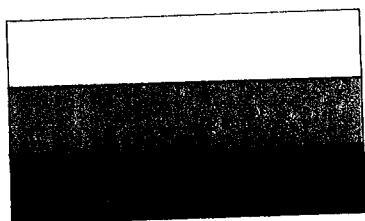
**A HANGJELEK ÉS A LÁTHATÓ JELZÉSEK
ÁBRÁI**

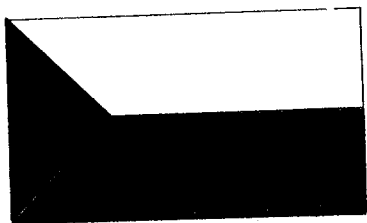
STAT

A H. 1. sz. Hajózási jelzési utasítás melléklete

A dunai államok lobogói

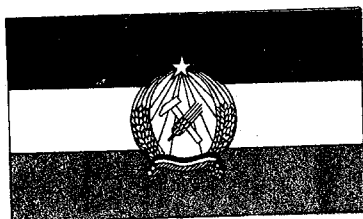
Bolgár

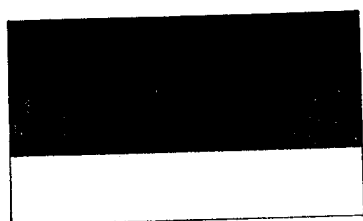
Csehszlovák

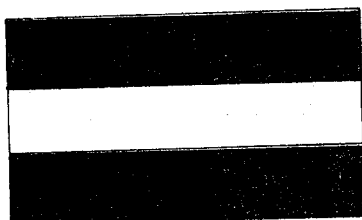
Jugoszláv

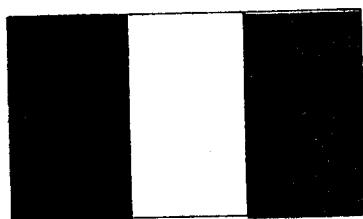
Magyar

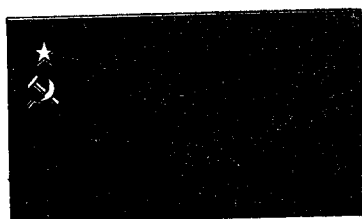
Német

Osztrák

Román

Szovjet

A hajókról adható jelzések

A) HANGJELEK

a) Menetben levő hajók kitérésénél gőzsípval adható hangjelek

1. «JOBBRA TARTOK!» ●
Egy rövid hang.
2. «BALRA TARTOK!» ● ●
Két rövid hang.
3. «A FELHÍVÁSNAK MEGFELELŐEN KITÉRNI NEM TUDOK!» ● ● ● ● ● ● ● ●
Ötnél több rövid hang.
4. «AZ IRÁNYVÁLASZTÁS JOGÁT ÁTADOM!» — —
Két hosszú hang.
5. «ELŐZÉSHEZ HELYET KÉREK!» — — — — —
Öt hosszú hang.

b) Egyéb hajóműveletek hangjelei

6. «FORDULNI SZÁNDÉKOZOM!» ● ● ●
Három rövid hang a gőzsípval.
7. «GÉPEM HÁTRAFELÉ MŰKÖDIK!» ● ● ● ●
Négy rövid hang a gőzsípval.
- 8a. «HORGONYZÁSHOZ ELŐKÉSZÜLNI!» — — —
Három hosszú hang a gőzsípval.
- 8b. «HORGONY LEERESZTÉSRE ELŐKÉSZÍTVE!» v
Egy harangütés.
- 8c. «HORGONYT LEERESZTENI!» ●
Egy nagyon rövid hang a gőzsípval.
- 8d. «HORGONYLÁNC NYÚLIK» v
Egy harangütés.
- 8e. «HORGONY TART» vv
Két harangütés.
- 9a. «HORGONYFELSZEDÉSHEZ ELŐKÉSZÜLNI!» — — ●
Két hosszú és egy rövid hang a gőzsípval.
- 9b. «HORGONY FELSZEDÉSRE ELŐKÉSZÍTVE» v
Egy harangütés.
- 9c. «HORGONYT FELSZEDNI!» ●
Egy nagyon rövid hang a gőzsípval.
- 9d. «HORGONY A VÍZ FELETT» v
Egy harangütés.
- 9e. «HORGONY RENDBEN» vv
Két harangütés.

c) A figyelem felhívására szolgáló hangjel

10. «FIGYELMEZTETŐ!» -
Egy hosszú hang a gőzsípval.

d) Az utasszállító hajók indulásánál és érkezésénél adható hangjelek

- 11a. «FELHÍVÁS A BESZÁLLÁSHOZ» vvvvvv
A harang kongatása fokozatosan gyorsuló ütemben.
- 11b. «KEZELÉS BEFEJEZVE» -
Egy hosszú hang a kézjelzősípval.
- 11c. «JÁRÓDESZKÁKAT KIHÚZNI!» -
Egy hosszú hang a gőzsípval.
- 11d. «KÖTELEKET ELERESZTENI!» ● ●
Két rövid hang a gőzsípval.
- 11e. «KÖTELEKET ELERESZTETTÉK» ● ●
Két rövid hang a kézjelzősípval.
- 11f. «KÖTELEK ÁTADVA» -
Egy hosszú hang a kézjelzősípval.
- 11g. «KÖTELEK TARTANAK» ● ●
Két rövid hang a kézjelzősípval.

e) Kedvezőtlen látási viszonyok esetén adható hangjelek

12. «MAGÁNYOSAN HALADÓ HAJÓ» -
Egy hosszú hang a gőzsípval.
13. «VONTATMÁNNYAL HALADÓ HAJÓ» - ● ●
Egy hosszú és két rövid hang a gőzsípval.
14. «FIGYELEM, A HAJÓÚT NEM SZABAD!» vvvvvvvvvv
A harang kongatása.

f) Rendkívüli esetekben gőzsípval adható hangjelek

15. «SEGÍTSÉGET KÉREK!» ● - ● - ● -
Rövid és hosszú szaggatott hangok váltakozva.
16. «A HAJÓ KORMÁNYKÉPTELEN» ● ● ● ● ● ● ● ●
Rövid szaggatott hangok.
- 17a. «LESZABADÍTÁSRA KÉSZEN» -
Egy hosszú hang.
- 17b. «TELJES ERŐT KÉREK!» - -
Két hosszú hang.
- 17c. «TELJES ERŐT VISSZAVENNI!» -
Egy hosszú hang.
- 17d. «ELŐFOGAT MÁR NEM SZÜKSÉGES» ● ●
Két rövid hang.

g) A hajóknak egyéb hangjelei

18. «KÉMÉNYT LEHÚZNI!» ●
Egy nagyon rövid hang a kisgőzsíppal.
19. «ÖRSÉG RIASZTÁSA!» -●-●-●
Egy hosszú és egy rövid hang háromszor ismételve a kisgőzsíppal.
20. «VÉSZRIADÓ!» -●●●-●●●
a) Menetben: egy hosszú és három rövid hang a gőzsíppal többször ismételve.
b) Állás közben: harang kongatása. vvvvvv
29. «KÖTELET ELERESZTENI!» ●●
Két nagyon rövid hang a gőzsíppal.
- 30a. «VONTATÁST VÉGZŐ HAJÓ MEGKEZDI FORDULÁSÁT» -●
Egy hosszú és egy rövid hang a gőzsíppal.
- 30b. «ELSŐ USZÁLYSOR FORDULJON A GÉPHAJÓ UTÁN!» ●
Egy rövid hang a gőzsíppal.
- 30c. «MÁSODIK USZÁLYSOR FORDULJON AZ ELSŐ USZÁLYSOR UTÁN!» ●●
Két rövid hang a gőzsíppal.
- 30d. «HARMADIK USZÁLYSOR FORDULJON A MÁSODIK USZÁLYSOR UTÁN!» ●●●
Három rövid hang a gőzsíppal.
- 31a. «FIGYELMEZTETÉS AZ USZÁLYOK SZÉTERESZTÉSÉRE VAGY ÖSSZEKÖTÉSÉRE» -●
Egy hosszú és egy rövid hang a gőzsíppal.
- 32a. «USZÁLYHORGONYOKAT ELŐKÉSZÍTENI!» -
Egy hosszú hang a gőzsíppal.
- 32b. «USZÁLYOK HORGONYT DOBNI!» ●
Egy rövid hang a gőzsíppal.

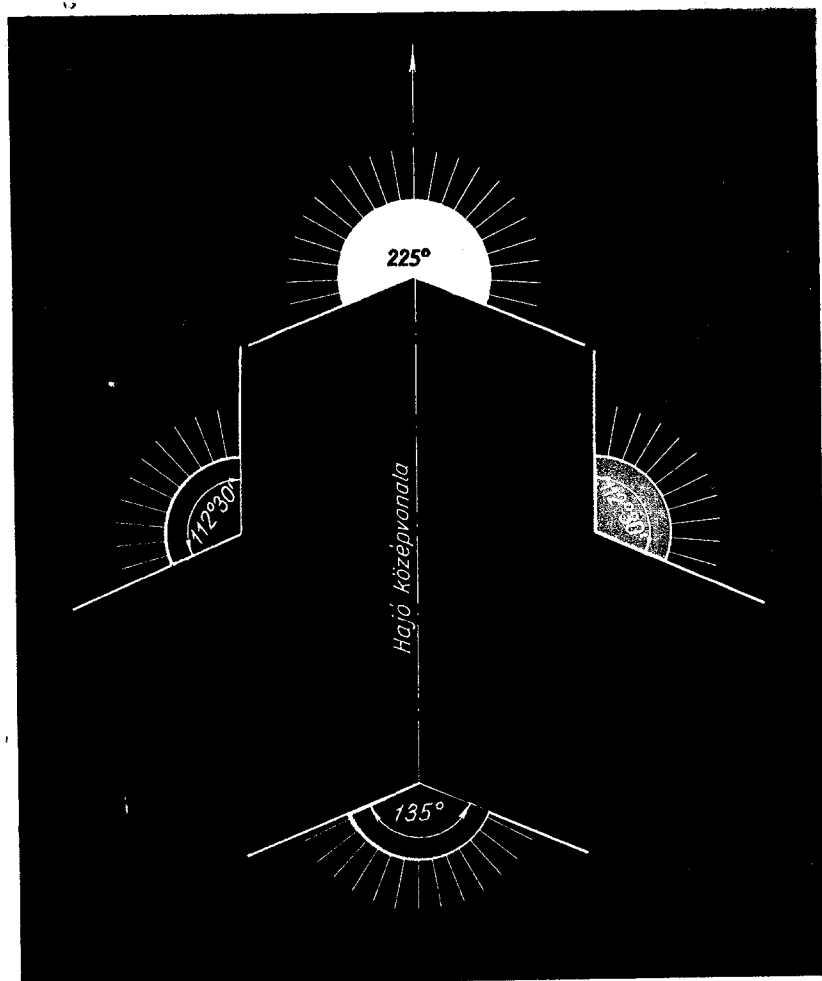
h) Fennakadt vagy elsüllyedt hajók jelzései

- 34a. «FENNAKADT, VAGY RÉSZBEN ELSÜLLYEDT KISHAJÓ MEL-
LETT A HAJÓÚT ZÁRVA» ●●●●●●
Szaggatott hangjelek bármilyen megfelelő hangjelző eszközzel.

B) **HAJÓK LÁTHATÓ JELZÉSEI**

A menetlámpák fényoszlopa

Helyzet-
lámpa Árboclámpa Helyzet-
lámpa Farlámpa lámpa

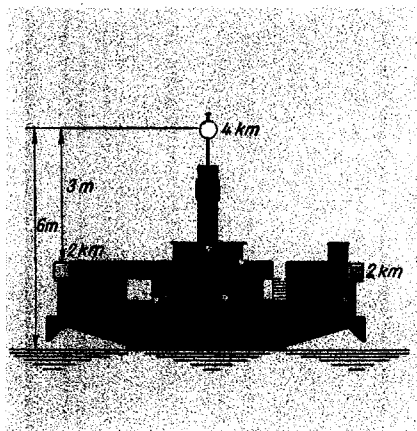

1. dbra

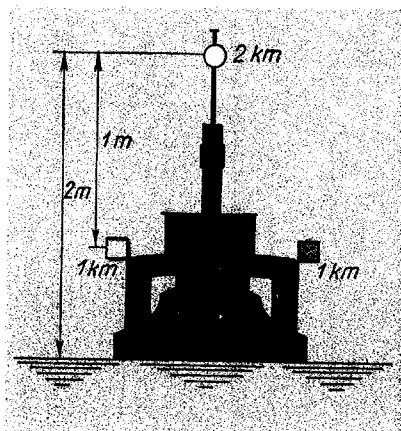
5

21. sz. jelzés. „Magányosan haladó hajó árbo- és helyzetlámpái”

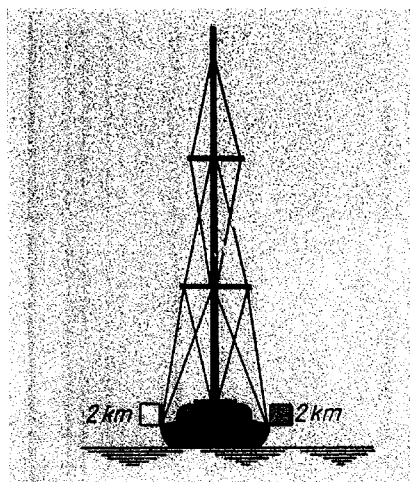
Sötétben:

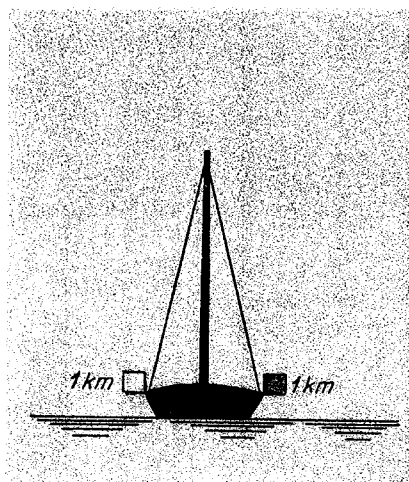
2. ábra. Géphajó

3. ábra. Kisgéphajó

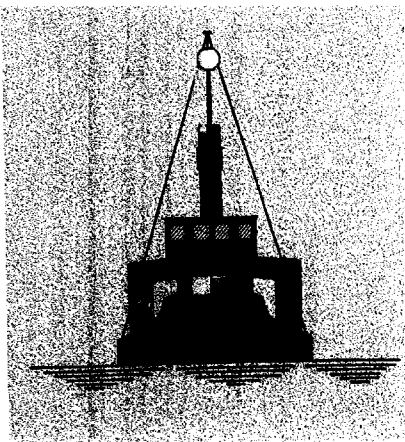
4. ábra. Vitorlášhajó

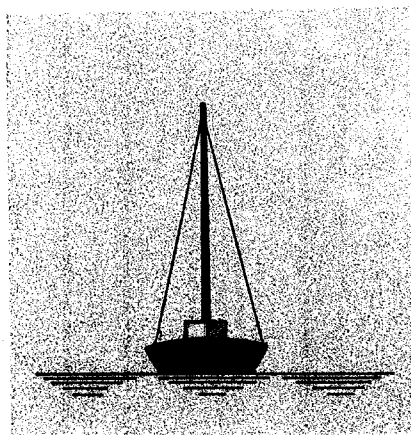
5. ábra. Kisvitorlášhajó.

Nappal: jelzést nem kell alkalmazni

Az egyesített helyzetlámpák elhelyezése
Sötétben:

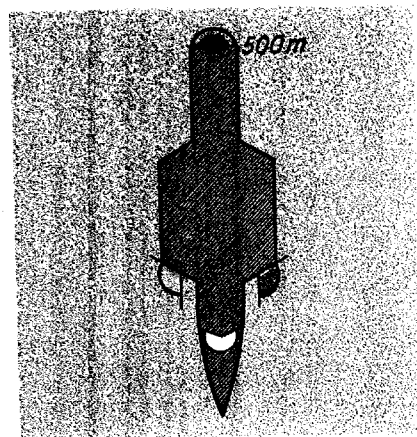
6. ábra. Kisgéphajó

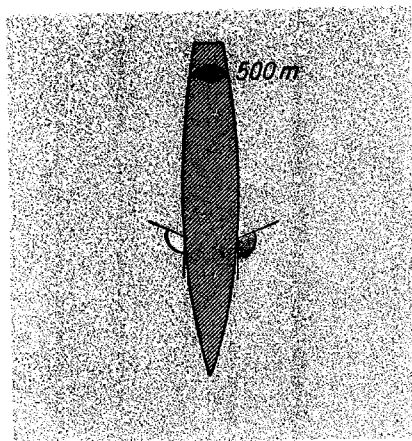
7. ábra. Kisvitorláshajó

22. sz. jelzés. „Magányosan haladó hajó farlámpája”

Sötétben:

8. ábra. Géphajó

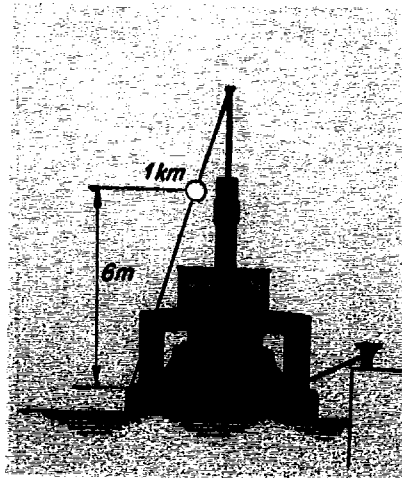

9. ábra. Vitorláshajó

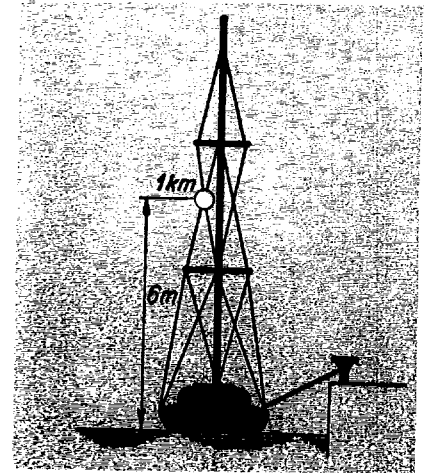
Kisvitorláshajók farlámpát nem viselhetnek

23. sz. jelzés. „A folyón horgonyzó vagy kikötött hajó”

Sötétben:

10. ábra. Géphajó

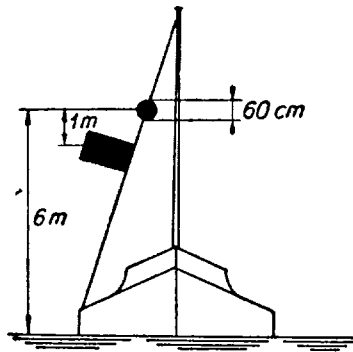

11. ábra. Vitorláshajó

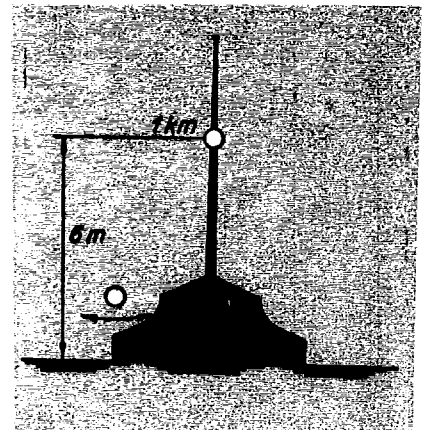
Ha több hajó van egymás mellett lehorgonyozva vagy kikötve, akkor csak a hajóúthoz legközelebb álló hajón kell a horgonylámpát alkalmazni

Nappal : jelzést nem kell alkalmazni

24. sz. jelzés. „Ereszkedő hajó”

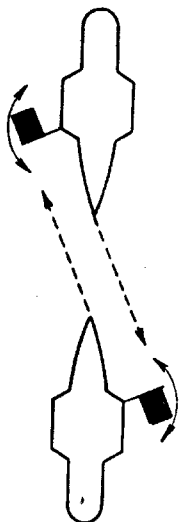

12. ábra. Nappal

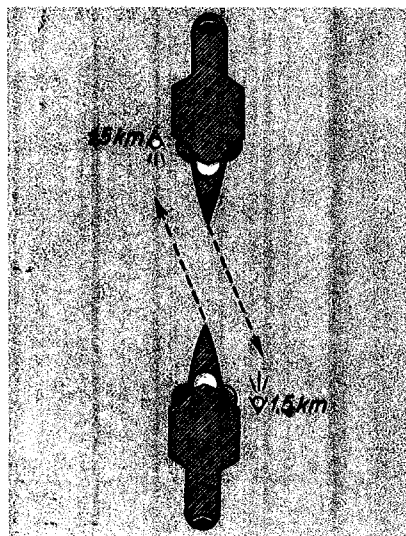

13. ábra. Sötétben

25. sz. jelzés. „Fordított kitérés“

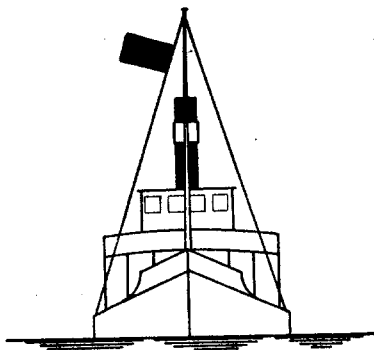
14. ábra. Nappal

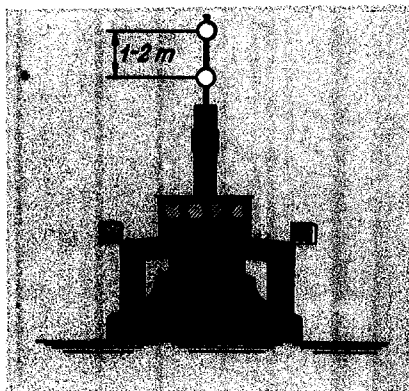
15. ábra. Sötétben

A hajóknak a zászló lengetésével, illetve a villanó fehér fény adásával egyidejűleg a »Balra tartok!« (● ●) hangjelet kell adniok. A villanó fehér fénynek csak a közeledő hajó felé szabad láthatónak lennie.

26. sz. jelzés. „Vontatást végző géphajó menet közben”

16. ábra. Nappal

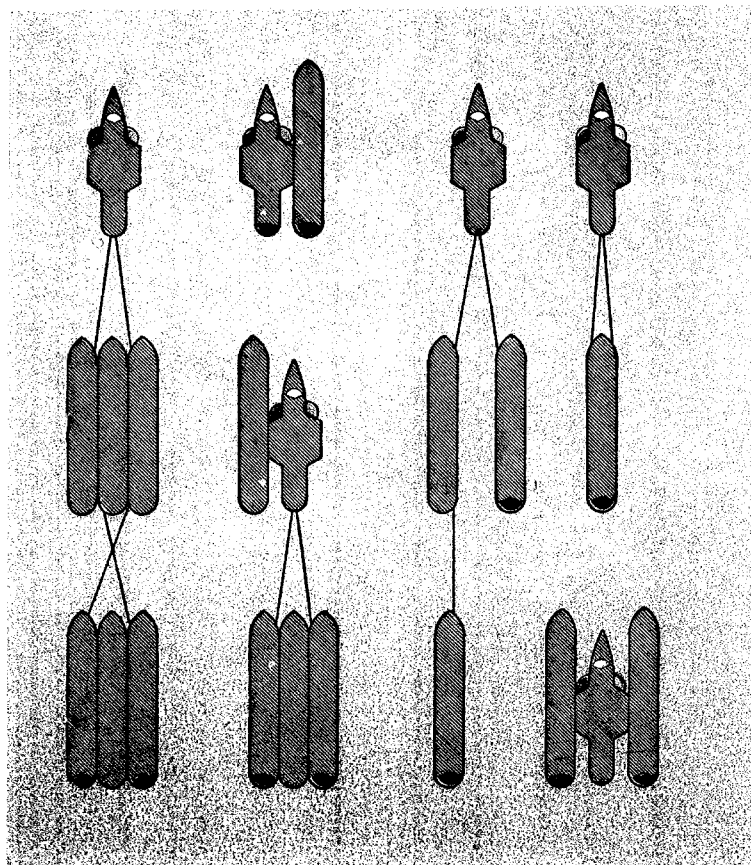

17. ábra. Sötétben

27. sz. jelzés. „Hajóvonat farlámpája”

Különféle hajóvonat összeállítások

Sötétben :

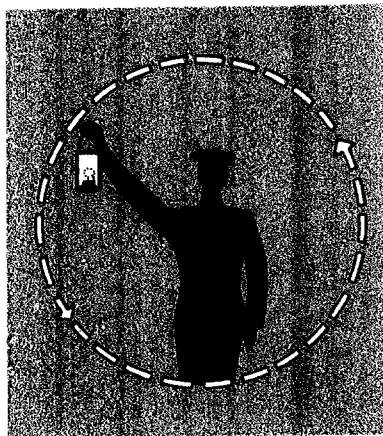
18. ábra

28. sz. jelzés. „Az uszályok az induláshoz szükséges műveletekkel elkészültek”

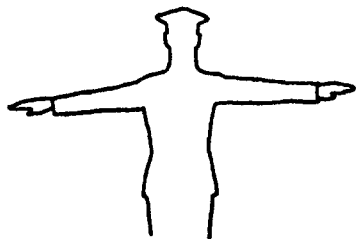
19. ábra. Nappal

A jelzést a vontatást végző hajó felé kell adni

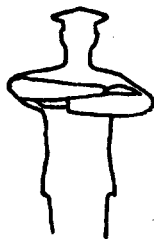
20. ábra. Sötétben

31b. sz. jelzés.
„Uszályokat ereszd széjjel!”

21. ábra

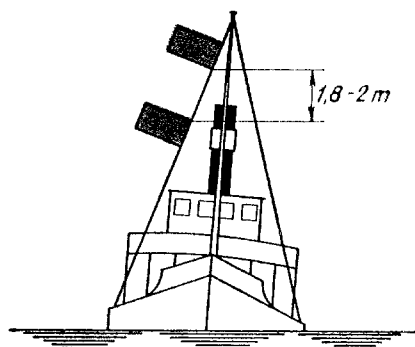
31c. sz. jelzés.
„Uszályokat kösd össze!”

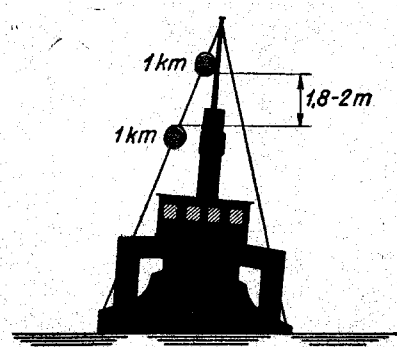
22. ábra

Nappal: a jelzést az uszályok felé fordulva kell adni.
Sötétben: a rendelkezéseket szóbelileg kell kiadni

33a. sz. jelzés. „Fennakadt vagy részben elsüllyedt hajó mellett a hajóút zárva”

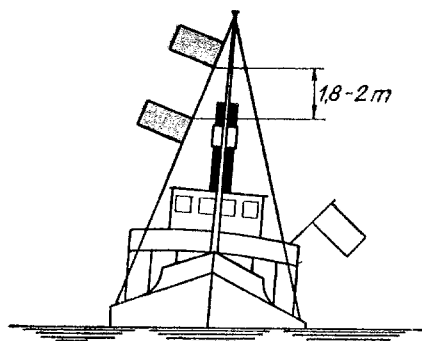

23. ábra. Nappal

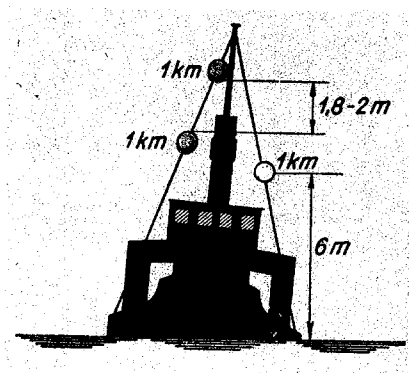

24. ábra. Sötétben

33b. sz. jelzés. „Fennakadt vagy részben elsüllyedt hajó mellett a hajóút szabad”

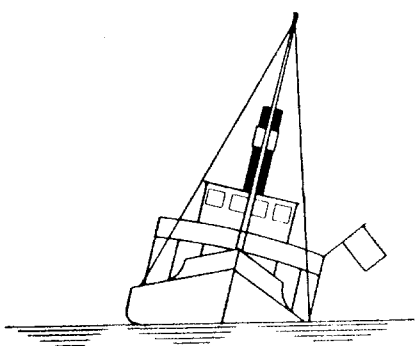
25. ábra. Nappal

26. ábra. Sötétben

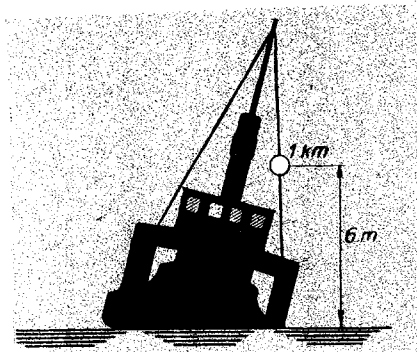
A vörös lobogók helyett más színű lobogók, vagy gömbalakú tárgyak is alkalmazhatók.

34b. sz. jelzés. „Fennakadt vagy részben elsüllyedt kishajó mellett a hajóút szabad”

27. ábra. Nappal

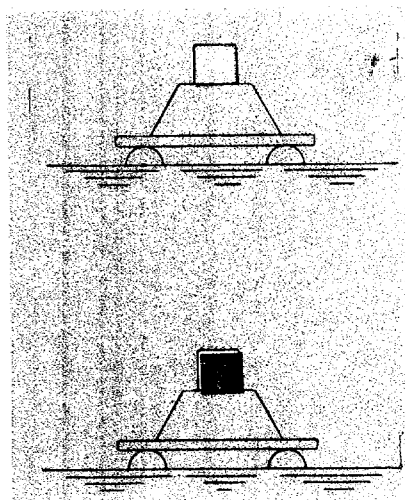
A jelzést a hajóút szabad elhaladási oldalán kell adni

28. ábra. Sötétben

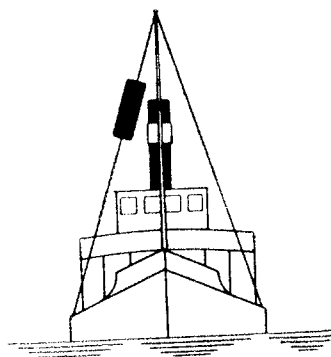
35. sz. jelzés. „Elsüllyedt hajó!”

„Előnyt kérő jelzés”

29. ábra

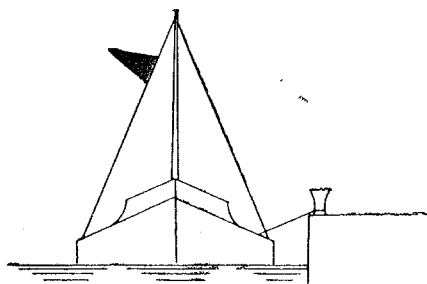
Sötétben: a hajóút jobboldalán zöld, a hajóút baloldalán vörös fényű lámpa az úszón.
Nappal: bármilyen alakú úszó

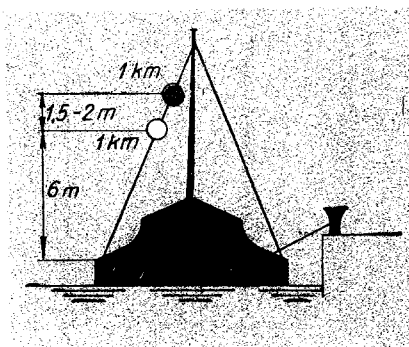
30. ábra

Nappal: nehéz áthaladási szakaszokhoz való közeledéskor kell ezt a jelzést alkalmazni

36. sz. jelzés. „Veszélyes anyagot szállító, lehorgonyzott vagy kikötött hajó”

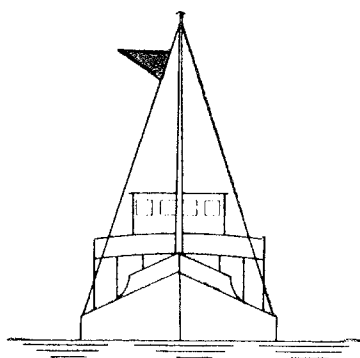
31. ábra. Nappal

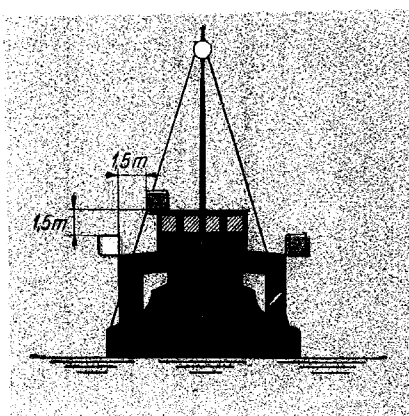
32. ábra. Sötétben

Ha több ilyen hajó áll egymás mellett, akkor e jelzést csak a hajóút felőli oldalon levő, legszélső hajón kell alkalmazni

37a. sz. jelzés. „Veszélyes anyagot szállító, vontatmány nélkül közlekedő géphajó menet közben”

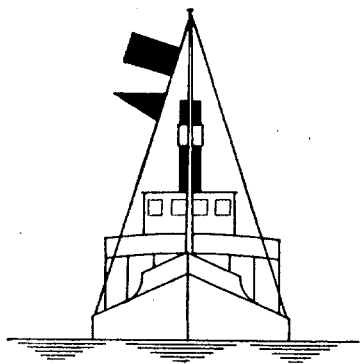

33. ábra. Nappal

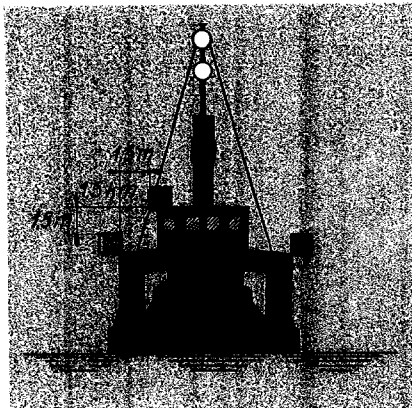

34. ábra. Sötétben

37b. sz. jelzés. „Veszélyes anyagot szállító hajóvonat menet közben”

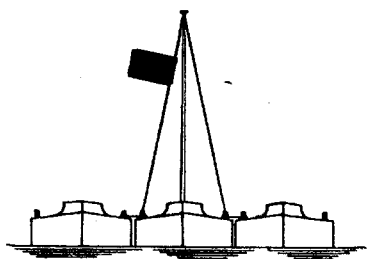

35. ábra. Nappal

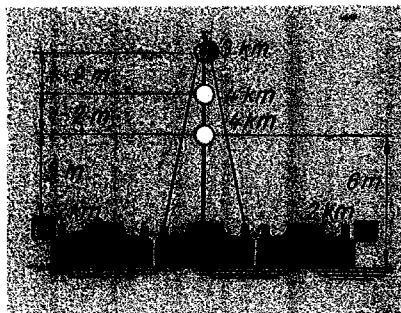

36. ábra. Sötétben

38. sz. jelzés. „Tolt hajócsoport”

37. ábra. Nappal

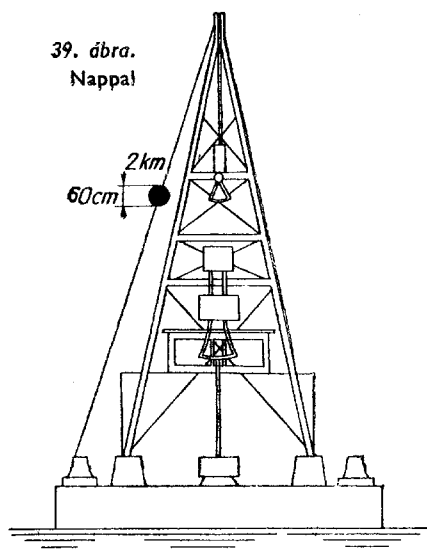

38. ábra. Sötétben

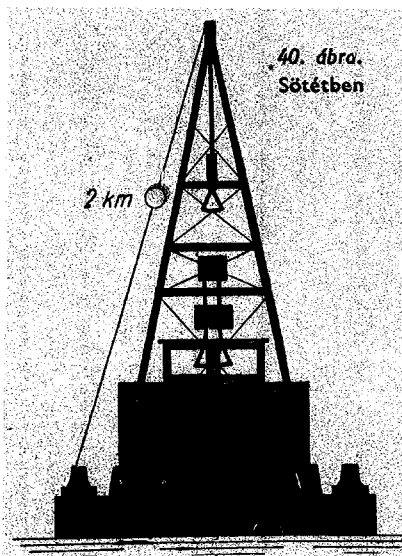
A lobogót, illetve az árboclámpákat az első hajó elején felállított árbocon kell elhelyezni. A tolt hajócsoport szélén elhelyezett hajók farán, továbbá, ha a tolóhajó fara a leghátsó szélő hajó fara mögött van, a tolóhajó farán is egy kék fény (farlampa). A farlámpák fényének legalább 500 m-ről észrevehetőnek kell lennie

39. sz. jelzés. „Úszómunkagép működik!”

39. ábra.
Nappal

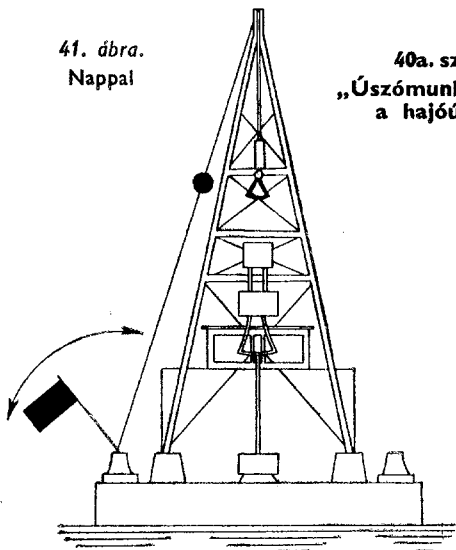

40. ábra.
Sötétben

Ha az úszómunkagép nem működik, akkor azt sötétben horgonylámpával kell megjelölni

41. ábra.
Nappal

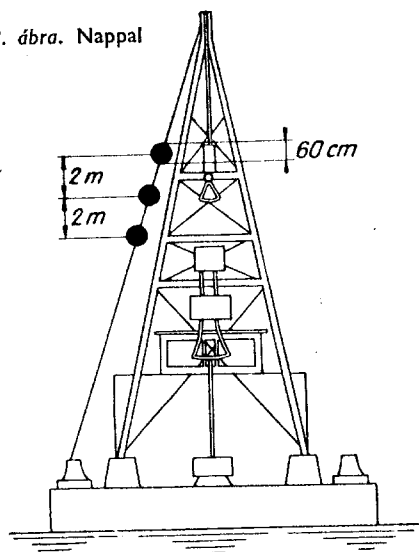
40a. sz. jelzés.
„Úszómunkagép mellett
a hajót szabad”

42. ábra.
Sötétben

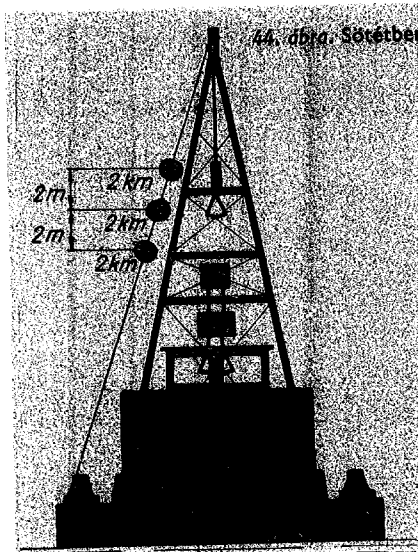

40. és 42. ábránál zöld, illetve vörös fény

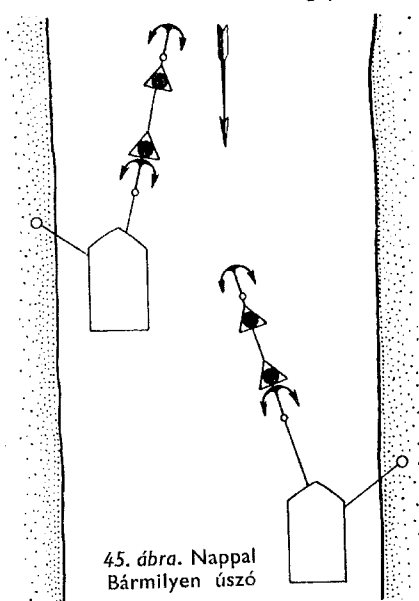
43. ábra. Nappal

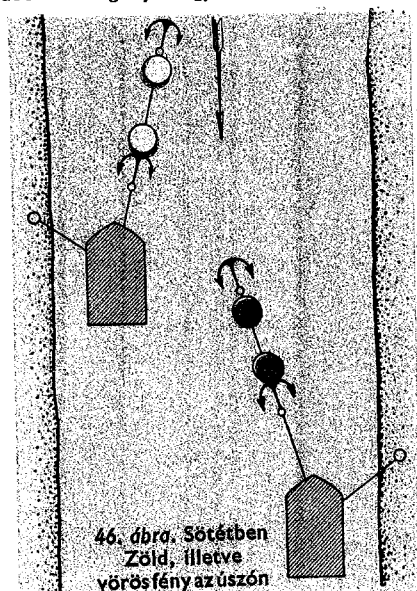
44. ábra. Sötétben

Úszómunkagépek által ledobott horgony megjelölése

45. ábra. Nappal
Bármilyen úszó

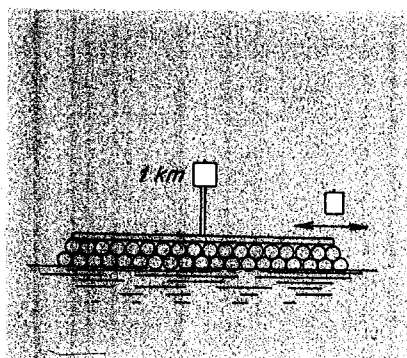

46. ábra. Sötétben
Zöld, illetve
vörös fény az úszón

41. sz. jelzés. „Ereszkedő tutaj”

42. sz. jelzés.

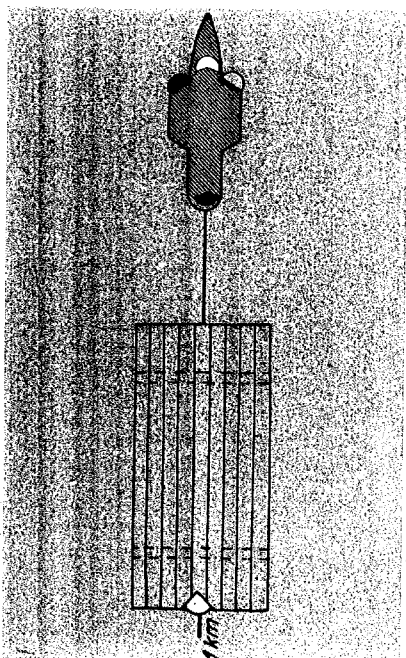
„Folyón horgonyzó vagy kikötött tutaj”

47. ábra. Sötétben

Nappal: jelzést nem kell alkalmazni

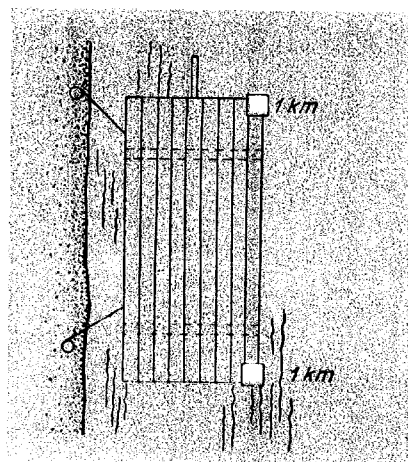
43. sz. jelzés. „Vontatott tutaj”

49. ábra

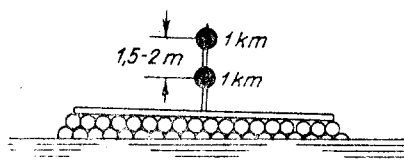
Sötétben: a villanó fehér fényt az utolsó tutajról a mögötte közeledő hajó felé kell adni.

Nappal: jelzést alkalmazni nem kell

48. ábra. Sötétben

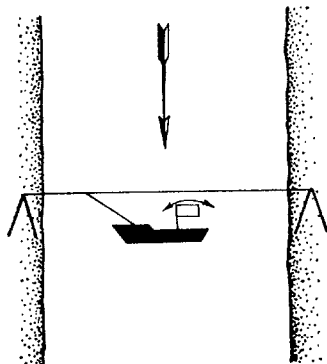
Nappal: jelzést nem kell alkalmazni

44. sz. jelzés.
„Zátonyon fennakadt tutaj”

50. ábra

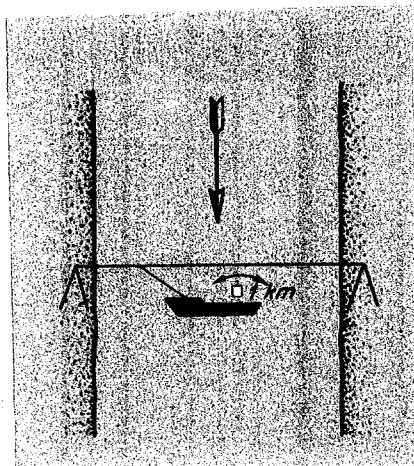
Nappal: két bármilyen színű jelzőgömb
Sötétben: két vörös fény egymás felett

45a. sz. jelzés. „Révkötél kifeszítve”

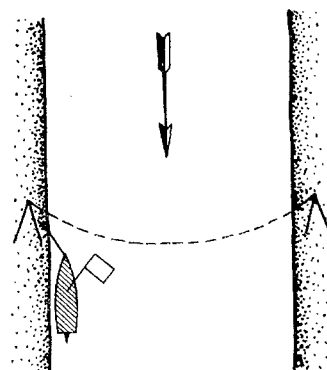
51. ábra. Nappal

A jelzést a közeledő hajó felé kell adni

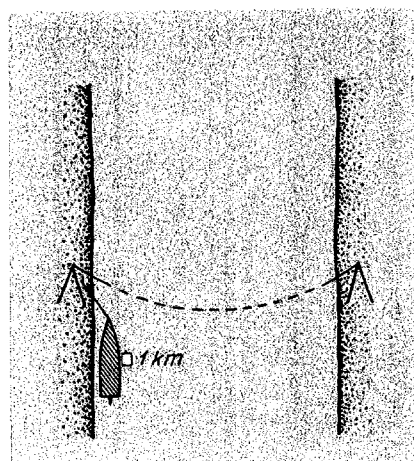
52. ábra. Sötétben

45b. sz. jelzés. „Révkötél leeresztve”

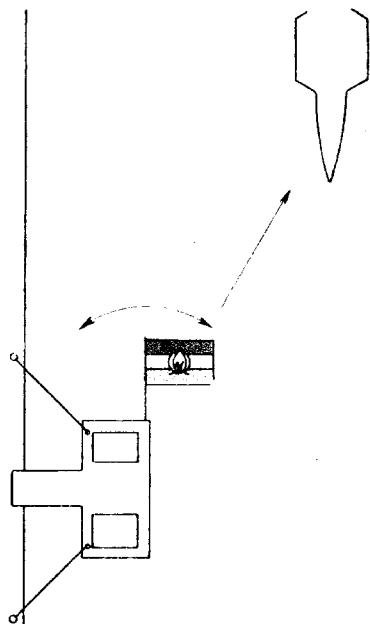
53. ábra. Nappal

A zászló a parton is elhelyezhető, jól látható helyen

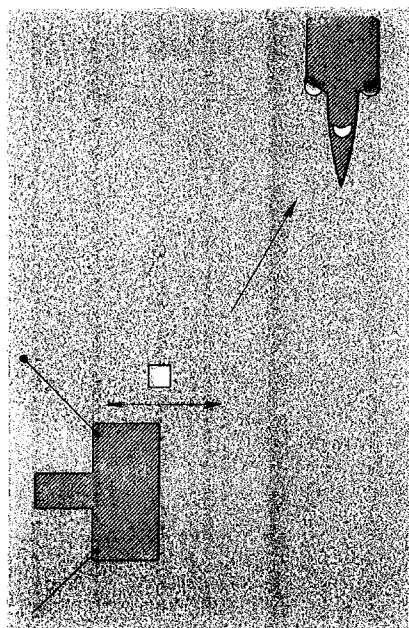
54. ábra. Sötétben

46. sz. jelzés. „Pótrendelet!”

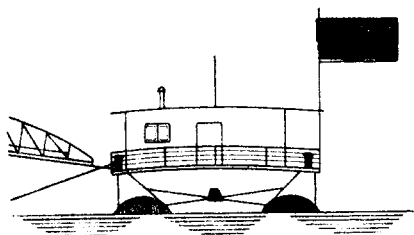
55. ábra. Nappal

A jelzést a hajóállomásról kell adni, a közeledő hajó felé

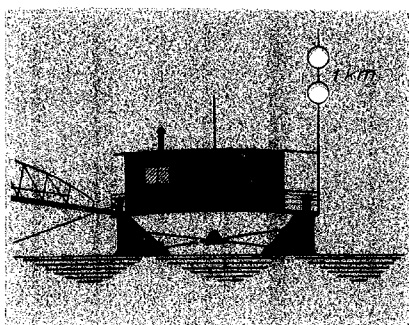

56. ábra. Sötétben

47. sz. jelzés. „Darabáru berakás!”

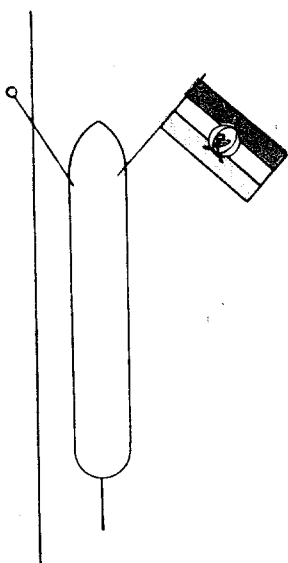

57. ábra. Nappal

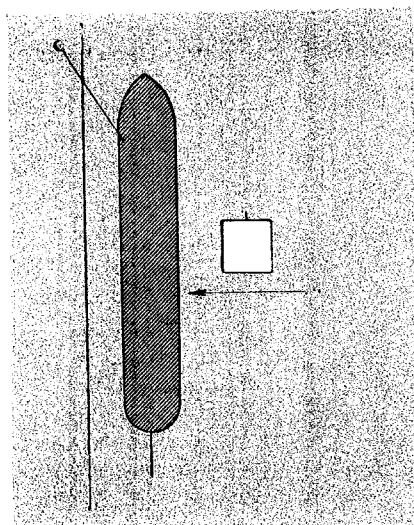

58. ábra. Sötétben

48. sz. jelzés. „Uszályt elvontatni!”

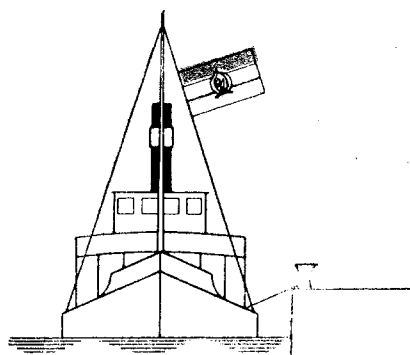
59. ábra. Nappal

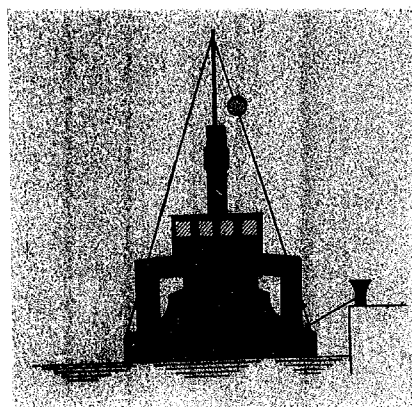
60. ábra. Sötétben

A magyar zászlót az uszálynak azon a részén kell elhelyezni, a fényjelzést pedig abba az irányba kell adni, amely irányba az uszályt el kell vontatni

49. sz. jelzés. „Telelőparancsnokság”

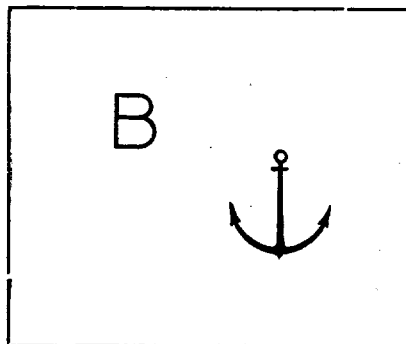
61. ábra. Nappal

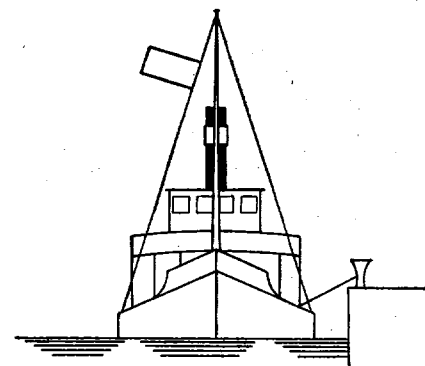
62. ábra. Sötétben

„Belforgalmi lobogó”

„Járványlobogó”

63. ábra. Nappal és sötétben
Budapest—Dorog között közlekedő hajó-
kon kell alkalmazni

64. ábra. Nappal és sötétben

„Hossztengelytárcsa”

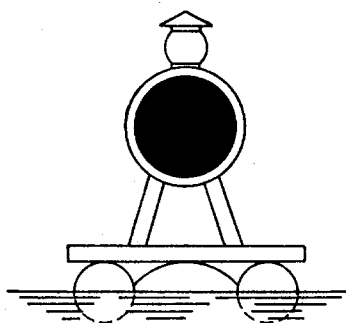

65. ábra. Nappal és sötétben
Csak azokon a hajókon kell alkalmazni,
amelyeken a hajó felépítménye miatt a
kormányállásból a hajó fara nem látható

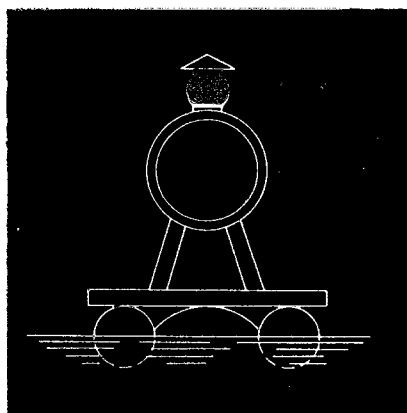
C) A HAJÓUTAK JELZÉSEI

Mederkitűzések

50a. sz. jelzés. „Jobboldali mederkitűzés”

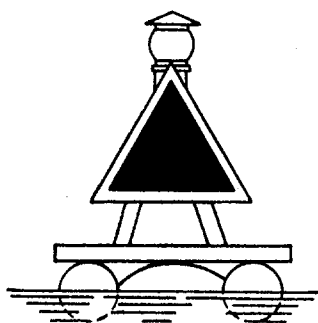

66. ábra. Nappal

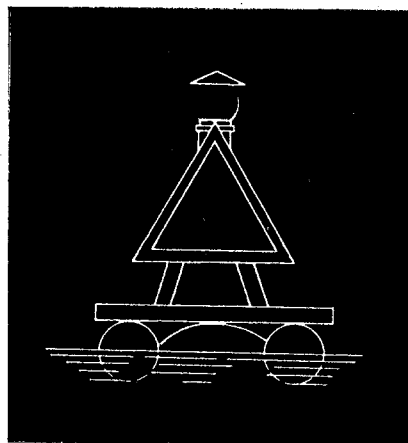

67. ábra. Sötétben

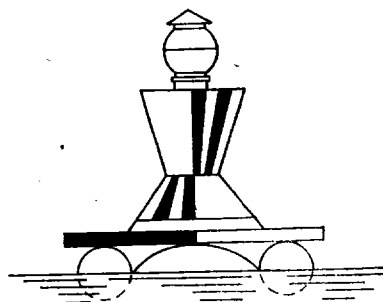
50b. sz. jelzés. „Baloldali mederkitűzés”

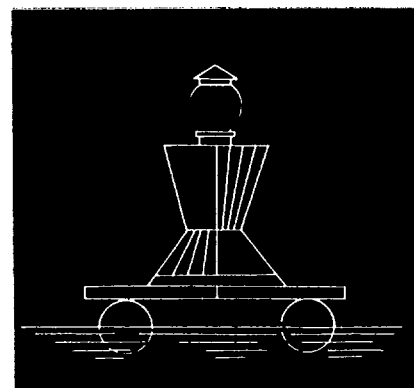
68. ábra. Nappal

69. ábra. Sötétben

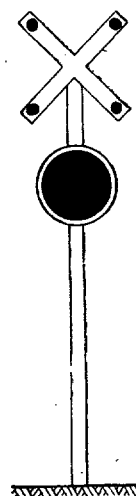

70. ábra. Nappal

71. ábra. Sötétben

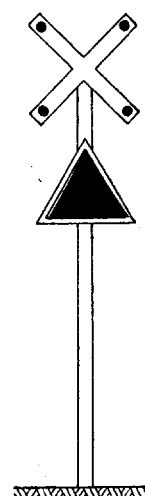
51a. sz. jelzés: „Jobboldali »Vigyázz!« mederkitűzés”

72. ábra

Nappal és sötétben

51b. sz. jelzés: „Baloldali »Vigyázz!« mederkitűzés”

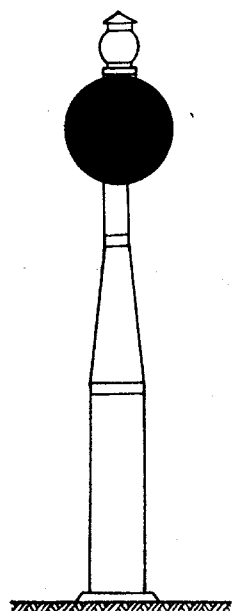

73. ábra

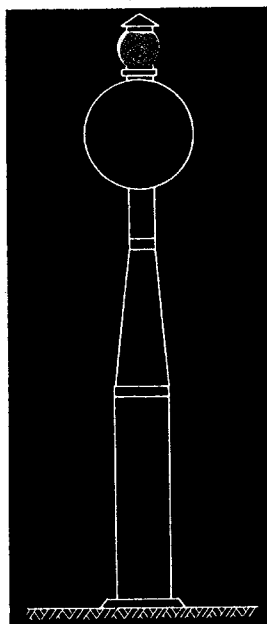
Parti irányjelek

52a. sz. jelzés.

„Egyszerű jobbparti
irányjel”

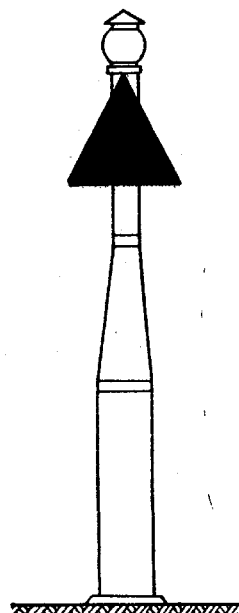
74. ábra
Nappal

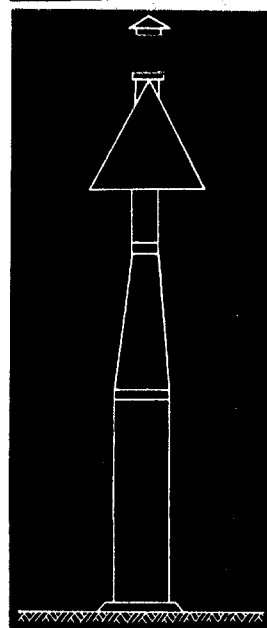
75. ábra
Sötétben

52b. sz. jelzés.

„Egyszerű balparti
irányjel”

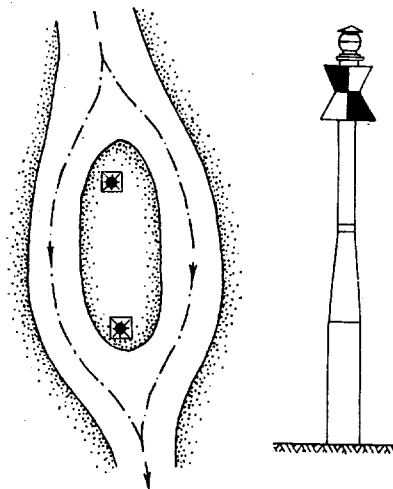

76. ábra
Nappal

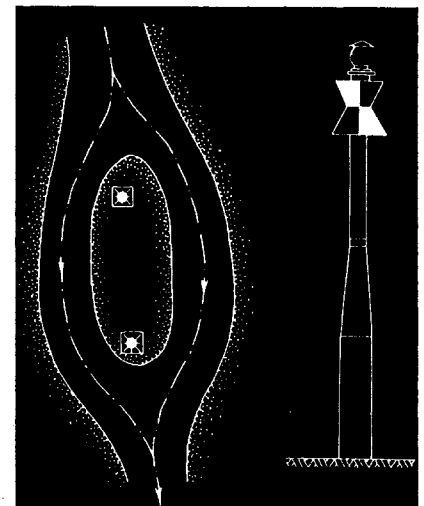

77. ábra
Sötétben

52c. sz. jelzés. „Egyszerű középírányjel a szigetekben”

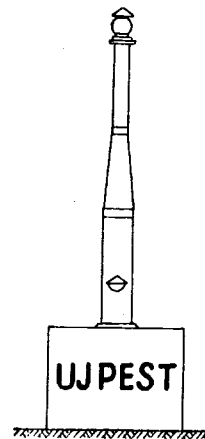
78. ábra. Nappal

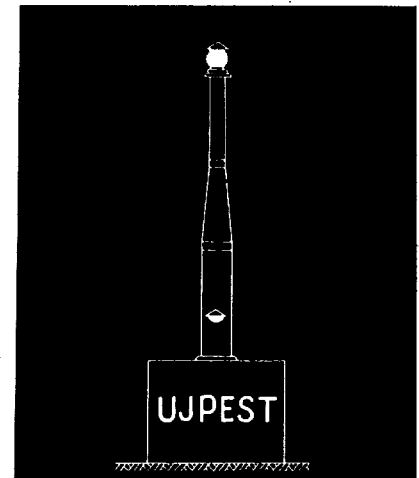
79. ábra. Sötétben

A hajóút kettéválása «Középmederkitűzés»-sel is jelezhető; l. a 70. és 71. ábrát

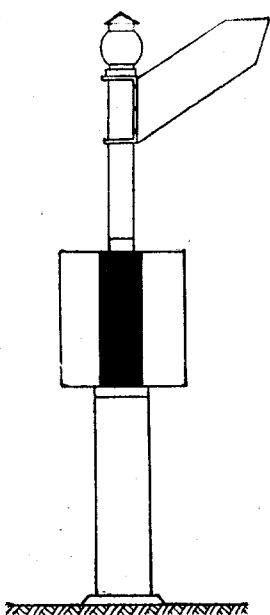
53. sz. jelzés.
„Télikikötő”

80. ábra. Nappal

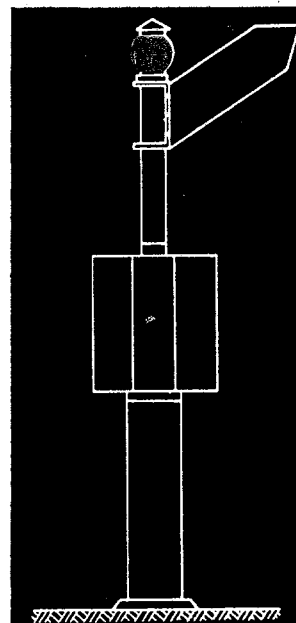

81. ábra. Sötétben

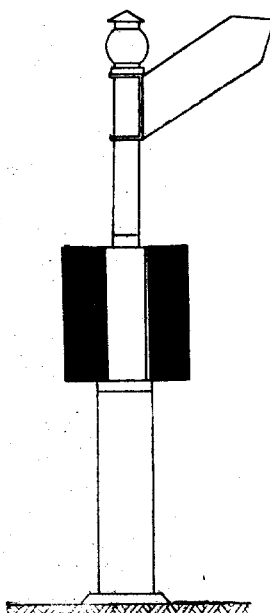

54a. sz. jelzés.
„Egykarú
jobbparti irányjel”

82. ábra
Nappal

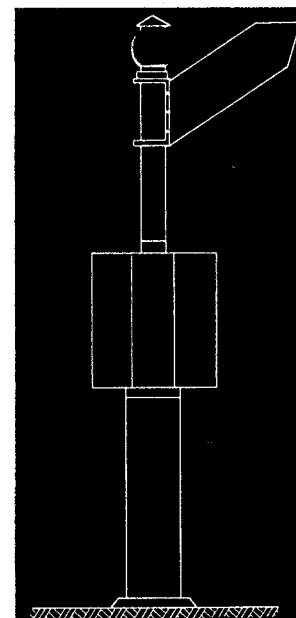

83. ábra
Sötétben

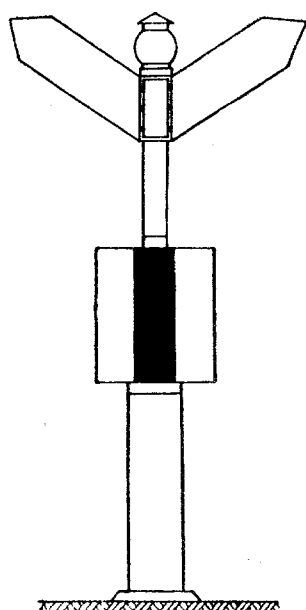

54b. sz. jelzés.
„Egykarú
balparti irányjel”

84. ábra
Nappal

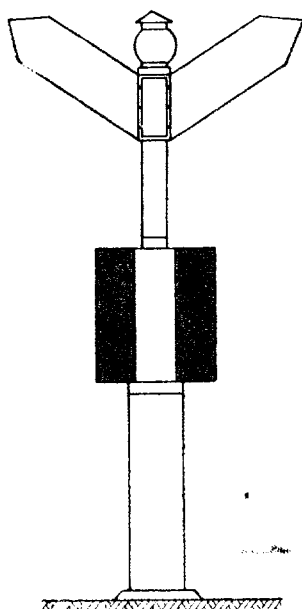
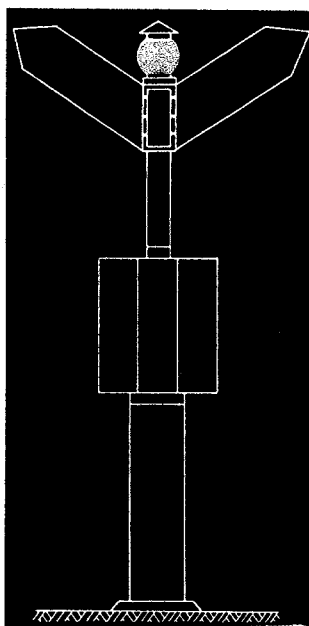
85. ábra
Sötétben

55a. sz. jelzés.
„Kétkarú
jobbparti irányjel”

86. ábra
Nappal

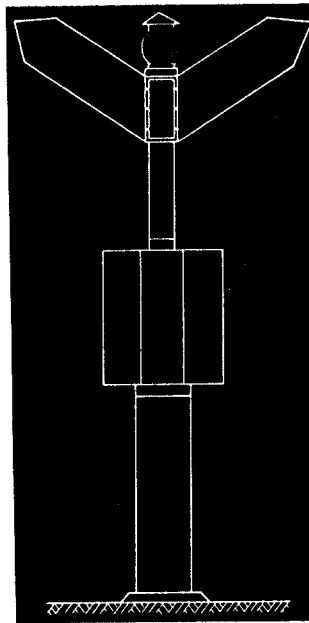
87. ábra
Sötétben

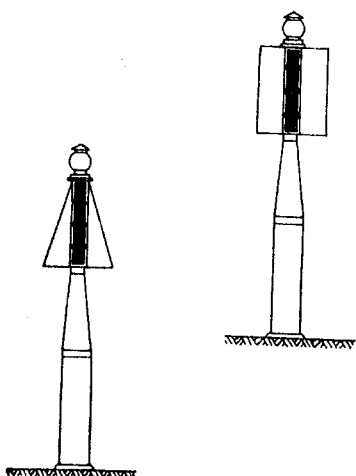
55b sz. jelzés.
„Kétkarú
balparti irányjel”

88. ábra
Nappal

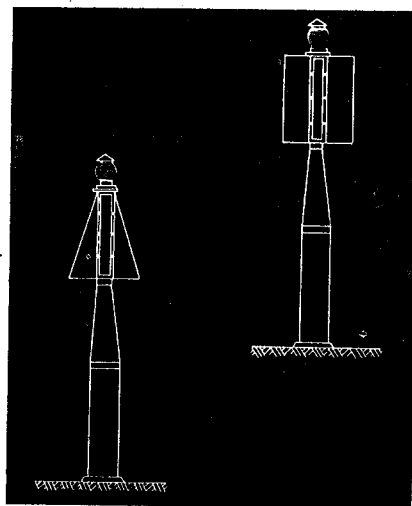
89. ábra
Sötétben

56a. sz. jelzés. „Jobbparti feltakaró irányjel”

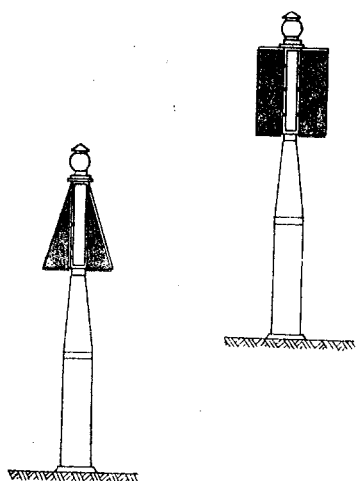

90. ábra. Nappal

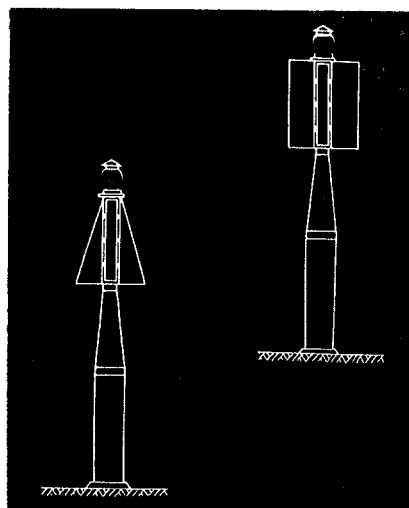

91. ábra. Sötétben

56b. sz. jelzés. „Balparti feltakaró irányjel”

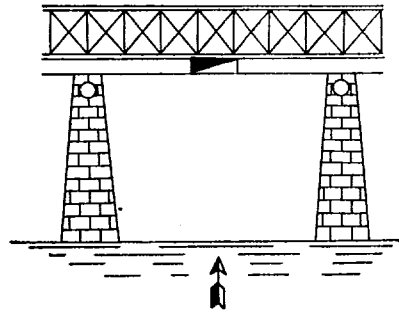
92. ábra. Nappal

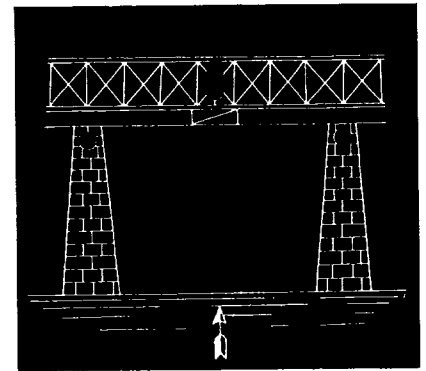
93. ábra. Sötétben

Figyelmeztető jelek

57. sz. jelzés: „Hajózási hídnyílás”

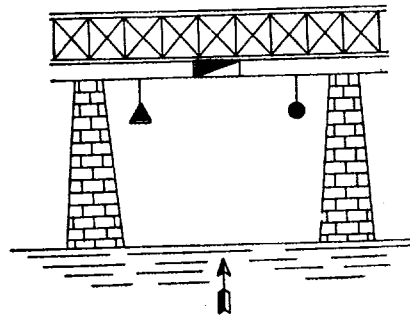

94. ábra. Nappal

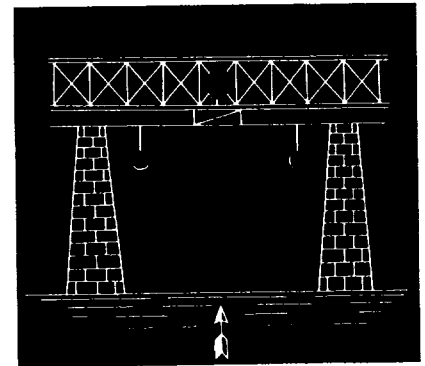

95. ábra. Sötétben

A «Hajózási hídnyílás» jelzés alkalmazásának módja, ha a hajóút részére kijelölt pillérek között a folyó nem teljes szélességben hajózható

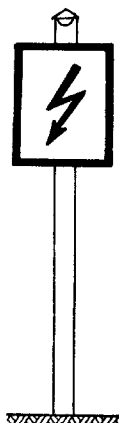

96. ábra. Nappal

97. ábra. Sötétben

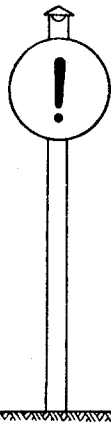
58. sz. jelzés. „Folyó felett átfeszített vezeték”

98. ábra. Nappal

Sötétben: a táblát fehér fénnel megvilágítják

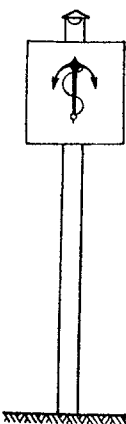
59. sz. jelzés. „Révátkelőhely”

99. ábra. Nappal

Sötétben: a tárcsát fehér fénnel megvilágítják

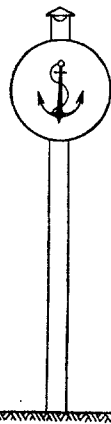
60. sz. jelzés. „Horgonyozni tilos!”

100. ábra. Nappal

Sötétben: a táblát fehér fénnel megvilágítják

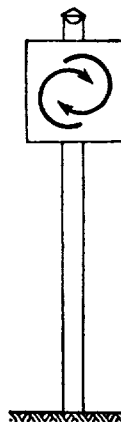
61. sz. jelzés. „Horgonyzóhely”

101. ábra. Nappal

Sötétben: a tárcsát fehér fénnel megvilágítják

62. sz. jelzés. „Fordítóhely”

102. ábra. Nappal

Sötétben: a táblát fehér fénnel megvilágítják

„Vízállásjelző tábla”

103. ábra. Nappal

Sötétben: a táblát fehér fénnel megvilágítják

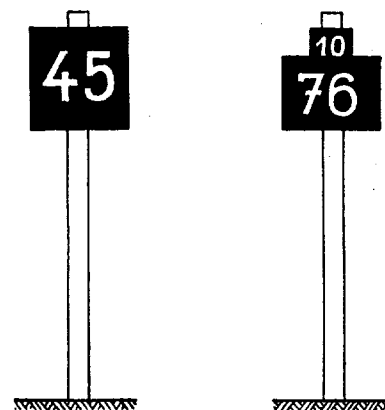
„Gázlók adatait jelző tábla”

104. ábra. Nappal

Sötétben: a táblát fehér fénnel megvilágítják

„Folyamkilométertábla”

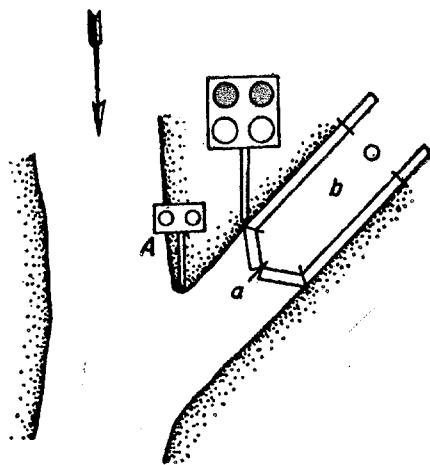
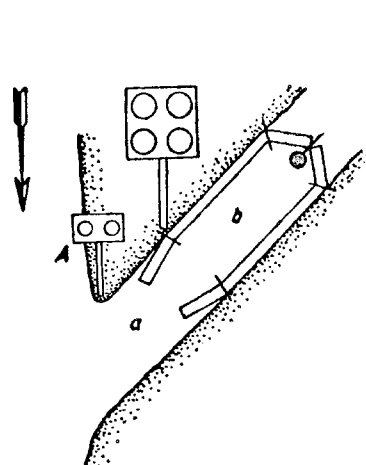
105. ábra. Nappal és sötétben

Forgalomszabályozó jelzők

Zsilipjelzők

63a. sz. jelzés. „Behaladni szabad!”

63b. sz. jelzés. „Behaladni tilos!”

106. ábra

Nappal és sötétben

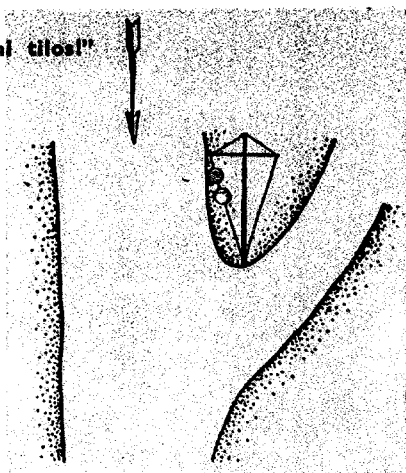
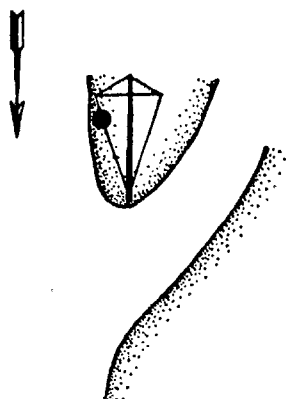
107. ábra

A) előjelző, a) zsilip előcsatorna, b) zsilipkamra

Mellékágakból a főmederbe való kihajózás

64. sz. jelzés.

„A főmederbe kihajózni tilos!”

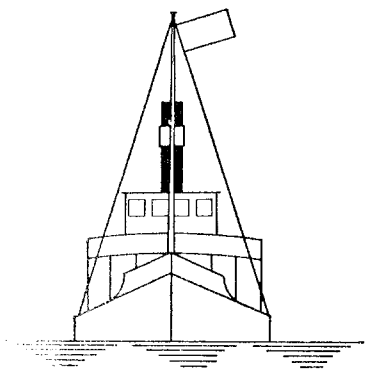

108. ábra. Nappal

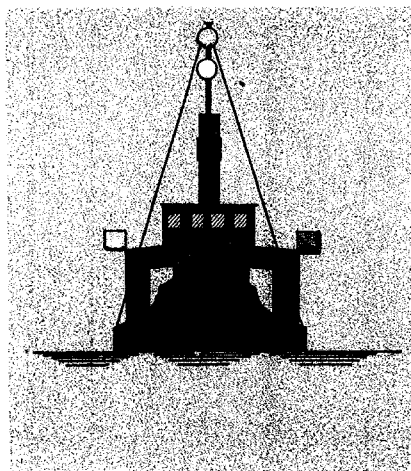
109. ábra. Sötétben

A főmederbe kihajózni csak akkor szabad, ha a fenti jelzést nem adják

Hajóhíd hídnyílásán való átbozsátást szabályozó jelzések
65. sz. jelzés. „Hajóhidat szétnyitni!”

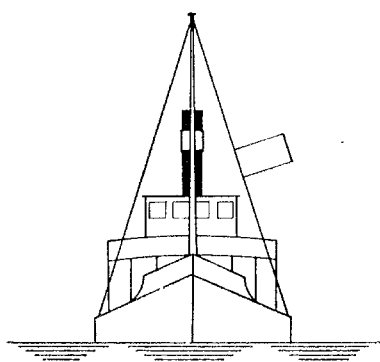

110. ábra. Nappal

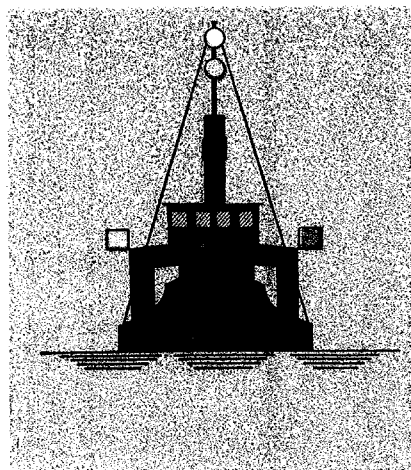

111. ábra. Sötétben

Ha az áthaladáshoz a hajóhíd egyik szárnyának kinyitása is elégséges, akkor az alábbi jelzést kell adni

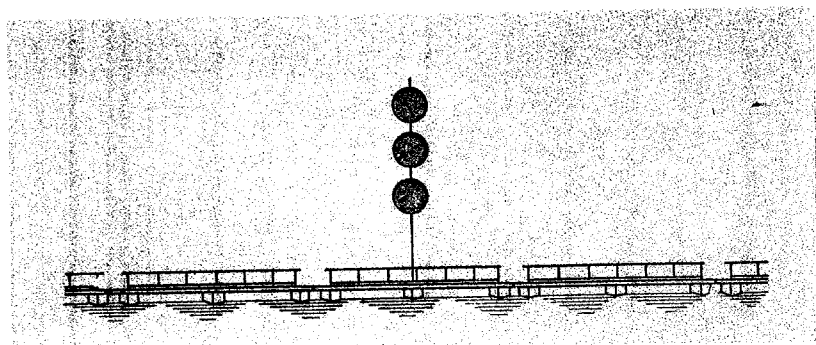

112. ábra. Nappal

113. ábra. Sötétben

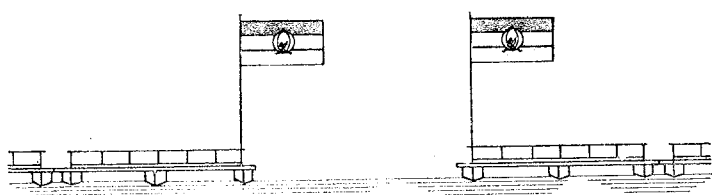
66a. sz. jelzés. „Hídnnyílás zárva”

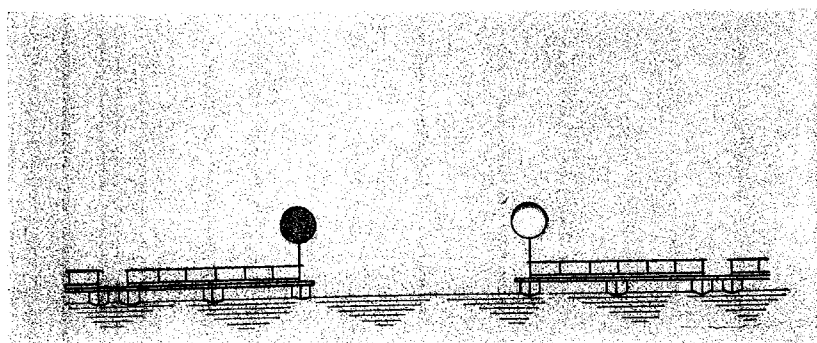
114. ábra. Sötétben

A vörös fények egymástól való távolsága 1,5–2 m.
Nappal: jelzést nem alkalmaznak

66b. sz. jelzés. „Hídnnyílás nyitva”

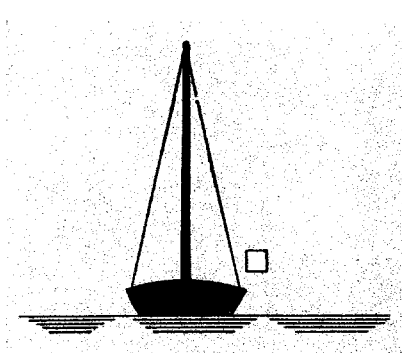
115. ábra. Nappal

116. ábra. Sötétben

D) A BALATONI HAJÓZÁS KÜLÖN JELZÉSEI

„Kisvitorláshajó”

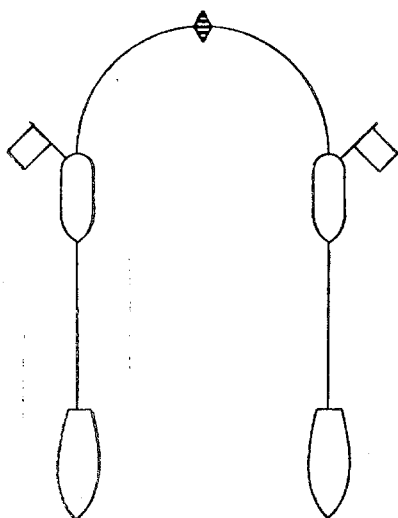

117. ábra. Sötétben

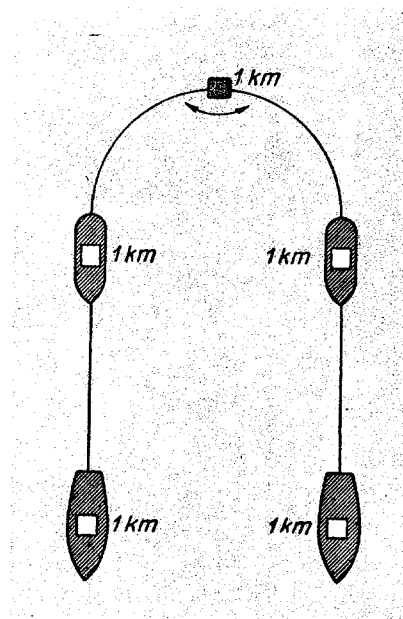
A kézijelzőlámpát más hajók közeledésekor kell felmutatni. Láthatósága legalább 1 km.

Nappal: jelzést nem kell alkalmazni

67. sz. jelzés. „Haláshajó”

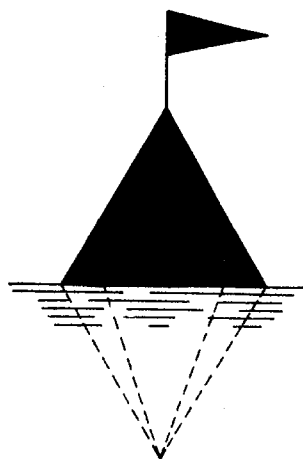
118. ábra. Nappal

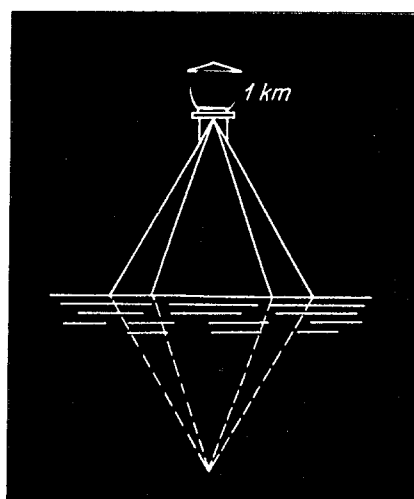
119. ábra. Sötétben

A vörös fényt mutató kézi jelzőlámpát hajó közeledésekor ide-oda kell mozgatni a közeledő hajó felé

68. sz. jelzés. „Elsüllyedt hajó!”

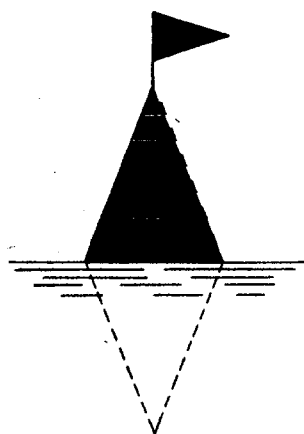
120. ábra. Nappal

121. ábra. Sötétben

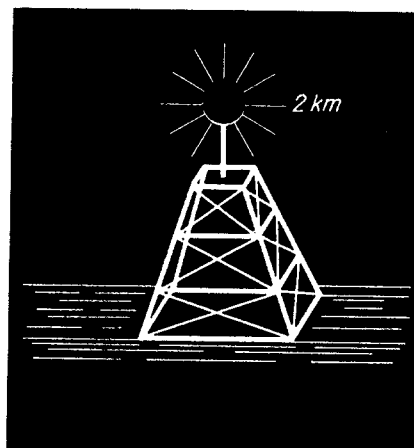
69. sz. jelzés. „Mederkitűzés”

70. sz. jelzés. „Figyelmeztető jel”

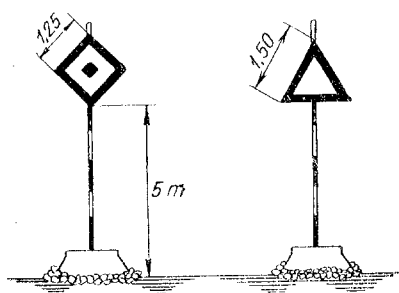
122. ábra. Nappal

Sötétben: jelzést nem kell alkalmazni

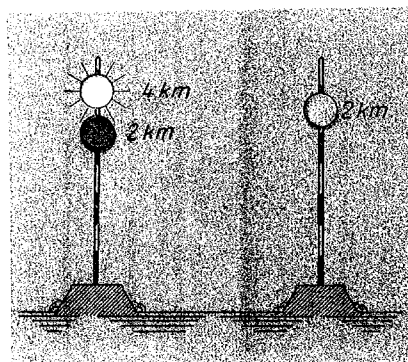
123. ábra. Nappal és sötétben

71. sz. jelzés. „Kétmólós kikötő bejáratának irányjele”

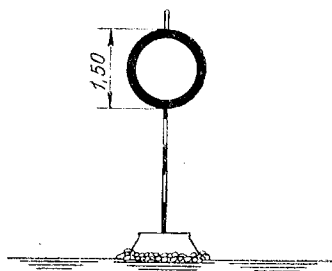
124. ábra. Nappal

Az irányjel a tó felől nézve a jobb-, illetve a baloldali móló végén van felállítva

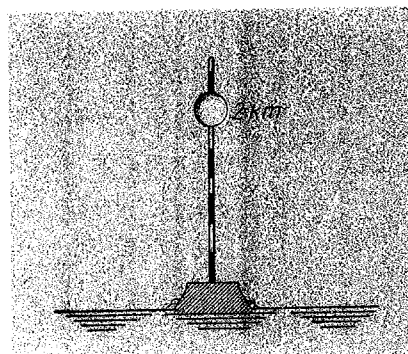

125. ábra. Sötétben

72. sz. jelzés. „Egymólós kikötő bejáratának irányjele”

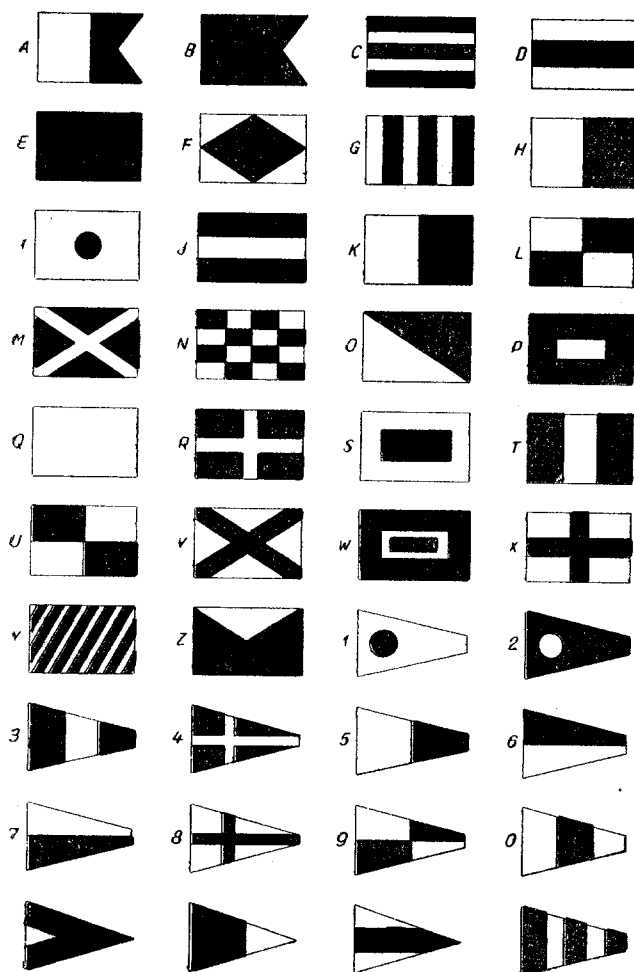
126. ábra. Nappal

127. ábra. Sötétben

Zöld villanó fény a móló végén, a tó felé

E) JELZŐ (A, B, C) LOBOGÓK

JELZÉSI UTASÍTÁS A BELVÍZI HAJÓZÁS RÉSZÉRE

BUDAPEST

1956

KÖZLEKEDÉS- ÉS POSTAÜGYI MINISZTERIUM
V. HAJÓZÁSI FŐOSZTÁLY

H. 1.

JELZÉSI UTASÍTÁS A BELVÍZI HAJÓZÁS RÉSZÉRE

ÉRVÉNYES: 1956. MÁRCIUS HÓ 1-TŐL

BUDAPEST
1956

Jóváhagyta :

a Közlekedés- és Postaügyi Miniszter
az 1955. évi „M” 23.861/1955. számú rendeletével

H. 1. Jelzési utasítás a belvízi hajózás részére

Kiadja a Közlekedési Dokumentációs és Nyomtatványellátó V. K-277.
Felelős kiadó: Szöllösi Ernő

Műszaki szerkesztő: Klein Antal	Terjedelem: 5½ (A/5) ív 3 db melléklet Ábrák száma: 127 Példányszám: 2250	Nyomdába adva: 1955. XII. 25. Imprimálva: 1956. II. 28. Megjelent: 1956. III. 27.
------------------------------------	--	---

Ez a könyv a MNOSZ 5601-50Á és 5602-50Á szabványok szerint készült

Műszaki felelős: Skerietz István

560068 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

TARTALOMJEGYZÉK

A JELZÉSI UTASÍTÁS ALAPJA ÉS HATÁLYA

A utasítás alapja	11
Az utasítás hatálya	11
A Hajózási Szabályzatra való hivatkozás	11
Egyes kifejezések értelmezése	11
A jelzési utasítás ismerete	14
A jelzések sorszámozása	14
Ábrák	14

I. FEJEZET

LOBOGÓVISELÉS

Lobogóviselés	15
Tisztelgés a lobogóval	15
Lobogódísz	15
Lobogók felhúzása és leeresztése	15

II. FEJEZET

ÁLTALÁNOS HATÁROZMÁNYOK A HAJÓKRÓL
ÉS A HAJÓÁLLOMÁSOKRÓL ADHATÓ JELZÉSEKRE
ÉS JELZŐESZKÖZÖKRE

A jelzések csoportosítása	17
A jelzések rendeltetése	17
Belső jelzések	17
Hangjelek és látható jelzések	18
Hangjelek	18
A hangjelek hallhatósága	18
Eljárás, ha a gőzsíp nem működik	18
A harang megszólaltatása	18
Szóbeli értesítés	19
Látható jelzések	19
A jelzések alkalmazása	19

A jelzések adására szolgáló eszközök.....	19
Jelzőeszközökkel való felszerelés	19
A jelzőeszközök használhatósága.....	20
Jelzőeszközöknek használatra való készentartása.....	20
Hajók indulásának tilalma.....	20
Jelzések adásával kapcsolatos követelmények.....	20
Felelősség a jelzések alkalmazásáért.....	20
A jelzések ellenőrzése.....	21
Eljárás, ha a jelzőlámpa kialszik.....	21
Eljárás kedvezőtlen látási viszonyok esetén.....	21
A menetsebesség csökkentése.....	21
Kétes jelzések.....	22
Jelzőeszközök szabályellenes használata.....	22
Parancsjelző készülék	22
A hajózást érdeklő észleletek bejelentése.....	22
Tutajokra vonatkozó általános szabályok.....	22

III. FEJEZET

A HAJÓKRÓL ÉS A HAJÓÁLLOMÁSOKRÓL ADHATÓ JELZÉSEK ÉS AZOK ALKALMAZÁSA

A) Hangjelek	23
a) Hajók kitérésénél gőzsípval adható hangjelek menet közben.....	23
b) Egyéb hajóműveletek hangjelei.....	25
c) A figyelem felhívására szolgáló hangjel	27
d) Az utasszállító hajók indulásánál és érkezésénél adható hangjelek	28
e) Kedvezőtlen látási viszonyok esetén adható hangjelek.....	29
f) Rendkívüli esetekben adható jelzések.....	30
g) A hajóknak egyéb hangjelei	32
B) Menetlámpák	34
C) Lehorgonyzott vagy kikötött hajók jelzése.....	36
D) Ereszkedő hajók jelzése	37
E) Fordított kitérés jelzése	38
F) Hajóvonatok jelzései.....	38
G) Fennakadt vagy elsüllyedt hajók jelzései.....	43
H) Hajók jelzése a folyó nehezen hajózható helyein	45
I) Veszélyes anyagok szállításánál alkalmazandó jelzések.....	46
J) Tolóhajózásnál alkalmazandó jelzések menet közben.....	48
K) Úszómunkagépek jelzései.....	49
L) Tutajokon alkalmazandó jelzések	51
M) Kompokon alkalmazandó jelzések	52
N) A parancsjelző készülék jelzései.....	53

a) Hajóműveletek jelzései.....	53
b) Vészjelzés adása a hajó gépházából	55
O) Hajóállomások által rendkívüli esetekben adható jelzések.....	56
P) Elvontatásra váró uszályok jelzése	57
R) Telelőparancsnokság hajójának megjelölése	57
S) Egyes hajókon alkalmazandó, jelzések jellegével nem bíró, lobogók stb.	57

IV. FEJEZET

ÁLTALÁNOS HATÁROZMÁNYOK A HAJÓUTAK JELZŐIRE ÉS A VELÜK ADHATÓ JELZÉSEKRE

Egységes jelzési rendszer	61
A hajóutak jelzőinek alkalmazása.....	61
A jelzők külső alakja.....	61
A jelzők csoportosítása.....	61
A jelzők célja.....	61
Mederkitűzések.....	62
Parti irányjelek.....	62
Figyelmeztető jelek	62
Forgalomszabályozó jelzések	62
Jelzőkben beállott változás.....	62
Jelzőkkel szemben támasztott követelmények	62
Ki nem világított jelzők.....	62
A) Mederkitűzések.....	63
a) A hajózható meder szélét jelző kitűzések	63
b) Folyamszabályozási művek kitűzései	65
c) Mederszelvényezési munkák kitűzései	65
B) Parti irányjelek.....	66
a) Egyszerű parti irányjelek.....	66
b) Téli kikötők bejáratának irányjele.....	67
c) Karos irányjelek	68
d) Feltakaró irányjelek.....	69
C) Figyelmeztető jelek	70
a) Hajózási hidnyílások figyelmeztető jele	70
b) A folyók felett átfeszített vezetékekre figyelmeztető jel	71
c) Révátkelőhely figyelmeztető jele	72
d) Horgonyzás eltiltásának figyelmeztető jele.....	72
e) Horgonyzóhely figyelmeztető jele	73
f) Fordítóhely figyelmeztető jele.....	73
Jelzés jellegével nem bíró figyelmeztető jelek	74
g) Vízállásjelző tábla	74

h) Gázlók adatait jelző tábla	74
i) Folyamkilométer tábla	75
D) Forgalm szabályozó jelzők	75
a) Zsilipeken alkalmazandó jelzők	75
b) Mellékágakból a főmederbe való kihajózást szabályozó jelzések	76
c) Hajóhidnyílásokon való átbocsátást szabályozó jelzések	77

V. FEJEZET

A BALATONI HAJÓZÁSRA VONATKOZÓ JELZÉSI SZABÁLYOK

A) A hajók jelzései	79
Érvényesség	79
Kisvitorláshajó kifejezés értelmezése	79
Kisvitorláshajók jelzése	79
Kikötőbe való behajózás	79
Két hajónak egyidejű érkezése	79
Géphajók szembetalálkozása	80
Útirány keresztezése	80
Előzés	80
Halászhajók	81
Elsüllyedt hajók jelzése	82
B) A hajóút jelzései	82
A hajóút jelzéseinek alkalmazása	82
A jelzők csoportosítása	82
A jelzők célja	82
A jelzőkkel szemben támasztott követelmények	82
Mederkitűzések	83
Figyelmeztető jel	83
Kikötői irányjelek	83
Zsilipjelzés	84

FÜGGELÉK MELLÉKLETEK

- A) Összeállítás a jelzőeszközökkel stb. való felszerelésről.
B) A hangjelek és a látható jelzések ábrái.

Pótlékok és rendeletek előjegyzése

[illegible]

Pótlékok és rendeletek előjegyzése

[illegible]

Az állandóan emelkedő hajóforgalmunk, valamint a hajózás örvedetes fejlődése az eddig előírt jelzési szabályok kiegészítését tették szükségessé. Ezért ezeket a jelzési szabályokat egybefoglaltuk és kiegészítettük azokkal a jelzésekkel, amelyeket a gyakorlatban a hajózó személyzet már eddig is alkalmazott, de nem egyöntetűen, mert azoknak írott szabályai nem voltak.

Az összes jelzéseknek eme egybefoglalását a H. 1. sz. jelzési utasítás tartalmazza, amely utasítás új elvi és gyakorlati szabályaival alkalmas a jelzési szolgálat egyöntetűségének és a hajózás zavartalan-ságának biztosítására.

A jelzési utasítás szabályai azonban csak akkor felelhetnek meg rendeltetésüknek, ha a hajózó személyzet pontosan teljesíti az utasításnak a jelzések adására, azok állandó megfigyelésére, a jelzésekkel kapott parancsok azonnali végrehajtására vonatkozó rendelkezéseit.

A jelzési utasítást azzal a meggyőződéssel adjuk a hajózó személyzet kezébe, hogy a fentiekben vázolt követelményeknek pontosan eleget tesz. Ezen keresztül is biztosítja a hajóforgalom zavartalan-ságát, a hajózó személyzet szakmai képzettségének emelését, hozzájárul a magyar hajósok és a magyar hajózás további eredményes munkájához és hírnevének még nagyobb megbecsüléséhez.

Budapest, 1956. január hó.

Hajózási főosztály

A JELZÉSI UTASÍTÁS ALAPJA ÉS HATÁLYA

1. A jelzési utasítás alapja az 1948. évi belgrádi Dunaegyezmény alapján a Dunabizottság által elfogadott Hajózási Szabályzat.

**Az utasítás
alapja**

2. A jelzési utasítás szabályai a magyar belvizeken folytatott hajózásra érvényesek.

**Az utasítás
hatálya**

Egyes mellékfolyókon és csatornáknál folytatott hajózásra nézve a közlekedés- és postaügyi miniszter könnyítéseket engedélyezhet, amelyek azonban a jelzési utasításban foglalt alapelvekkel ellentétesek nem lehetnek.

3. A jelzési utasítás hatálya kiterjed minden magyar lobogó alatt közlekedő hajóra, úszóműre, úszómunkagépre, tutajra és csónakra.

4. Az utasítás I—IV. fejezetében foglalt szabályok mind a folyami, mind a balatoni hajózásra érvényesek, kivéve a szöveg melletti függőleges vonallal megjelölt szabályokat, melyeket csak a folyami hajózásnál kell alkalmazni. A balatoni hajózásra vonatkozó egyéb szabályokat az V. fejezet tartalmazza.

**A Hajózási
Szabályzatra
való hivat-
kozás**

5. A jelzési utasítás végén levő függelékben fel vannak sorolva a jelzési utasításnak azok a pontjai, amelyek a Hajózási Szabályzatban vannak előírva. Ugyanott hivatkozás történik a Hajózási Szabályzat megfelelő cikkeire is.

A Hajózási Szabályzatban előírt szabályok általában nem azonos szöveggel, továbbá kiegészítve és más csoportosításban vannak a jelzési utasításban felvéve.

**Egyes
kifejezések
értelmezése**

6. Az egyes kifejezések az utasítás szövegében a következő értelemben használatnak:

- a) A hajó vezetője az, aki az úszóegység vezetésével van megbízva, függetlenül attól, hogy hajóskapitányi, hajóvezetői, vagy egyéb hajós képesítése van.
- b) Hajó minden tíz (10) tonnánál nagyobb vízkiszorítású tengeri, folyami, csatorna és tavi hajó, a hajtóerőre való tekintet nélkül.
- c) Kishajó minden tíz (10) tonnánál kisebb vízkiszorítású folyami, csatorna és tavi hajó, a hajtóerőre való tekintet nélkül.
- d) A hajókra vonatkozó szabályok a kishajókra is érvényesek, hacsak a jelzési utasítás ezekre nézve külön szabályokat nem tartalmaz. Az úszóművek és az úszómunkagépek a folyón való hajózásuk alatt, a jelzési utasítás szabályainak alkalmazása szempontjából, az osztályozásuknak megfelelően hajóknak, illetve kishajóknak minősülnek, hacsak a jelzési utasítás ezekre nézve külön szabályokat nem tartalmaz.
- e) Géphajó minden saját főgéppel hajtott hajó.
- f) Vitorlášhajó minden olyan hajó, amely vitorlával hajózik. Az olyan géphajó, amely vitorlával hajózik anélkül, hogy gépi berendezését használná, vitorlášhajónak minősül, ha pedig géphajó vitorlát visel, de gépi berendezéssel halad, géphajónak kell tekinteni.
- g) Úszómű a hajó, kishajó és az úszómunkagép fogalma alá nem tartozó úszóegység, mint pl. komp, kikötésre szolgáló és egyéb állóhajó, uszoda, úszóhíd, dokk, úszóhangár, úszóraktár, be- és kirakásra szolgáló úszószerkezet, vízimalom stb.
- h) Úszómunkagép olyan úszószerkezet, amelyen munkagépek vannak felszerelve, mint pl. kotróberendezés, elevátor, úszódaru, cölöpverő, roncsemelő, tűzoltó berendezés, szivattyú stb.
- i) Tutaj, szilárdan vagy lazán összekötött szálfavonat.
- j) Csónakok vagy bárkák azok a kishajók, amelyeknek vízkiszorítása a legnagyobb meg-

- engedett merüléskor sem haladja meg a két (2) tonnát.
- k) Hajóvonat, egy vagy több géphajóból és általa akár mellékötvé, akár utána csatolva egy vagy több oszlopban, illetőleg sorban vontatott, vagy előtte tolt úszóegységekből álló hajócsoport.
 - l) Kedvezőtlen látási viszonyok kifejezés alatt sűrű ködöt, sűrűn szitáló esőt, hóvihart, záport, sötét éjjelt stb. kell érteni.
 - m) Kitérés kifejezés alatt a hajók menetirányának megváltoztatását, keresztezés alatt a hajók menetirányának szög alatt való találkozását értjük. A hajóknak egymással ellentétes irányban való haladása találkozás, egymás mellett egyirányban való elhaladás megelőzés.
 - n) A hajóút bal és jobb oldalát mindig a vízfolyás irányába nézve kell meghatározni.
 - o) A vízfolyás irányába történő hajózás a lefelé menet, az ellenkező irányba való hajózás pedig a felfelé menet.
 - p) A hajó eleje jelzési szempontból mindig a hajónak az orrtőke felőli része, még akkor is, amikor a hajó hátrafelé halad. Szimmetrikus alakú hajóknál a hajóknak a kör-alakú, vízszintesen fehér-vörösre sávozott tárcsával megjelölt része a hajó eleje. A hajónak az a fele, amely az orrtőke felé fordulva a hossz tengelytől jobbra esik, a hajó jobb oldala, amely pedig balra van, a hajó bal oldala.
 - r) A szövegben előforduló jelzés kifejezés alatt bármilyen jelzővel, jelzőeszközzel stb. adható jelzést kell érteni.
 - s) Gőzsíp-pal adott hangjel kifejezés alatt, a hajó hangjelző berendezésének megfelelően gőzsíp-pal, légkürttel vagy villamos kürttel adható hangjelet kell érteni.
 - t) A fényekre vonatkozó látható kifejezés alatt azt kell érteni, hogy azok sötétben, tiszta

időben a jelzési utasításban előírt távolságból jól láthatók.

u) Zöld, illetve vörös fény alkalmazását úgy kell értelmezni, hogy a hajók jobboldalán zöld, baloldalán vörös, a hajóutak jobboldalán ugyancsak zöld, baloldalán pedig vörös fényt kell alkalmazni.

v) M e n e t b e n levőnek azt a hajót kell tekinteni, amely sem lehorgonyozva, sem kikötve, sem fennakadva nincsen.

z) Zászló a nyélre tartósan van ráerősítve (pl. a fordított kitérésre használt kék zászló stb.), l o b o g ó, amely nincsen nyélre erősítve, hanem pl. az árbócra felhúzható (vonatást végző hajók kék lobogója stb.).

**A jelzési
utasítás
ismerete**

7. A hajózási és a hajózó személyzetnek tudnia kell a jelzési utasításnak azokat a szabályait, amelyek szolgálatuk szabályszerű ellátásához szükségesek.

**A jelzések
sorszámo-
zása
Ábrák**

8. A jelzési utasításban a jelzések zárójelben levő számokkal vannak sorszámozva.

9. A jelzők, jelzőeszközök és a velük adható látható jelzések stb. nem méretarányos ábráit a B) melléklet tartalmazza.

I. FEJEZET

LOBOGÓVISELÉS

10. Minden hajó köteles nappal mind menetben, mind állásközben a főhelyen, azaz a hajó farán levő főárbocon (lobogórúdon) a Magyar Népköztársaság lobogóját viselni.

A főárbocra más lobogót felhúzni nem szabad.

Idegen államokban, géphajók annak az államnak lobogóját is viselni kötelesek, amely állam területén a hajó tartózkodik. Ezt a lobogót a hajó elején levő vezérpálcára kell felhúzni.

11. A magyar folyami flotta parancsnoki szalagot viselő egységeivel menetközben való találkozásnál a géphajóknak a magyar lobogót háromszor le kell eresztetniök és fel kell húzniok.

A tiszteletadást idegen államok hajóúttjain is minden állam hadiflottájának egységeivel szemben teljesíteni kell.

12. Munkaszünetes napokon minden belföldön közlekedő hajón mind menetben, mind állásközben a magyar lobogón kívül a vezérpálcára is egy magyar lobogót, az előárbocra pedig a vállalati lobogót kell felhúzni.

Nemzeti ünnepeken, valamint külön rendeletben előírt esetekben az előző bekezdésben előírt lobogók és a jelző (A, B, C) lobogók alkalmazásával ünnepi lobogódísz kell öltetni.

13. A magyar és az idegen államok lobogóinak leeresztését és felhúzását levett sapkával kell végezni.

Lobogóvise-
lés

Tisztelgés
a lobogóval

Lobogódísz

Lobogók
felhúzása és
leeresztése

II. FEJEZET

ÁLTALÁNOS HATÁROZMÁNYOK A HAJÓKRÓL ÉS A HAJÓÁLLOMÁSOKRÓL ADHATÓ JELZÉSEKRE ÉS JELZŐ- ESZKÖZÖKRE

14. Megkülönböztetünk :

- a) hangjeleket és
- b) látható jelzéseket.

**A jelzések
csoporto-
sítása**

15. A látható jelzések között megkülönböztetünk :

- a) a nappali világosság mellett alkalmazandó és
- b) a sötétben alkalmazandó jelzéseket.

16. A jelzések :

**A jelzések
rendeltetése**

- a) a hajóút veszélyes pontjaira hívják fel a figyelmet,
- b) szabályozzák a hajók közlekedését és a hajóműveleteket,
- c) parancsot adnak valamely szolgálati tevékenység végrehajtására, vagy valamely biztonsági intézkedés megtételére,
- d) gyors és megbízható kapcsolatot létesítenek a hajókon, a kikötőkben és a parton szolgálatot teljesítő alkalmazottak között.

17. A jelzési utasításban levő azok a jelzések, amelyek alkalmazását a Hajózási Szabályzat nem írja elő, a hajók belső szolgálatának irányításán kívül elsősorban azt a célt szolgálják, hogy az előzetesen szóbelileg kiadott rendelkezések végrehajtását jelzésekkel szabályozza. Ezek a belső jelzések.

**Belső
jelzések**

Hangjelek
és látható
jelzések
Hangjelek

A különleges rendeltetésű hajók — úszómunkagépek stb. — részére egyéb belső jelzések is megállapíthatók, az V. Hajózási Főosztály jóváhagyásával.

18. A hajókról hangjelek és látható jelzések adhatók.

19. Hangjelek adhatók gőzsípval, légkürttel, villamoskürttel, haranggal, kézijelzősípval stb.

A hangjeleket nappal és sötétben egyaránt kell adni s azoknak tisztán hallhatóknak kell lenniök. Az egyes hangokat úgy kell adni, hogy azokat tisztán meg lehessen különböztetni.

20. Megkülönböztetünk nagyon rövid, rövid és hosszú hangokat.

Nagyon rövid hang a jelzőeszköz pillanatokra való megszólaltatása. Több ilyen hangot gyors egymásután kell adni.

A rövid hangokat 1—2 mp-ig, a hosszú hangokat pedig 4—6 mp-ig kell adni. Két egymást követő hang között 1—2 mp szünetnek kell lennie, az egyes csoportok között pedig ennek kétszeresének.

A többször egymás után adandó hangjelek között olyan szünetet kell tartani, hogy az ismételt hangjelek más hangjelekkel összetéveszthetők ne legyenek.

21. A nagyon rövid hangjelek csak belső hangjelként adhatók.

22. A hangjelek adására előírt berendezéseket úgy kell felszerelni, hogy a hangterjedést semmi se akadályozza.

A hangjelek
hallhatósága

23. A gőzsípval adott hangjeleknek legalább 4 km-ről, kishajóknál legalább 2 km-ről hallhatóknak kell lenniök.

Gőzsípval a hangjeleket a hajók stb. részére akkor kell leadni, amikor azok egymástól kb. 1 km távolságban vannak, kivéve az erős kanyarokban és a kedvezőtlen látási viszonyok között való hajózásnál, vagy ha a jelzési utasítás másképp nem rendelkezik.

Eljárás,
ha a gőzsíp
nem működik

24. Azok a hajók, amelyeken gőzsíp nincsen, vagy az valamely okból nem működik, a hangjeleket más alkalmas eszközzel kötelesek adni.

A harang
megszólaltatása

25. A harangot menetben levő hajón sohasem szabad megszólaltatni, azzal csakis lehorgonyzott, továbbá kikötött vagy fennakadt hajó adhat hangjelet.

26. A hangjelekhez tartoznak a szóbeli értesítések és felhívások is, amelyeket a jobb hallhatóság érdekében szükség esetén hangerősítővel vagy szócsővel kell adni.

**Szóbeli
értesítés**

Ha a hajón a kedvezőtlen szélirány, vagy a távolság stb. miatt a szóbeli értesítést az érdekelt alkalmazott nem hallhatja, akkor gőzsípot vagy kézijelzősípot kell használni. Az ezekkel adott hangjeleknek más hangjelekkel nem szabad összetéveszthetőknek lenniük.

27. A látható jelzések adhatók jelzőlámpával kézijelzőlámpával, lobogóval, zászlóval, jelzőgömbbel stb.

**Látható
jelzések**

A látható jelzéseket úgy kell adni, hogy azok az előírt távolságról kétséget kizáró módon felismerhetők legyenek.

28. A nappali világosság mellett alkalmazandó látható jelzéseket napkeltétől napnyugtáig, a sötétben alkalmazandó fényeket pedig napnyugtától napkeltéig kell adni.

29. A jelzésekkel a hajóműveleteket úgy kell szabályozni, hogy azok sem a saját, sem pedig más hajók biztonságát ne veszélyeztessék, továbbá, hogy a hajók közlekedését ne zavarják.

**A jelzések
alkalmazása**

30. A jelzések fontosságából következik, hogy azokat a jelzések adására kötelezetteknek mindenkor kellő időben, a jelzési utasításban meghatározott helyen és módon, félreérthetetlenül kell adniuk.

31. A jelzések megfigyelésére kötelezett személyeknek a jelzésekre állandóan figyelniük kell, hogy annak értelmében eljárassanak, illetve, hogy a jelzések útján kapott parancsot megfelelően és kellő időben végrehajthassák.

32. A jelzéseket jelzőeszközökkel kell adni.

**A jelzések
adására
szolgáló
eszközök**

Jelzőeszközök azok a tárgyak és berendezések, amelyek hangjukkal, alakjukkal vagy színükkel meghatározott jelzést fejeznek ki, vagy amelyeknek meghatározott módon való tartásával, illetőleg mozgatásával jelzéseket lehet adni.

33. A hajóknak, a hajózó személyzetnek és a hajóállomásoknak jelzőeszközökkel való felszerelését a jelzési utasítás A) melléklete tartalmazza.

**Jelzőeszkö-
zőkkel való
felszerelés**

Az előírt jelzőeszközöknek jókarban tartva, hiánytalanul mindig készenlétben kell lenniük, amiért a hajó

Jelzőeszközök használhatósága

Jelzőeszközöknek használatra való készen-tartása
Hajók indulásának tilalma

Jelzések adásával kapcsolatos követelmények

Felelősség a jelzések alkalmazásáért

vezetője, illetve a hajóállomás vezetője személyesen felelős.

34. A jelzőeszközök használhatóságáról a hajó vezetőjének, illetve a szolgálatban levő tisztnek a hajó elindulása előtt okvetlenül és esetenként menet közben is meg kell győződnie.

A használaton kívül levő jelzőeszközöket könnyen és gyorsan hozzáférhető helyen kell tartani.

35. A hajó, illetve a hajóállomás vezetője köteles gondoskodni arról, hogy a jelzőeszközök mindig azonnal használatra kész állapotban legyenek.

36. Ha a hajón az előírt jelzőeszközök nem állnak rendelkezésre, a hajóval elindulni nem szabad. Ezért a hajó vezetője és a hajó tulajdonosa felelős.

37. Jelzések adására csak a jelzési utasításban rendszeresített jelzőeszközöket szabad alkalmazni. A jelzőeszközök színezésére a jelzési utasítás B) mellékletében levő ábrák, méreteire pedig a szabványok mérvadók és kötelezők.

Tilos a jelzőlámpákban szabálytalan méretű, törött, hasadt vagy csorbult jelzőüveget használni, vagy a jelzőlámpák részére előírt láthatósági szöveget megváltoztatni.

38. Több fény egyidejű alkalmazása esetén a jelzőlámpák fényforrásainak oly távolságra kell egymástól lenniük, hogy azok fénye félreérthetetlenül, pontosan kivehető legyen. Ugyanezt a szabályt kell figyelembe venni a lobogók, zászlók stb. elhelyezésénél is.

Sötétben nem szabad az előírt jelzőeszközökön kívül lámpát, fényforrást olyképp alkalmazni, hogy az előírt jelzésekkel összetéveszthetők legyenek.

39. A hajókon alkalmazandó és a hajókról adható jelzések adására nézve a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt intézkedik.

A jelzések helyes alkalmazásáért elsősorban a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt felelős, de felelősséggel tartozik az az alkalmazott is, aki a jelzés alkalmazására vagy adására utasítást kapott.

40. A jelzési utasítás rendelkezései nem mentesítik a hajó vezetőjét, illetve a szolgálatban levő tisztet ama mulasztások következményei alól, amelyeket külön-

leges körülmények között adandó jelzésekkel kapcsolatban esetleg elkövet.

41. Több géphajóval továbbított hajóvonatokon a jelzéseket mindig a menetben elől haladó géphajó köteles adni, kivéve, ha fennakadt hajót stb. kell leszabályítani.

42. A kikötésre szolgáló állóhajók, pontonok jelzéseinek helyes alkalmazásáért a hajóállomás vezetője felelős.

43. A hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt a látható jelzések helyességéről az indulás előtt, menet közben pedig időnként köteles meggyőződni. Fokozott mértékben kötelessége ez viharban, szeles időben, általában amikor attól lehet tartani, hogy a jelzőlámpák kiálszanak.

44. A hajó fényeit a fedélzetmester legalább óránként ellenőrizni és arról a hajó vezetőjének, illetve a szolgálatban levő tisztnek jelentést tenni köteles.

45. Ha bármely jelzőlámpa kiálszik, a pótlás iránt azonnal intézkedni kell. Villamos áram hiánya esetén a villamos jelzőlámpákat átmenetileg kőolajjal stb. világított lámpákkal kell pótolni.

46. Kedvezőtlen látási és hallási viszonyok esetén a jelzések leadására és megfigyelésére fokozott gondot kell fordítani. A hajóknak a sötétség foka és a légkör állapota szerint úgy kell haladniuk, hogy szükség esetén azonnal meg tudjanak állni.

47. A géphajók, ha kikötött vagy horgonyon álló hajók, úszóművek, úszómunkagépek, tutajok, közelben vontatott hajók, súlyosan terhelt dereglyék, fennakadt hajók, hajóemelési helyek, vízszabályozási és építési munkák mellett haladnak el, kötelesek sebességüket kellő időben megfelelően mérsékelni, hogy a hajók hullámverése kárt ne okozzon. Szükség esetén le kell állítani a gépeket, feltéve, hogy ezzel saját hajójuk, vagy az általuk vontatott hajók biztonságát nem veszélyeztetik.

48. Ha valamely úszóegység stb. rendkívüli okból különös kíméletre szorul, akkor azt

n a p p a l kék zászlónak lengetésével,
s ö t é t b e n egy fehér fényt mutató kézi-

**A jelzések
ellenőrzése**

**Eljárás, ha a
jelzőlámpa
kiálszik**

**Eljárás
kedvezőtlen
látási visz-
nyok esetén**

**A menet-
sebesség
csökkentése**

**Kétes
jelzések**

jelzőlámpának ide-oda mozgatásával kell kérni. E jelzést a hajóút felőli oldalon a közeledő hajók felé kell adni, azok elhaladásáig.

49. Az olyan jelzést, melynek értelmezése tekintetében kétely merül fel, aggályosnak kell minősíteni mindaddig, amíg a jelzés helyes értelme nem tisztázódott.

Ha a kétes jelzés helyes értelme menet közben nem tisztázható, akkor a hajó vezetőjének, illetve a szolgálatban levő tisztnak a pillanatnyi helyzet alapos mérlegelésével úgy kell intézkednie, hogy a biztonság veszélyeztetve ne legyen.

Ugyanígy kell eljárni az eltérő értelmű, egyidejű jelzéseknel is.

**Jelzőeszközök szabály-
ellenes hasz-
nálata**

50. A folyókon lehorgonyzott, vagy kikötött hajóknak más hajók közeledésekor csak indokolt esetben szabad gőzsípjukat stb. használni.

Hajókon nem szabad olyan ténykedést végezni, amely jelzéssel, jelzés adásával téveszthető össze. Pl. nagyobb ruhadarabbal való integetés stb.

51. A jelzésekkel elkövetett mindennemű visszaélés, szabálytalanság és a jelzésekkel közölt parancsok megszegése a szolgálati és munkafegyelem súlyos megszegését jelenti.

**Parancsjelző
készülék**

52. A látható jelzésekhez tartoznak a parancsjelző készülékkel adható jelzések is.

A parancsjelző készülékkel adható különleges jelzésekre csak a 14—16., 29., 30., 31., 33., 34., 40. 46. és 51. pontban foglaltak érvényesek.

**A hajózást
érdeklő
észleletek
bejelentése**

53. A hajó vezetője köteles mind az úszó, mind a parton elhelyezett, vagy a hajóútban levő egyéb jelzésekkel kapcsolatos minden nehézménnyről (elmozdulásról, ki nem világításról stb.), továbbá a hajóútban levő olyan — akár kivilágított, akár fénytükröző — tárgyakról, hirdetményekről, amelyek jelzéssel téveszthetők össze, vagy amelyek azokat zavarják, a legelső kikötőben, ahol a hajó megáll, a folyamrendészeti szerveknek jelentést tenni.

**Tutajokra
vonatkozó
általános
szabályok**

54. E fejezet szabályait tutajokra és azok vezetőire nézve értelemszerűen kell alkalmazni.

III. FEJEZET

A HAJÓKRÓL ÉS A HAJÓ- ÁLLOMÁSOKRÓL ADHATÓ JELZÉSEK ÉS AZOK ALKALMAZÁSA

A) Hangjelek

55. Hangjelek e fejezetnek a hajóvonatok jelzéseire vonatkozó F) részében is előfordulnak.

a) Hajók kitérésénél gőzsíppal adható hangjelek menet közben

Kitérés

[1.] JOBBRA TARTOK!

Egy rövid hang.

[2.] BALRA TARTOK!

Két rövid hang.

[3.] A FELHÍVÁSNAK MEGFELELŐEN KITÉRNI
NEM TUDOK!

Ötnél több rövid hang.

[4.] AZ IRÁNYVÁLASZTÁS JOGÁT ÁTADOM!

Két hosszú hang.

56. A «Jobbra tartok!» és «Balra tartok!» hangjeleket a menetben levő géphajóknak csak az irányváltoztatásnál kell adniok. A leadott hangjelek után a hajóvezetők, illetve a szolgálatban levő tisztek a jelzett hajóműveletet azonnal végrehajtani kötelesek.

57. A szemben haladó hajók kötelesek a parthoz viszonyított helyzetüket megtartani, ha a hajóútnak azon az oldalán, amelyen haladnak, összeütközés veszélye nélkül egymás mellett elhaladhatnak.

Ugyanez a szabály érvényes azokra az egyirányban haladó hajókra is, amelyek közül az egyik gyorsabban halad, mint a másik.

58. Az egymással szemben haladó hajók általában jobbra kötelesek egymásnak kitérni.

59. Ha két hajó oly módon közeledik egymáshoz, hogy találkozásuk összeütközés veszélyével jár, minden intézkedést meg kell tenni, hogy azok egymástól eltávolodjanak s kötelesek jobbra kitérni. Ilyen esetben mindkét hajónak «Jobbra tartok!» hangjelet kell adnia s a menetsebességet csökkenteni kell.

Ha az egyik hajó a saját, vagy a vontatott hajók veszélyeztetése nélkül a felhívásnak megfelelően jobbra kitérni nem tud, köteles a másik hajót kellő időben «Balra tartok!» hangjellel és «Fordított kitérés» látható jelzéssel figyelmeztetni, hogy balra tér ki. Az így értesített hajó köteles a «Balra tartok!» hangjelet megismételni és aszerint hajózni.

Ha azonban ez utóbbi hajó bármely okból a felhívásnak megfelelően balra kitérni nem tud, akkor azt «A felhívásnak megfelelően kitérni nem tudok!» hangjellel köteles jelezni. Ilyen esetben a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt az összes körülmények pontos figyelembevételével olyan hajóműveleteket köteles végrehajtani, amelyeket a veszély megelőzése szükségessé tesz.

60. Szemben való találkozáskor az irányválasztás joga a lefelé menő hajót illeti.

Ha a lefelé menő hajó, a hajóút éles kanyara, vagy más ok miatt nem állapíthatja meg a kedvezőbb kitérés irányát, akkor az irányválasztás jogát a felfelé haladó hajónak köteles átadni. E célból kellő időben, legalább 1,5 km távolságból «Az irányválasztás jogát átadom!» hangjelet köteles adni.

Előzés

[5.] ELŐZÉSHEZ HELYET KÉREK!

Öt hosszú hang.

61. Géphajó másik géphajót csak akkor előzhet meg, ha az előlhaladó géphajó szabad utat biztosított részére.

Ha egy géphajó másik géphajót csak úgy tud megelőzni, ha az előlhaladó hajó részére helyet biztosít, köteles az «Előzéshez helyet kérek!» hangjelet adni, mielőtt még az előlhaladó hajót kis távolságra megközelítette volna. Ugyanakkor a sebességet úgy kell szabályozni, hogy az előlhaladó hajó a megelőzéshez szükséges hajómozdulatokat kellő időben elvégezhesse.

Az előlhaladó hajó, mihamarab lehetőséges, köteles balra kitérni s azt «Balra tartok!» hangjellel jelezni, a sebességet pedig megfelelően csökkenteni. A követő hajó a hangjel hallatára köteles «Jobbra tartok!» hangjelet adni, csak ezután fokozhatja ismét a sebességet s haladhat el az előlmenő hajó mellett.

62. Ha az előlhaladó hajó veszély nélkül balra kitérni nem tud, köteles jobbra kitérni s «Jobbra tartok!» hangjelet adni. Ez esetben a követő hajó balról halad el az előlmenő hajó mellett. Ha az utolérő hajónak balra kell tartania, köteles «Balra tartok!» hangjelet adni.

63. Ha magányosan járó hajó lassabban haladó hajót vagy hajóvonatot közvetlenül szűk hely előtt utolér és az előlhaladó hajótól az előzéshez helyet kért, az előlhaladó hajó köteles megengedni, hogy a másik hajó megelőzze, még mielőtt a szűk helyre érnek. A hangjelek adására nézve a 61. és 62. pontban foglaltak szerint kell eljárni.

64. A vízfolyás irányában haladó hajóknak tilos szűk szakaszok bejáratánál más hajót megelőzni.

b) Egyéb hajóműveletek hangjelei

[6.] FORDULNI SZÁNDÉKOZOM!

Három rövid hang a gőzsípval.

[7.] GÉPEM HÁTRAFELE MŰKÖDIK!

Négy rövid hang a gőzsípval.

Fordulás,
hátramenet

65. A fel- vagy lefelé forduló, továbbá hátrafelé menő géphajóknak «Fordulni szándékozom!», illetve «Gépem hátrafelé működik!» hangjelet kell adniok, ha a látóhatáron belül menetben levő hajók vannak. Ezeket

a hangjeleket a hajóművelet megkezdése előtt kell adni.

**Horgony-
művelet**

[8a.] HORGONYZÁSHOZ ELŐKÉSZÜLNI!

Három hosszú hang a gőzsípval.

[8b.] HORGONY LEERESZTÉSRE ELŐKÉSZÍTVE.

Egy harangütés.

[8c.] HORGONYT LEERESZTENI!

Egy nagyon rövid hang a gőzsípval.

[8d.] HORGONYLÁNC NYÚLIK.

Egy harangütés.

[8e.] HORGONY TART.

Két harangütés.

[9a.] HORGONYFELSZEDÉSHEZ ELŐKÉSZÜLNI!

Két hosszú és egy rövid hang a gőzsípval.

[9b.] HORGONY FELSZEDÉSRE ELŐKÉSZÍTVE.

Egy harangütés.

[9c.] HORGONYT FELSZEDNI!

Egy nagyon rövid hang a gőzsípval.

[9d.] HORGONY A VÍZ FELETT.

Egy harangütés.

[9e.] HORGONY RENDBEN.

Két harangütés.

66. Ha a hajóról a horgonyt le kell eresztetni, vagy fel kell szedni, azt «Horgonyzáshoz előkészülni!», illetve «Horgonyfelszedéshez előkészülni!» hangjellel kell jelezni.

67. A «Horgonyzáshoz előkészülni!» hangjel elhangzása és a horgony előkészítése után a fedélzet-

mester «Horgony leeresztésre előkészítve» hangjelet adja. Ezután a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt a horgony leeresztésére «Horgonyt leereszteni!» hangjellel ad utasítást. Amikor a fedélzetmester a horgonyt leeresztette s az a fenéken már kapaszkodni kezd és a horgonyláncokat kinyújtja, «Horgonylánc nyúlik» hangjelet köteles adni. Amikor pedig az anyalánccról megállapítható, hogy a horgony a talajban már szilárdan beágyazódott, a fedélzetmester a «Horgony tart» hangjelet adja.

68. A «Horgonyfelszedéshez előkészülni!» hangjel elhangzása és az előkészületek megtörténte után, a fedélzetmester «Horgony felszedésre előkészítve» hangjelet adja. Ezután a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt «Horgonyt felszedni!» hangjellel ad utasítást a horgony felszedésére. Amikor a horgony a vízből felbukkan, a fedélzetmester «Horgony a víz felett», majd amikor azt felszedték és már az előírt helyen van, «Horgony rendben» hangjelet adja.

69. A kishajók horgonyműveleteiket szóbeli értesítéssel szabályozhatják.

c) A figyelem felhívására szolgáló hangjel

Figyelmeztető hangjel

[10.] FIGYELMEZTETŐ!

Egy hosszú hang a gőzsípval.

70. A menetben levő géphajók, ha bármely okból a figyelem felhívására van szükség, «Figyelmeztető!» hangjelet kötelesek adni.

71. A hajók «Figyelmeztető!» hangjelet kötelesek adni:

- a) utasszállító hajóknál a járódesszkák kihúzására való felhívásra (l. 74. p.),
- b) hajóállomásra való érkezés előtt (l. 77. p.),
- c) átkelési és utasszállító kishajók indulásakor és érkezése előtt (l. 79. p.),
- d) hajóvonat fordulásakor (l. 143. p.),
- e) vontatott hajók vezénylésekor (l. 150. p.),
- f) a folyó szűk részeibe, vagy éles kanyarulataiba való behaladás előtt, a hangjelet időnként megismételve (l. 164. p.),

- g) úszómunkagépekhez való közeledéskor (l. 190. p.),
- h) révátkelőhelyekhez való érkezés előtt (l. 207. p.),
- i) zsilipelőjelzőhöz való közeledéskor (l. 325. p.),
- j) hajóhidakhoz való közeledéskor (l. 343. p.),
- k) ha bármely okból a figyelem felhívására van szükség.

72. A további teendőkre vonatkozó szabályokat a jelzési utasítás hivatkozott pontjai tartalmazzák.

**Utasszállító
hajó
érkezése
és indulása**

d) Az utasszállító hajók indulásánál és érkezésénél adható hangjelek

[11a.] FELHIVÁS A BESZÁLLÁSHOZ.

A harang kongatása fokozatosan gyorsuló ütemben.

[11b.] KEZELÉS BEFEJEZVE.

Egy hosszú hang a kézijelzősípval.

[11c.] JÁRÓDESZKÁKAT KIHÚZNI!

Egy hosszú hang a gőzsípval.

[11d.] KÖTELEKET ELERESZTENI!

Két rövid hang a gőzsípval.

[11e.] KÖTELEKET ELERESZTETTÉK.

Két rövid hang a kézijelzősípval.

[11f.] KÖTELEK ÁTADVA.

Egy hosszú hang a kézijelzősípval.

[11g.] KÖTELEK TARTANAK.

Két rövid hang a kézijelzősípval.

73. Az utasszállító hajóknak az induló állomásról és olyan állomásról való elindulás előtt, ahol a menetrend szerinti tartózkodás 30 percnél több, háromszori harang-kongatással, éspedig 30 perccel, majd 15 perccel, végül 2 perccel az indulást megelőzően kell az utasokat a beszállásra figyelmeztetni.

74. Az utasok beszállását és az árukezelés befejezését a fedélzetmester «Kezelés befejezve» hangjellel köteles jelezni. Ezután a parancsnoki hídról «Figyelmeztető!» hangjelet kell adni, amelynek elhangzása után a járódeszkákat ki kell húzni, a korlátajtót pedig be kell csukni.

A járódeszkák kihúzása után a parancsnoki hídról «Köteleket eleresztteni!» hangjelet kell adni. E rendelkezés végrehajtását a fedélzetmester «Köteleket eleresztették» hangjellel jelzi. Csak ezután adhat parancsot a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt a hajó elindulására.

75. Utasszállító hajó kikötésénél az oldalkötél és far-, illetve keresztkötelek átadásának megtörténtét a fedélzetmester «Kötelek átadva», az oldalkötél megtartását pedig «Kötelek tartanak» hangjellel jelzi.

76. Ha utasszállító hajót kivételesen csak egy kötéllel kötnek ki, akkor a hajó elindulásakor, illetve érkezésekor a kötélműveleteket egy rövid hangjellel kell szabályozni.

77. Hajóállomásra való érkezés előtt nappal két (2), sötétben öt (5) perccel korábban «Figyelmeztető!» hangjellel kell a hajó és az állomási személyzet, valamint az utasok figyelmét a kikötésre felhívni.

78. Az utasszállító hajóknak az indulással, érkezéssel és beszállással kapcsolatos belső jelzéseit a haranggal, a kézijelzősípval, vagy a gőzsípval kell adniok.

79. Az átkelési és az utasszállító kishajók induláskor és érkezés előtt csak egy-egy «Figyelmeztető!» hangjelet kötelesek adni.

e) Kedvezőtlen látási viszonyok esetén adható hangjelek

[12.] MAGÁNYOSAN HALADÓ HAJÓ.

Egy hosszú hang a gőzsípval.

[13.] VONTATMÁNNYAL HALADÓ HAJÓ.

Egy hosszú és két rövid hang a gőzsípval.

80. «Magányosan haladó hajó» és «Vontatmánnyal haladó hajó» hangjelet a menetben levő hajók

Kedvezőtlen
látási
viszonyok
esetén köz-
lekedő hajók
hangjele

kedvezőtlen látási viszonyok esetén kötelesek adni kétperces időközökben, hogy a többi hajó figyelmét magukra felhívják.

81. Ha hajóvonatot több géphajó vontat, az előírt hangjelet csak a hajóvonat élén haladó hajónak kell adnia.

82. A hajóállomások kötelesek kedvezőtlen látási viszonyok esetén az állóhajón vagy pontonon megfelelő hangkeltő eszközzel percenként ismétlődő hangjeleket adni, ha utasszállító hajónak «Magányosan haladó hajó» hangjelét hallják.

83. Vitorlás és evezős kishajók a fenti hangjelek helyett egy percnél rövidebb időközökben adott, jól hallható szóbeli felhívással is felhívhatják magukra a többi hajók figyelmét.

Kedvezőtlen
látási visz-
nyok esetén
horgonyzó
hajók hang-
jele

[14.] FIGYELEM, A HAJÓÚT NEM SZABAD!

A harang kongatása.

84. A kikötőn kívül le horgonyzott vagy kikötött hajók, ha a hajóutat nem szabadították fel teljesen, kedvezőtlen látási viszonyok esetén a haranggal, vagy más megfelelő eszközzel «Figyelem, a hajóút nem szabad!» hangjelet kötelesek adni.

A hangjel időtartamának kb. 5 mp-nek kell lennie és azt percenként meg kell ismételni.

Segélykérés

f) Rendkívüli esetekben adható jelzések

[15.] SEGÍTSÉGET KÉREK!

Rövid és hosszú szaggatott hangok váltakozva a gőzsípval.

85. Ha egy hajónak bármely okból a mellette elhaladó hajó segítségére van szüksége, azt «Segítségét kérek!» hangjellel kell kérnie. Ezenkívül a következő látható jelzést köteles adni:

nappal bármilyen színű jelzőzászlót, vagy más tárgyat,

sötétben bármilyen színű lámpát kell a közeledő hajó felé körben forgatni.

86. E jelzések helyett más alkalmas hallható vagy látható jelzések is adhatók.

87. A segítségre szoruló hajónak mindent el kell követnie, hogy helyzetéről mind a hajók, mind a parton tartózkodók mielőbb tudomást szerezzenek.

88. Ha a folyón történt baleset következtében emberek élete forog veszélyben vagy a baleset a közlekedést veszélyezteti, a közelben tartózkodó valamennyi hajó köteles azonnal segítséget nyújtani. Egyébként a hajózási vállalatok kölcsönös segélynyújtási egyezményében foglaltak szerint kell eljárni.

[16.] A HAJÓ KORMÁNYKÉPTELEN.

Kormány-
képtelenség

Rövid szaggatott hangok a gőzsípval.

89. Ha hajóútban levő hajó kormányképtelenné, vagy üzemképtelenné vált, akkor a közeledő hajók felé «A hajó kormányképtelen» hangjelet köteles adni.

90. A kormány- vagy üzemképtelen hajónak mindent el kell követnie, hogy a hajóutat mielőbb felszabadítsa. Ha ehhez segítségre van szüksége, akkor a «Segítséget kérek!» jelzést köteles adni.

91. «A hajó kormányképtelen» hangjel más alkalmas eszközzel is adható.

92. A segélynyújtásra nézve a 88. pontban foglaltak szerint kell eljárni.

[17a.] LESZABADÍTÁSRA KÉSZEN.

Hajók
leszabadítása

Egy hosszú hang a gőzsípval.

[17b.] TELJES ERŐT KÉREK!

Két hosszú hang a gőzsípval.

[17c.] TELJES ERŐT VISSZAVENNI!

Egy hosszú hang a gőzsípval.

[17d.] ELŐFOGAT MÁR NEM SZÜKSÉGES.

Két rövid hang a gőzsípval.

93. A fennakadt hajók leszabadítási műveletének irányítása annak a géphajó (rudashajó) vezetőjének, illetve szolgálatban levő tisztjének feladata, amelyik közvetlenül adja át a vontató kötelet a leszabadításra váró hajónak.

94. Ha a leszabadításra minden előkészület megtörtént és azt több géphajó végzi, akkor a leszabadítási műveletet szabályozó hangjeleket a következőképpen kell adni:

Amint a rudashajó a leszabadításra előkészületeit megtette, a «Leszabadításra készen» hangjelet adja. Ha a leszabadításra az előfogatot adó hajók is elkészültek, a hallott hangjelet megismétlik. Az ismétlést először az első előfogathajónak kell adnia, azután a sorban következőknek.

Ha a rudashajó a hangjel ismétlését minden előfogathajótól megkapta, csak akkor adhatja a «Teljes erőt kérek!» hangjelet s az előfogathajókkal együtt a leszabadítást megkezdi.

95. Ha a hajóknak géperejüket bármilyen okból mérsékelniük kell, vagy a leszabadítás érdekében bizonyos irányváltoztatásra van szükség, azt a rudashajóról kellő időben «Teljes erőt visszavenni!» hangjellel kell jelezni.

96. Ha az előfogatra már szükség nincsen, a rudashajó «Előfogat már nem szükséges» hangjellel hívja fel az előfogathajók figyelmét arra, hogy a leszabadító hajó útjából álljanak félre.

97. Ha a leszabadítás közben hajó közeledik, a k i t é r é s r e vonatkozó hangjeleket a rudashajó köteles adni.

98. A leszabadítási műveleteknél a hangjeleken kívül szóbeli felhívásokat is kell alkalmazni.

g) A hajóknak e g y é b hangjelei

[18.] KÉMÉNYT LEHÚZNI!

Egy nagyon rövid hang a kisgőzsípval.

99. Ha hidak, vagy a folyón átfeszített vezetékek szükségessé teszik, akkor a géphajóknak az akadály előtt «Kéményt lehúzni!» hangjelet kell adniok, mire a hajókéményt még az akadály előtt le kell húzni.

100. Minden akadály előtt kellő távolságban az előárbocot is le kell fektetni.

101. A kémény lehúzásához a fedélzetmester köteles a matrózokat idejében felvezetni, a záró és csörlő szer-

Kémény-
lehúzás

kezeteket előkészíttetni, azt ellenőrizni és a műveleteket személyesen vezetni.

102. Az előárboc leeresztésénél és felhúzásánál az árboccal veszélyeztetett helyről az utazóközönséget el kell távolítani. Erre nézve a fedélzetmester intézkedik.

[19.] ŐRSÉG RIASZTÁSA!

Egy hosszú és egy rövid hang háromszor ismételve a kisgőzsípval.

Őrség
riasztása

103. «Őrség riasztása!» hangjelet hirtelen beálló köd, kormányvezeték szakadás, kényszerfordítás stb. esetén az utasszállító hajókon kell adni ami a következő háromféle ténykedésre ad együttes parancsot:

Az «Őrség riasztása!» hangjel elhangzása után a fedélzetmester köteles azonnal a horgonyt leeresztésre előkészíteni és annak megtörténtét egy harangütéssel jelezni. Ugyanakkor a fedélzeti őr köteles a vízmérő-lécezt kézbevenni és a további rendelkezésekre figyelni. A leváltóőrnek a tetőre kell sietnie, hogy a vezénylés és a horgonyművelet között az összeköttetést biztosítsa. A továbbiakra nézve a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt intézkedik.

A fenti jelzést a kishajókon értelemszerűen kell alkalmazni.

[20.] VÉSZRIADÓ!

Riadó

a) Menetben: Egy hosszú és három rövid hang a gőzsípval többször ismételve.

b) Állás közben: A harang kongatása.

104. Ha a hajón tűz ütött ki, vagy a hajó léket kapott, továbbá ha vízbefúlás veszélye forog fenn, «Vészriadó!» hangjelet kell adni, hogy ezekről a hajó személyzete mielőbb tudomást szerezzen.

A hajó személyzete köteles mindent elkövetni, hogy a veszély mielőbb elháríttassék, amihez szükség esetén más hajók segítsége is igénybevehető.

105. A hajó személyzetének a fenti esetekre vonatkozó részletes teendőit a hajózási forgalmi utasítás és a hajókon kifüggesztett hirdetmény tartalmazza.

106. Állás közben a vészriadót a hajószemélyzetnek a haranghoz legközelebb álló tagja köteles adni.

B) Menetlámpák

107. A menetlámpáknak az a rendeltetése, hogy sötétben a menetben levő hajók mozgása megállapítható legyen.

Ezeket a jelzőlámpákat — a hajók osztályozásának megfelelően — sötétben, de csak menet közben, mindig alkalmazni kell.

108. Menetlámpák alatt az árboc-, a helyzet- (oldal-) és a farlámpákat kell érteni.

109. A menetlámpákat csak közvetlenül a hajók indulása előtt szabad meggyújtani s azokat a hajók lehorgonyzása, kikötése után azonnal el kell oltani.

Árboc-
és helyzet-
lámpák

**[21.] MAGÁNYOSAN HALADÓ HAJÓ ÁRBOC-
ÉS HELYZETLÁMPÁI.]****Nappal**

Jelzést nem kell alkalmazni.

Sötétben

- a) Géphajó. Az előárbocon, vagy az előtt egy erős fehér fény. A hajó jobboldalán egy zöld, a bal oldalán egy vörös fény. (2. á.)
 - b) Kisgéphajó. A géphajók részére előírt fényeket kell alkalmazni. A fehér fényt mutató lámpát azonban a hajó elején a kéményen, vagy a kémény előtt kell jól látható helyen elhelyezni. (3. ábra)
 - c) Vitorlášhajó, kisvitorlášhajó. A hajó jobboldalán egy zöld, a baloldalán egy vörös fény. (4., 5. ábra)
- A vitorlášhajó és a kisvitorlášhajó menet közben fehér fényt nem viselhet.

110. A géphajók menetlámpái közül a fehérfényű lámpa, előárbocon hiányában a hajó elején is elhelyezhető. Annak legalább 6 m magasságban, a megengedett legnagyobb merülésnek megfelelő vízszint felett kell lennie. A lámpa fényének a látóhatár 225°-os ívén láthatónak kell lennie és pedig a hajó elejétől számítva, annak mindkét oldalán 112,5°—112,5°-os ívben, legalább 4 km távolságból.

A géphajók jobb- és baloldalán alkalmazott helyzetlámpák fényének, a hajó elejétől számítva annak mindkét oldalán $112,5^{\circ}$ – $112,5^{\circ}$ -os ívben, legalább 2 km távolságból kell láthatónak lennie.

A zöld- és vörösfényű helyzetlámpákat a hajó felé eső oldalon legalább 0,90 m-re előrenyúló ernyővel kell ellátni úgy, hogy a hajó elején jobboldalról a vörös, baloldaltól a zöld fény ne legyen látható. E lámpák függőleges távolsága a hajó előárbocán alkalmazandó fehérfényű lámpától számítva 3 m-nél kisebb nem lehet.

A lámpákat úgy kell elhelyezni, hogy azok az ív minden pontjáról látható, állandó fényt mutassanak.

111. A kis géphajók on a fehérfényű árboc-lámpát legalább 2 m magasságban a víz színe felett jól látható helyen kell elhelyezni, s annak legalább 1 m-rel magasabban kell lennie, mint a helyzetlámpáknak. E lámpa fényének a látóhatár 225° -os ívén láthatónak kell lennie és pedig a hajó elejétől számítva, annak mindkét oldalán $112,5^{\circ}$ – $112,5^{\circ}$ -os ívben, legalább 2 km távolságból.

A zöld- és vörösfényű helyzetlámpák fényének a hajó elejétől számítva a látóhatár $112,5^{\circ}$ – $112,5^{\circ}$ -os ívén, legalább 1 km távolságból kell láthatónak lennie.

A zöld- és vörösfényű helyzetlámpák egy lámpába is egyesíthetők, de a láthatóság ívének és a fényerősség csökkenése nélkül. (6. ábra)

112. A magányosan vagy vontatmánnyal haladó géphajóknak hidak, vagy folyók felett átfeszített vezetékek stb. alatti áthaladásakor a fehérfényű lámpát (lámpákat) szükség esetén átmenetileg le kell engedniök. Az áthaladás után ezeket azonnal az előírt helyre vissza kell helyezni.

113. Azok a helyi szolgálatot végző géphajók, melyeknek gyakran kell az előbbi bekezdésben említett akadályok alatt elhaladniok, a fehérfényű lámpájukat a 110. pontban előírtaknál állandóan alacsonyabban viselhetik, de azoknak mindig a helyzetlámpák felett kell lenniök.

114. A vitorlášhajók helyzetlámpáinak elhelyezésére és fényerejére nézve a 110. pontban, a kisvitorlášhajókéra nézve a 111. pontban foglaltak a mérvadók.

A kisvitorláshajókon a helyzetlámpák egy lámpába is egyesíthetők. (7. ábra)

115. Az evezőshajók és csónakok más hajók közeledésekor fehér fényt mutató kézijelzőlámpát kötelesek felmutatni úgy, hogy azok fénye legalább 1 km-ről látható legyen.

Farlámpa

[22.] **MAGÁNYOSAN HALADÓ HAJÓ FARLÁMPÁJA.**

Nappal

Jelzést nem kell alkalmazni.

Sötétben

a) Géphajó. Egy kék fény a hajó farának közepén. (8. ábra)

b) Vitorláshajó. Egy kék fény a hajó farának közepén. Kisvitorláshajó farlámpát nem viselhet. (9. ábra)

116. A farlámpának a menetirányt tekintve csak hátrafelé szabad világítani, a hajó felé fényt nem mutathat.

117. A farlámpa fényének a látóhatár 135°-os ívén láthatónak kell lennie és pedig a hajó mindkét oldalán hátrafelé 67,5°—67,5°-os ívben.

118. A farlámpa fényének legalább 500 m távolságból észrevehetőnek kell lennie.

Horgonylámpa

C) Lehorgonyzott vagy kikötött hajók jelzése

[23.] **A FOLYÓN HORGONYZÓ VAGY KIKÖTÖTT HAJÓ.**

Nappal

Jelzést nem kell alkalmazni.

Sötétben

Egy fehér fény a hajó elején a legjobban látható helyen. (10., 11. ábra)

119. A folyón horgonyzó vagy kikötött hajókon, sötétben horgonylámpát kell kitűzni, hogy azok más hajókról észrevehetők legyenek.

120. A hajókat bármilyen helyen és bármelyik part közelében úgy kell lehorgonyozni vagy kikötni, hogy ne zavarják a folyón a szabad hajózást és ne okozzanak kárt a hajóút jelzéseiben, a kikötői-, vízépítési- és egyéb létesítményekben.

121. A lehorgonyzott vagy kikötött hajón alkalmazandó fehér fényt mutató jelzőlámpát legfeljebb 6 m magasságban a fedélzet felett kell elhelyezni.

122. A horgonylámpa fényének legalább 1 km távolságból a látóhatár minden pontjáról láthatónak kell lennie.

123. Ha több hajó van egymás mellett lehorgonyozva vagy kikötve, akkor csak a hajóúthoz legközelebb álló hajón kell horgonylámpát alkalmazni.

D) Ereszkedő hajók jelzése

[24.] ERESZKEDŐ HAJÓ.

Nappal

Egy fekete jelzőgömb, alatta egy [kék zászló. (12. ábra)

Sötétben

Egy fehér fény jól látható helyen. Ezenkívül a közeledő hajó felé fehér fényű kézijelzőlámpa ide-oda mozgatása a hajó elhaladásáig. (13. ábra)

124. Az olyan hajó, amely kizárólag a víz sodrát kihasználva géperő nélkül halad a folyón, az ereszkedő hajó.

125. A nappali használatra előírt kék zászlót 1 m-re kell a jelzőgömb alatt elhelyezni.

126. A jelzőgömböt és a jelzőlámpát a víz színétől számítva legalább 6 m magasságban kell elhelyezni.

127. Az ereszkedő hajón elhelyezett lámpa fényének minden oldalról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

128. A jelzőgömb átmérőjének legalább 60 cm-nek kell lennie.

Ereszkedő
hajó

**Fordított
kitérés****E) Fordított kitérés jelzése****[25.] FORDÍTOTT KITÉRÉS.****Nappal**

Egy kék zászló lengetése a hajó jobboldalán. (14. ábra)

Sötétben

Egy fehér fény folyamatos felvillanása a hajó jobboldalán. (15. ábra)

129. «Fordított kitérés» jelzést akkor kell adni, amikor a géphajók az általános szabályoktól eltérőleg saját baloldalukra húzódva térnek ki egymásnak.

A fenti jelzést a hajóknak a szembejövő hajók felé kell adniok, mindaddig, amíg egymás mellett el nem haladtak.

130. A fehér fénynek legalább 1,5 km távolságból és csak a közeledő hajó irányából szabad láthatónak lennie.

A felvillanások és az elsötétülések időtartamának váltakozva egy-egy mp-ig kell tartaniok.

131. A fordított kitérésnél adandó hangjelekre nézve az 59. pontban foglaltakat kell figyelembe venni.

**Vontatást
végző gép-
hajó jelzése****F) Hajóvonatok jelzései****[26.] VONTATÁST VÉGZŐ GÉPHAJÓ MENET-
KÖZBEN.****Nappal**

Egy kék lobogó az előárboc csúcsán. (16. á.)

Sötétben

Egy erős fény az előárbocon a menetlámpákon kívül. (17. ábra)

132. A fehér fényt mutató lámpát az árboclámpa alatt kell elhelyezni 1—2 m közötti függőleges távolságban. Fényerejüknek és láthatóságuknak azonosnak kell lenniök.

133. A helyzetlámpákat úgy kell elhelyezni, hogy azokat a vontatást végző hajó mellé kötött hajók el ne takarják.

134. A fehér fényt mutató lámpák leengedésére nézve a 112. és 113. pontban foglaltak a mérvadók.

[27.] HAJÓVONAT FARLÁMPÁJA.**Hajóvonatok
farlámpái****Nappal**

Jelzést nem kell alkalmazni.

Sötétben

Egy vagy két kék fény a hajóvonat összeállításának megfelelően a hajó farán. (18. á.)

135. A farlámpák elhelyezésére, láthatóságára nézve a 116—118. pontban foglaltakat kell figyelembe venni.

136. Ha hajóvonatban a vontatást végző hajó egyik oldalához egy vagy több hajó van mellékötvé és oszlopban hajót nem vontat, akkor egy farlámpát a vontatást végző hajó, egy farlámpát pedig a legszélső mellékötött hajó farának közepén kell elhelyezni.

Ha a vontatást végző hajó mindkét oldalához vannak hajók kötvé és oszlopban hajót nem vontat, akkor a szélső hajók farának közepén kell egy-egy farlámpát alkalmazni.

137. Azokon a hajóvonatokon, amelyek hajókat egy vagy több oszlopban vontatnak, minden oszlop utolsó hajójának végére egy-egy farlámpát kell elhelyezni.

Ha a hajóvonat végén több egymás mellé kötött hajóból álló sor van elhelyezve, a farlámpákat mindig az utolsó sor szélén haladó hajókon kell alkalmazni.

138. Ha a vontatást végző géphajó a hajókat maga után csatolva, egy vagy több oszlopban vontatja, csak az oszlopok végén levő két szélső hajón kell farlámpát alkalmazni még akkor is, ha ugyanakkor a vontatást végző géphajó mellé is vannak hajók kötvé.

139. A hajóvonatokban levő uszályok menet közben sötétben csak farlámpát viselhetnek, más fény alkalmazása tilos.

[28.] AZ USZÁLYOK AZ INDULÁSHOZ SZÜKSÉGES MŰVELETEKKEL ELKÉSZÜLTEK.**Uszály
indulásra
készén****Nappal**

A jobbkar körben forgatása a vontatást végző hajó felé. (19. ábra)

Sötétben

Fehér fényt mutató kézijelzőlámpa körben forgatása a vontatást végző hajó felé. (20. á.)

140. Ezt a jelzést a part felől a vontatókötélen levő uszály kormányosa, az induláshoz szükséges összes előkészületek befejezése és a többi uszályoktól kapott hasonló jelzés után köteles jól látható helyről adni.

Uszály
parti köte-
lének el-
eresztése

[29.] KÖTELET ELERESZTENI!

Két nagyon rövid hang a gőzsípval.

141. Ha az elvontatásra váró úszóegység parti kötéllal van kikötve, annak elengedésére «Kötelet eleresztteni!» hangjellel kap utasítást, amit azonnal végre kell hajtani. Ha ennek akadálya van, azt a hajó vezetőjének, illetve a szolgálatban levő tisztnek azonnal jelenteni kell.

Hajóvonat
fordulása

[30a.] VONTATÁST VÉGZŐ HAJÓ MEGKEZDI FORDULÁSÁT.

Egy hosszú és egy rövid hang a gőzsípval.

142. E hangjelet a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt akkor köteles adni, amikor a hajó fordulását megkezdi.

E hangjel hallatára az uszálykormányosok éberen kötelesek figyelni a géphajóról várható — karjelzéssel és esetleg szóbeli felhívással kiegészített — utasításra, hogy kormányukat fordulás közben merre állítsák.

Eközben a géphajó gőzsípval a szükségnek megfelelően a következő hangjeleket adja, amelyeket az uszálykormányosok pontosan figyelembe venni kötelesek.

[30b.] ELSŐ USZÁLYSOR FORDULJON A GÉPHAJÓ UTÁN!

Egy rövid hang.

[30c.] MÁSODIK USZÁLYSOR FORDULJON AZ ELSŐ USZÁLYSOR UTÁN!

Két rövid hang.

[30d.] HARMADIK USZÁLYSOR FORDULJON A
MÁSODIK USZÁLYSOR UTÁN!

Három rövid hang.

143. Ha fordulás befejezésénél a vontatmányban levő uszályok kormányainak ideiglenesen az ellenkező irányba való kihajtására van szükség, akkor az e célból várható «Figyelmeztető!» hangjelre figyelni kell.

Az uszálykormányosok kötelesek a hangjelek és szóbeli utasítások után a legnagyobb körültekintéssel eljárni, hogy a fordulás biztonságosan történjék.

[31a.] FIGYELMEZTETÉS AZ USZÁLYOK SZÉTERESZTÉSÉRE VAGY ÖSSZEKÖTÉSÉRE.

Egy hosszú és egy rövid hang a gőzsípval.

144. Ha uszályok széteresztésére vagy összekötésére van szükség, akkor a fenti jelzéssel kell az uszálykormányosokat figyelmeztetni arra, hogy e hajóműveletekkel kapcsolatos további jelzésekre éberen figyeljenek.

145. A hajóvonatoknál a víz ellenállásának csökkentése az uszályok széjjeleresztésével történik. Ha ennek szüksége felmerül, akkor a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt «Uszályokat ereszd széjjel!» jelzést, ha pedig az uszályok ismét összeköthetők «Uszályokat kösd össze!» jelzést köteles adni.

[31b.] USZÁLYOKAT ERESZD SZÉJJEL!

Nappal

A hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt a parancsnoki hídon az uszályok felé fordulva, mindkét karját vállmagasságban, vízszintesen kinyújtva tartja. (21. ábra)

Sötétben

A szükséges rendelkezéseket szóbelileg kell kiadni. (22. ábra)

[31c.] USZÁLYOKAT KÖSD ÖSSZE!

Nappal

A hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt a parancsnoki hídon az uszályok felé

Uszályok
széteresztése,
összekötése

fordulva, két karját vállmagasságban egymásra helyezve összekulcsolja.

Sötétben

A szükséges rendelkezéseket szóbelileg kell kiadni.

146. A jelzések útján és a szóbelileg kapott utasításra kötelesek az uszályok kormányosai a szükséges hajóműveleteket a hajózási forgalmi utasításban előírt szabályok figyelembevételével elvégezni.

**Hajóvonatok
megállása**

**[32a.] USZÁLYHORGONYOKAT ELŐKÉSZÍ-
TENI!**

Egy hosszú hang a gőzsípval.

147. Amikor a hajóvonatnak meg kell állania, akkor arra a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt az uszályokat «Uszályhorgonyokat előkészíteni!» hangjellel köteles figyelmeztetni.

E hangjel elhangzása után a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt szóbeli utasítást ad az uszályoknak arra, hogy a hajóvonat megáll. Ugyanakkor köteles intézkedni, hogy mely uszályok horgonyozzanak.

A horgony dobására a következő hangjelet kell adni:

[32b.] USZÁLYOK HORGONYT DOBNI!

Egy rövid hang a gőzsípval.

148. Az «Uszályok horgonyt dobni!» hangjelre az első uszálysor köteles horgonyt dobni.

Ha a géphajó több sort vontat, akkor az első uszálysor horgonyláncainak nyúlásakor, a partfelőli uszály kormányosa köteles a második sorban levőket horgonyaik ledobására szóbelileg figyelmeztetni.

A következő uszálysorok csak akkor dobhatnak horgonyt, amikor a közvetlen előttük levő sor a horgonylánc nyúlását jelezte.

149. A horgonyok felszedését szóbelileg kell elrendelni.

150. Ha a hajóvonatban levő valamelyik uszály bármely okból (pl. helytelen kormányzás, vízsodrás stb. miatt) a hajóvonat menetét lassítja, zavarja, akkor

**Vontatott
hajók
vezénylése**

a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt «Figyelmeztető!» hangjelet köteles adni és utána az uszálykormányost szóbelileg utasítja arra, hogy kormányát megfelelő állásba hozza.

G) Fennakadt vagy elsüllyedt hajók jelzései

151. A fennakadt vagy elsüllyedt hajók és kishajók kötelesek helyzetükre a közeledő hajókat az alábbi jelzésekkel figyelmeztetni.

[33a.] FENNAKADT VAGY RÉSZBEN ELSÜLLYEDT HAJÓ MELLETT A HAJÓÚT ZÁRVA.

Nappal

Két vörös lobogó egymás felett, jól látható helyen. (23. ábra)

Sötétben

Két vörös fény egymás felett, jól látható helyen. (24. ábra)

[33b.] FENNAKADT VAGY RÉSZBEN ELSÜLLYEDT HAJÓ MELLETT A HAJÓÚT SZABAD.

Nappal

Két vörös lobogó egymás felett, jól látható helyen. Ezenkívül egy fehér zászló a hajóút szabad elhaladási oldalán. (25. ábra)

Sötétben

Két vörös fény egymás felett, jól látható helyen. Ezenkívül egy fehér fény a hajóút szabad elhaladási oldalán. (26. ábra)

152. Ezeket a jelzéseket akkor kell alkalmazni, ha fennakadt vagy részben elsüllyedt hajó mellett a hajóút el van zárva, illetve szabad.

153. A két vörös lobogó helyett más színű lobogók, gömbalakú tárgyak is alkalmazhatók.

154. A gömbalakú tárgyak átmérőjének legalább 60 cm-nek kell lenniök.

Fennakadt
vagy részben
elsüllyedt
hajó

Fennakadt
vagy részben
elsüllyedt
kishajó

155. A vörös lobogókat, illetve a vörös fényt mutató jelzőlámpákat függőlegesen egymás felett legalább 1,80 m és legfeljebb 2 m távolságban kell elhelyezni.

156. A jelzőlámpák fényének minden oldalról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie. A fehér fényt mutató jelzőlámpát a hajón legfeljebb 6 m magasságban szabad elhelyezni.

157. Az esetleg szükséges további intézkedések megtételére nézve a 161. pontban foglaltak a mérvadók.

[34a.] FENNAKADT VAGY RÉSZBEN ELSÜLLYEDT KISHAJÓ MELLETT A HAJÓÚT ZÁRVA.

Szagatott hangjelek bármilyen megfelelő hangjelző eszközzel, a közeledő hajó felé.

[34b.] FENNAKADT VAGY RÉSZBEN ELSÜLLYEDT KISHAJÓ MELLETT A HAJÓÚT SZABAD.

Nappal

Egy fehér lobogó. (27. ábra)

Sötétben

Egy fehér fény. (28. ábra)

158. A látható jelzéseket a hajóút szabad elhaladási oldalán, jól látható helyen kell adni.

159. A fehér fényt mutató jelzőlámpát a hajón a vízszint felett legfeljebb 6 m magasságban szabad elhelyezni s annak a látóhatár minden pontjáról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

160. Az esetleg szükséges további intézkedések megtételére nézve a 161. pontban foglaltak a mérvadók.

Elsüllyedt
hajó

[35.] ELSÜLLYEDT HAJÓ!

Nappal

Bármilyen alakú úszó.

Sötétben

Egy zöld, illetve vörös fényt mutató jelzőlámpa az úszón. (29. ábra)

161. Ha bármely fennakadt, továbbá részben vagy teljesen elsüllyedt hajó a hajózást megnehezíti vagy akadályozza és e hajó jelzéseit a lefelé menő hajók bármely okból (pl. terep- vagy kanyarulati viszonyok stb. miatt) nem láthatják, a fennakadt vagy részben elsüllyedt hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt köteles mielőbb figyelmeztető őrt felállítani, hogy a hajózási akadályról a lefelé menő hajókat értesítse. A figyelmeztető őrt az események helye felett, megfelelő távolságban a parton, vagy a folyón kell felállítani.

162. Ha a hajó a hajóútban teljesen elsüllyedt, s ezért nem látható, akkor helyét ideiglenesen «Elsüllyedt hajó!» jelzéssel meg kell jelölni és arról az illetékes hatóságot azonnal értesíteni kell. Ha az illetékes hatóság a szabad hajóutat a szükséges végleges jelzésekkel ellátta, vagy a hajózás biztonsága érdekében a szükséges intézkedéseket megtette, a figyelmeztető őrt vissza kell rendelni és az ideiglenesen kitűzött jelzést azonnal el kell távolítani.

163. Ugyanezt a jelzést kell alkalmazni akkor is, ha a hajó felszereléséhez vagy rakományához tartozó olyan tárgy esett a folyóba, amely a hajózást veszélyezteti.

H) Hajók jelzése a folyó nehezen hajózható helyein

**A folyó szűk
részeibe stb.
való hajózás**

164. A folyó szűk részeibe, vagy erős kanyaraiba való behaladás előtt a hajók odaérkezésüket «Figyelmeztető!» hangjel időnkénti adásával kötelesek jelezni.

Ilyen hajóutakon, továbbá mindazokon a helyeken, ahol a látási viszonyok kedvezőtlenek, csak a szükséges elővigyázati intézkedések megtétele után szabad az előlhaladó hajót szorosan megközelíteni.

165. Mentési munkálatokra rendelt, vagy balesetet szenvedett hajónak segítségére menő hajók, valamint az utasszállító hajók a nehéz áthaladási szakaszokhoz való közeledéskor

egy fekete hengeralakú tárgyat kötelesek az előárbocra jól látható helyen felvonni. (30. ábra)

Az ilyen hajókat a szűk helyen, éles kanyarokban elsőnek kell átengedni.

Tolóhajózás

J) Tolóhajózásnál alkalmazandó jelzések
menet közben

[38.] TOLT HAJÓCSOPORT.

Nappal

Egy kék lobogó az első hajó elején felállított árbocon. (37. ábra)

Sötétben

A hajócsoporthoz első hajójának elején felállított árbocon két erős fehér fény, ezek felett egy zöld fény. Ezenkívül a tolt hajócsoporthoz legszélesebb részén egy zöld, illetve vörös fény.

A tolt hajócsoporthoz szélén elhelyezett hajók farán, továbbá, ha a tolóhajó fara a leghátsó szélső hajó fara mögött van, a tolóhajó farán is egy kék fény. (38. ábra)

176. A fehérfényű jelzőlámpák elhelyezésére szolgáló árboconak a zöld- és a vörösfényű helyzetlámpák között egyenlő távolságra kell lennie. Az alsó fehér fényt mutató jelzőlámpát a megengedett legnagyobb merülésnek megfelelő vízszint felett legalább 6 m magasságban kell elhelyezni.

Mind a fehér, mind a felettük levő zöld fényt mutató jelzőlámpák fényének a látóhatár 225°-os ívén láthatónak kell lennie és pedig a hajó elejétől számítva annak mindkét oldalán 112,5°–112,5°-os ívben.

177. Az árbocon levő jelzőlámpákat egymástól 1–2 m távolságra kell elhelyezni.

A fehér fényeknek legalább 4 km-ről, a zöld fénynek legalább 3 km-ről észrevehetőnek kell lennie.

178. A tolt hajócsoporthoz legszélesebb részén alkalmazott zöld, illetve vörösfényű helyzetlámpákat úgy kell elhelyezni, hogy azok fénye a hajó elejétől számítva 112,5°–112,5°-os ívben látható legyen.

A helyzetlámpák fényének legalább 2 km távolságból kell észrevehetőnek lennie.

179. A helyzetlámpák és az alsó fehér fényt mutató jelzőlámpa között legalább 3 m függőleges távolságnak kell lennie.

180. A helyzetlámpákat a hajó felé eső oldalon legalább 0,90 m hosszú ellenzővel kell ellátni, hogy a hajókon keresztül a másik helyzetlámpa fénye látható ne legyen.

181. A tolt hajócsoporthoz farlámái kék fényének 135° -os íven kell láthatónak lennie és pedig a hajócsoporthoz mindkét oldalán $67,5^\circ$ – $67,5^\circ$ -os ívben hátrafelé.

182. A farlámák fényének legalább 500 m távolságból láthatónak kell lennie.

183. A farlámáknak a hajó orra felé világítaniok nem szabad, ezért azokat a hajó felőli oldalon ellenzővel kell ellátni.

184. Ha a menetben levő tolt hajócsoporthoz szembe jövő hajóval találkozik, s az általános szabályoktól eltérően balra tér ki, akkor a «Fordított kitérés» jelzést a tolt hajócsoporthoz legelső jobb oldali hajójáról kell adni.

185. Ha a tolóhajót az uszályok eltakarják, a tolóhajó nevét vagy számát, valamint a hajótulajdonos nevét, a parancsnoki híd oldalaira szerelt, megfelelő nagyságú táblákra fel kell tüntetni.

186. Ha vontatást végző hajó mellévelt uszályokkal halad, az nem minősül tolóhajózásnak. Ilyen esetben a menetlámpákat a vontatást végző géphajók részére előírt módon, a géphajón kell elhelyezni.

187. Azokat az egyéb jelzéseket, amelyeket a menetben levő vagy lehorgonyzott stb. hajóvonatoknál kell alkalmazni, de a tolóhajózással vonatkozó szabályokban nincsenek felvéve, a tolóhajózásnál is alkalmazni kell.

K) Úszómunkagépek jelzései

Úszó-
munkagépek

188. A működésben levő úszómunkagépek megjelölésére az alábbi jelzéseket kell alkalmazni:

[39.] ÚSZÓMUNKAGÉP MŰKÖDIK!

Nappal

Egy fekete jelzőgömb az árbocon, vagy más jól látható helyen. (39. ábra)

Sötétben

Egy zöld, illetve vörös fény a hajóút felőli oldalon. (40. ábra)

189. A jelzőgömb átmérőjének 60 cm-nek kell lennie.

A jelzőlámpa fényének legalább 2 km távolságból láthatónak kell lennie.

190. Ha úszómunkagéphez hajó közeledik, a hajó gőzsíppal «Figyelmeztető!» hangjelet köteles adni, amit az úszómunkagépnek meg kell ismételnie s utána a helyzetnek megfelelően a következő jelzést adnia.

[40a.] ÚSZÓMUNKAGÉP MELLETT A HAJÓÚT SZABAD.

Nappal

Egy fekete zászló lengetése az «Úszómunkagép működik!» jelzésen kívül. (41. ábra)

Sötétben

Egy zöld-, illetve vörösfényű kézijelzőlámpának ide-oda való mozgatása az «Úszómunkagép működik!» jelzésen kívül. (42. ábra)

[40b.] ÚSZÓMUNKAGÉP MELLETT A HAJÓÚT NEM SZABAD.

Nappal

Három fekete jelzőgömb az árbocon, vagy más jól látható helyen. (43. ábra)

Sötétben

Három vörös fény az árbocon, vagy más jól látható helyen. (44. ábra)

191. Az «Úszómunkagép mellett a hajóút szabad» jelzést a hajóút felőli oldalon a közeledő hajók felé kell adni, azok elhaladásáig.

192. A fekete jelzőgömböket és a vörös fényt mutató jelzőlámpákat legalább 2—2 m távolságban egymás felett kell elhelyezni.

193. A jelzőlámpák fényének legalább 2 km távolságból észrevehetőnek kell lennie.

194. A jelzőgömbök átmérőjének 60 cm-nek kell lennie.

195. Az úszómunkagépek által ledobott horgonyok helyét nappal bármilyen úszóval, sötétben zöld, illetve vörös fényt mutató jelzőlámpával kell megjelölni. (45, 46. ábra)

196. Ha az úszómunkagép nem működik, akkor azt sötétben a 119. pontban foglaltak szerint horgonylámpával kell megjelölni.

L) Tutajokon alkalmazandó jelzések

197. A tutajok részére előírt jelzések alkalmazása a tutajvezető kötelessége. A jelzések helyes alkalmazásáért, továbbá a hajókon, a hajóútban adott, illetve alkalmazott jelzések figyelembe vételéért a tutajvezető felelős.

198. A tutajokon az alábbi jelzéseket kell alkalmazni:

[41.] ERESZKEDŐ TUTAJ.

Nappal

Jelzést alkalmazni nem kell.

Sötétben

Egy fehér fény. Ezenkívül ha hajó közeledik, egy fehér fényű kézijelzőlámpát kell a hajó felé ide-oda mozgatni, annak elhaladásáig. (47. ábra)

199. Az állandó fehér fényű lámpának minden oldalról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

200. Kedvezőtlen látási viszonyok mellett tutajoknak ereszkedni tilos.

[42.] FOLYÓN HORGONYZÓ VAGY KIKÖTÖTT TUTAJ.

Nappal

Jelzést alkalmazni nem kell.

Sötétben

Egy-egy fehér fény a tutaj hajóút felőli oldalának elején, illetve végén. (48. ábra)

201. A jelzőlámpákat megfelelő magasságban, de legfeljebb 6 m-re a víz színe felett kell elhelyezni s azok fényének minden oldalról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

[43.] VONTATOTT TUTAJ.

Nappal

Jelzést alkalmazni nem kell.

Tutajok

Sötétben

Egy fehér fény folyamatos villanása a közeledő hajó felé. (49. ábra)

202. A fehér fényt az utolsó tutajról kell adni, a mögötte közeledő hajó felé.

203. A fehér fénynek legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

[44.] ZÁTONYON FENNAKADT TUTAJ.

Nappal

Két, bármilyen színű jelzőgömb egymás felett. (50. ábra)

Sötétben

Két vörös fény egymás felett.

204. A zátonyon fennakadt tutajokon a jelzőgömböket függőlegesen egymás felett 1—2 m, a jelzőlámpákat 1,5—2 m távolságra kell elhelyezni.

205. A jelzőlámpák fényének minden oldalról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

Kompok

M) Kompokon alkalmazandó jelzések

206. A kompok részére előírt jelzések alkalmazása a vezetőrévész kötelessége. Azok helyes alkalmazásáért és a kompok részére adott jelzések figyelembevételéért a vezetőrévész a felelős.

207. A géphajók kötelesek a komphoz közeledve a révészek figyelmeztetésére «Figyelmeztető!» hangjelet adni, hogy a révkötelet eresszék le és a hajóútból térjenek ki. Egyéb hajók és a tutajok hangos szóbeli értesítéssel hívják fel erre a révészek figyelmét.

208. A «Figyelmeztető!» hangjelre, illetve a szóbeli felhívásra a révészeknek a kompkötelet azonnal ahhoz eresztetniök, ha pedig a komp úton van, azonnal ahhoz a parthoz kell mennie, amelyen a hajó vagy a tutaj útjából előbb kitérhet.

A kompokon a következő jelzéseket kell alkalmazni:

[45a] RÉVKÖTÉL KIFESZÍTVE.**Nappal**

Egy fehér zászló lengetése a közeledő hajó felé. (51. ábra)

Sötétben

Egy fehér fényt mutató kézijelzőlámpának ide-oda való mozgatása a közeledő hajó felé. (52. ábra)

209. Kedvezőtlen látási viszonyok esetén annak jelzésére, hogy a révkötél ki van feszítve, vagy a komp közlekedik, a komp vezetője kürttel vagy szócsővel ismételt erős figyelmeztető hangjelet köteles adni.

Kedvezőtlen látási viszonyok esetén és sötétben tilos a révkötelet állandóan kifeszítve tartani.

210. Sötétben, ha a komp közlekedik és a révkötél ideiglenesen ki van feszítve, a komp vezetője köteles «Révkötél kifeszítve» jelzést adni mindaddig, amíg a révkötelet le nem eresztették. Ezt a jelzést folytatólagosan kell adni, tekintet nélkül arra, hogy a komp vezetője a közeledő géperejű, vagy egyéb hajóknak vagy tutajoknak figyelmeztető jelzését hallotta-e vagy sem.

211. A fehér fénynek minden oldalról legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

[45b] RÉVKÖTÉL LEERESZTVE.**Nappal**

Egy fehér zászló a kompon vagy a parton, jól látható helyen. (53. ábra)

Sötétben

Egy fehér fény a kompon, a hajóút minden irányából legalább 1 km-ről látható helyen. (54. ábra)

212. A kompokon alkalmazandó fehér zászlók nagyságának $1,0 \times 0,70$ m-nek kell lennie.

213. A révközlekedés helyének megjelölésére vonatkozó szabályokat a 300—303. pont tartalmazza.

N) A parancsjelző készülék jelzései

a) Hajóműveletek jelzései

214. A parancsjelző készülékkel a következő jelzések adhatók.

**Parancsjelző-
készülék**

**Hajóműve-
leti jelzés**

Előre és hátra irányban:

- a) EGÉSZ LASSAN!
- b) TÖBB ERŐ!
- c) FÉLERŐ!
- d) EGÉSZERŐ!
- e) TÚLERŐ!
- f) HAJÓMŰVELET KEZDŐDIK!
- g) HAJÓMŰVELET BEFEJEZŐDÖTT!
- h) ÁLLJ! A készülék középállása

215. A parancsnoki hídról a gépműveletekre vonatkozó utasításokat a parancsjelző készüléken kell a gépházba továbbítani. A kapott jelzéseket a gépházból a készüléken nyugtázni kell.

216. A parancsjelző készülék adó- és vevőkészülék-ből áll. A jelzést adó készülék a parancsnoki hídon, vagy a kormányállásban, vagy mindkét helyen, a jelzést vevő készülék pedig a gépházban van elhelyezve. Mind az adó-, mind a vevőkészülék jelzést mutató lapjai azonos beosztásúak.

A készülék a látható jelzéseken kívül egyidejűleg figyelmeztető hangot is ad, mindkét szolgálati helyen.

217. Ha a parancsjelző készüléket bármely okból ki kell iktatni, azt a parancsnoki hídról a lábbillentyűvel működtethető huzalos csengővel kell a gépházba jelezni. Ezután a parancsokat a szócsövön kell a gépház részére kiadni, amelyekre a gépházban mindig éberrel figyelni kell.

218. A szócső csakis parancsok adására használható. A szócsövön történő parancsadás és parancsvétel gyakorlása végett a parancsokat időnként szócsövön kell adni akkor is, ha a parancsjelző készülék jól működik.

219. A 214. a)–d) pontban felsorolt jelzéseket a készülék karjának a megfelelő beosztásba való állításával, az f) és g) pontban felsorolt jelzéseket pedig a készülék karjának a középállásból való egyszeri le- és felhúzásával kell adni. A «Túlerő!»-t a készülék karjának kétszeri felhúzásával és utána «Egészerő!»-re való állításával kell jelezni.

220. A 214. pontban felsorolt jelzések minden rendszerű készülékkel adhatók, kivéve a «Túlerő!», a «Hajóművelet kezdődik!» és «Hajóművelet befejeződött!»

jelzést, amelyeket a villamosvezérlésű készülékeknél villamoskürttel kell adni.

b) Vészjelzés adása a hajó gépházából

**Gépházi
vészjelzés**

221. Hajógépet megindítani, vagy menetben levő hajó főgépét megállítani, továbbá a géperőn változtatni csak a jelzőberendezésen adott parancsra szabad. Előmelegítésnél vagy kerékváltásnál szükséges gépfordítást is csak a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt előzetes engedélye után szabad elkezdni.

222. Ha működésben levő hajógépnél valaki életveszélyes helyzetbe kerül, vagy olyan természetű géphiba fordul elő, mely a hajó vagy a gép épségét közvetlenül veszélyeztet, a gépházból a parancsnoki hídra vészjelzést kell adni.

Vészjelzést csak végszükség esetén szabad adni !

223. A vészjelzést a mechanikus parancsjelző készülékeknél a berendezés karjának egyik végpontról a másikra egymás után háromszor történő áthúzásával kell adni, majd a kart az «Állj!» beosztásra állítani.

Az elektromos vezérlésű parancsjelző készülékeknél a vészjelzést a villamoskürt többszöri egymás után való megszólaltatásával kell adni és a készülék karját egyidejűleg «Állj!» beosztásra állítani.

Csak szócsővel felszerelt hajókon a vészjelzést a gépházban levő huzalos csengő többszöri erőteljes megszólaltatásával kell adni.

224. A parancsnoki hídon a vészjelzés tudomásulvételét a parancsjelző készülék karjának egyszeri áthúzásával, szócsővel felszerelt hajón pedig a gépház csengőjével kell jelezni.

A parancsnoki hídon szolgálatot teljesítő tiszt köteles a gép leállítására azonnal engedélyt adni, vagyis a parancsjelző készüléken, illetve a szócsövön «Állj!» jelzést adni, kivéve ha ezzel emberéletet veszélyeztetne, vagy a hajó pusztulását okozná. A hajó vezetőjének, illetve a szolgálatban levő tisztnek azonban az utóbbi esetben is mindent el kell követnie, hogy a gép mielőbb leállítható legyen.

225. A vészjelzés adásával egyidejűleg a szolgálatban levő géptiszt, a mellette szolgálatot teljesítő hajó-

gőzgépkezelőt (hajómotorkezelőt), hajógépkenőt vagy hajókazánfűtőt a parancsnoki hídra köteles küldeni, hogy a történetekről jelentést tegyen.

0) Hajóállomások által rendkívüli esetekben adható jelzések

Pótrendelet

[46.] PÓTRENDELET!

Nappal

A magyar zászló lengetése a közeledő hajó felé. (55. ábra)

Sötétben

Egy fehér fényt mutató kézijelzőlámpának ide-oda való mozgatása a közeledő hajó felé. (56. ábra)

226. Ha útban levő hajónak pótrendeletet kell adni (pl. uszály visszahagyása stb. miatt), azt annak a hajóállomásnak vezetője útján kell közvetíteni, ahol a hajó legközelebb megáll, vagy amely előtt elhalad.

227. Ha a pótrendelet közvetítésére olyan hajóállomás kap utasítást, ahol a hajó nem áll meg, akkor ez a hajóállomás a fenti jelzéssel köteles a közeledő hajót figyelmeztetni, hogy részére pótrendelet érkezett. A hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt köteles azt átvenni és annak értelmében eljárni.

**Darabáru
berakás**

[47.] DARABÁRU BERAKÁS!

Nappal

Egy kék lobogó. (57. ábra)

Sötétben

Egy fehér fény a horgonylámpa alatt. (58. á.)

228. Ha hajóállomáson olyan darabáru vár berakásra, mely a menetrendszerű teherjáratban közlekedő, de a hajóállomáson meg nem álló hajóval kerül elszállításra, akkor a megfelelő irányban közlekedő hajót a fenti jelzéssel kell figyelmeztetni arra, hogy a berakás miatt megálljon. A lobogót a pontonon levő lobogórúdra kell felhúzni. A hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt köteles a kapott jelzés szerint eljárni.

P) Elvontatásra váró uszályok jelzése**Felhívás
uszály el-
vontatására****[48.] USZÁLYT ELVONTATNI!****Nappal**

A magyar zászló az uszályon. (59. ábra)

Sötétben

Egy fehér fényt mutató kézijelzőlámpának ide-oda való mozgatása. (60. ábra)

229. Ha közbenso hajóállomáson uszály ki- vagy berakását befejezték, de annak elvontatására géphajó közvetlenül rendelkezést nem kapott, akkor az uszályon a fenti jelzést kell alkalmazni.

A megfelelő irányban haladó géphajók kötelesek e jelzést figyelembe venni és ha akadályuk nincsen, az uszályt elvontatni.

230. A magyar zászlót az uszálynak azon a részén kell elhelyezni, a fényjelzést pedig abba az irányba kell adni, amely irányba az uszályt el kell vontatni.

R) Telelőparancsnokság hajójának megjelölése**Telelő-
parancsnok-
ság****[49.] TELELŐPARANCSNOKSÁG.****Nappal**

A magyar lobogó a telelőparancsnok hajójának előárbocán. (61. ábra)

Sötétben

Egy vörös fény a telelő parancsnok hajójának árbocán. (62. ábra)

231. A telelőhelyeken a telelőparancsnok hajóját könnyebb tájékozódás céljából a fenti jelzéssel kell megjelölni.

S) Egyes hajókon alkalmazandó, jelzések jellegével nem bíró, lobogók stb.**MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG LOBOGÓJA.****Magyar
lobogó**

232. A magyar lobogónak a hajókon való viselésére nézve a jelzési utasítás 1. fejezetében foglalt szabályokat kell figyelembe venni.

**Vállalati
lobogók**

VÁLLALATI LOBOGÓK.

233. A vállalati lobogót a belföldön közlekedő hajók előárbocára kell felhúzni vasárnapokon, nemzeti ünnepeken, valamint külön rendeletben előírt esetekben (lásd az I. fejezetet).

**Belforgalmi
lobogó**

BELFORGALMI LOBOGÓ.

Egy fehér lobogó, középen kötéllel körülfont kétágú horgony. A lobogó bal felső sarkában egy «B» betű. A horgony, a horgonykötél és a «B» betű sötétkék. (63. ábra)

234. A belforgalmi lobogót a Budapest—Dorog között közlekedő hajóvonatok géphajójának előárbocára kell felhúzni, annak jelzésére, hogy a hajóvonat csak a belforgalomban közlekedik és rakománya be-, illetve kiléptetést nem igényel. A belforgalmi lobogót viselő hajóknak Szobon az áthaladáskor gőzsípval öt hosszú hangot kell adniok.

**Járvány-
lobogó**

JÁRVÁNYLOBOGÓ.

Egy sárga lobogó. (64. ábra) }

235. A járványlobogót a hajók előárbocára kell felhúzni akkor, ha a hajón járványos betegség fordul elő, vagy ha a hajó egészségügyi szempontból fertőtlenítés alatt áll.

A járványlobogó fel- és lehúzását járvány esetén a hatósági orvos, fertőtlenítéskor pedig a hajó vezetője rendeli el.

236. Járványlobogóval megjelölt hajót a többi hajótól elkülönítve kell kikötni vagy lehorgonyozni.

A járványlobogót viselő hajó mellé vízijárművel kikötni tilos.

Kislámpa

FEHÉR, HOMÁLYOSFÉNYŰ KISLÁMPA.

237. Hajóvonatoknál a vontatást végző hajón a menetirányt tekintve hátrafelé, fehér, homályos fényt mutató lámpát kell a kémény mögött elhelyezni. E lámpa fényének előlről nem szabad láthatónak lennie.

E lámpa után igazodhatnak a vontatott hajók.

HOSSZTENGELYTÁRCSA.

Hossz-
tengely-
tárcsa

Nappal és sötétben

Egy kör alakú vörös tárcsa, fehér szegéllyel a hajó farán, középen. (65. ábra)

238. A hossztengetyártarsa a hajó fordulásának megfigyelését segíti elő.

A hossztengetyártarsát a hajó hossztengetyére merőleges irányban és olyan magasságban kell elhelyezni, hogy a kormányállásból mindenkor megfigyelhető legyen.

239. A hossztengetyártarsát olyan hajókon kell alkalmazni, ahol a hajó felépítménye miatt a kormányállásból a hajó fara nem látható.

IV. FEJEZET

ÁLTALÁNOS HATÁROZMÁNYOK A HAJÓUTAK JELZŐIRE ÉS A VELÜK ADHATÓ JELZÉSEKRE

240. A hajóutak jelzései egységesek.

241. A hajóutakon alkalmazott jelzőket a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium V. Hajózási Főosztálya által megadott irányelvek szerint és helyeken az Országos Vízügyi Főigazgatóság — a területileg illetékes Vízügyi Igazgatóság útján — állítja fel, tartja karban és felelős azok kifogástalan működéséért.

A hajóutakon alkalmazott jelzőket az érdekelt hajósszemélyzetnek a legpontosabban ismernie kell.

A hajóutakon alkalmazott jelzőket, az azokkal adott jelzéseket, valamint a hajóutak esetleges változásait a hajó vezetőjének, illetve a szolgálatban levő tisztnak és a kormányosnak állandóan figyelnie kell.

242. A hajóutak jelzői általában helyhez kötött létesítmények. A jelzők külső alakja, illetve a velük adott jelzés képe általában meghatározza a jelzők rendeltetését is.

243. A hajóutak jelzői a következők :

- a) mederkitűzések,
- b) parti irányjelek,
- c) figyelmeztető jelek és
- d) forgalomszabályozó jelzések.

244. A hajóutak jelzői a hajózható meder szélére, irányára, mélységére, veszélyes pontjaira hívják fel a figyelmet és a hajók közlekedéséhez, valamint a hajóműveletekhez nyújtanak támpontot.

Egységes.
jelzési
rendszer

A hajóutak
jelzőinek
alkalmazása

A jelzők
külső alakja

A jelzők
csoportosí-
tása

A jelzők
célja

Meder- kitűzések	<p>245. A mederkitűzések a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) a hajózható meder szélét jelző kitűzések, b) a folyamszabályozási művek kitűzései, c) a mederszelvényezési munkák kitűzései.
Parti irányjelek	<p>246. A parti irányjelek a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) egyszerű (kar nélküli) parti irányjelek, b) téli kikötők bejáratának irányjele, c) karos irányjelek, d) feltakaró irányjelek.
Figyelmez- tető jelek	<p>247. A figyelmeztető jelek a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) a hajózható hídnyílás figyelmeztető jele, b) a folyók felett átfeszített vezetékek figyelmeztető jele, c) révátkelőhelyek figyelmeztető jele, d) horgonyzás eltiltásának figyelmeztető jele, e) horgonyzóhely figyelmeztető jele, f) vízállásjelző tábla, g) gázlók adatait jelző tábla, h) folyamkilométer tábla.
Forgalom- szabályozó jelzések	<p>248. A forgalomszabályozó jelzések a következők:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) zsilipeken alkalmazott jelzők, b) a mellékágakból a főmederbe való kihajózást szabályozó jelzések, c) a hajóhíd hídnyíláson való átbocsátást szabályozó jelzések.
Jelzőkben beállott változás jelzőkkel szemben tá- masztott kö- vetelmények	<p>249. A hajózó személyzetet a hajóutakon levő jelzőkben beállott változásokról értesíteni kell.</p> <p>250. A jelzők számának, elhelyezésének és működésének a biztonságos és akadály nélküli hajózás követelményeinek meg kell felelniük.</p> <p>A jelzőket úgy kell elhelyezni, hogy azok környezetükből tisztán és élesen kiemelkedjenek.</p> <p>251. A jelzőknek a jég elvonulásától a jég újból való megjelenéséig terjedő időszakban állandóan működniük kell.</p>
Ki nem világított jelzők	<p>252. Ha a hajóúton levő jelzők a szabályok ellenére nincsenek ki- vagy megvilágítva, akkor az 53. pontban foglaltak szerint kell eljárni.</p>

A) Mederkitűzések

253. A mederkitűzések a hajózható mederben levő hajózási akadályokat (szikla, zátony, rönk, roncs, folyamszabályozási művek stb.) és a hajóút elágazását jelzik.

a) A hajózható meder szélét jelző kitűzések

[50a.] JOBBOLDALI MEDERKITŰZÉS.

Nappal

Egy kör alakú tömör vagy áttört fekete tárcsa, fehér szegéllyel. (66. ábra)

Sötétben

Egy villanó zöld fény. (67. ábra)

[50b.] BALOLDALI MEDERKITŰZÉS.

Nappal

Egy háromszög alakú tömör vagy áttört vörös tábla, fehér szegéllyel. (68. ábra)

Sötétben

Egy villanó vörös fény. (69. ábra)

254. A «Jobboldali mederkitűzés» a hajóútnak a jobbpart felé eső szélét és a jobboldali hajózási akadályokat, a «Baloldali mederkitűzés» a hajóútnak a balpart felé eső szélét és a baloldali hajózási akadályokat jelzi.

255. A hajóút kitűzése a vízálláshoz igazodik, ezért az egyes folyószakaszokon a hajózható meder szélét jelző kitűzések száma növekedhet vagy csökkenhet.

256. A kitűzések lehetnek állandók vagy időszakosak. Az időszakos mederkitűzések jelzőtárcsái és táblái kisebbek, mint az állandóké, de jelzési képei azonosak.

Az állandó kitűzések azokra az akadályokra hívják fel a figyelmet, amelyek a hajózást állandóan és minden vízállásnál veszélyeztetik.

Az időszakos kitűzéseket csak a rendes vízállástól eltérő vízállásnál (kiszív, árvíz stb.) helyezik el a hajóút megjelölésére.

257. A kitűzések jelzést mutató tárcsái, táblái és jelzőlámpái úszókra vannak felszerelve. Az úszók lehet-

Meder-
kitűzések

Jobb-
és baloldali
mederkitű-
zés

nek fából vagy bádogból (bóják). Ahol csak nappali hajózás van, úszóként szálfákat, vagy kitűző karókat is alkalmaznak.

A hajóút jobboldalán levő úszók fekete, a hajóút baloldalán levők vörös színűre vannak festve.

Minden állandó úszóra annak a folyamkilométernek száma van feltűnően feljegyezve, amelynek közelében az úszó el van helyezve.

258. A nappali mederkitűzéseknek legalább 2 km, a sötétben való használatra előírt mederkitűzéseknek legalább 4—5 km-ről láthatóknak kell lenniük.

259. A mederkitűzések kivilágítására nézve mindig a hajózási idény megkezdésekor történik intézkedés, amiről a hajózó személyzetet értesíteni kell.

Az időszakos mederkitűzések sötétben nincsenek kivilágítva.

Középmeder-
kitűzés

[50c.] KÖZÉPMEDERKITŰZÉS.

Nappal

Két tömör vagy áttört csonka kúp, alapjával egymásra helyezve, függőleges fehér-fekete csíkozással. (70. ábra)

Sötétben

Egy villanó lámpa, amely felső felében zöld, alsó felében vörös fényt mutat. (71. ábra)

260. A «Középmederkitűzés» a hajóút kettéágazását, ezenkívül a hajóút szélét és a hajóútban található hajózási akadályokat jelzi.

261. A «Középmederkitűzés»-t csak akkor kell felállítani, ha a folyó mindkét ága hajózható.

262. A «Középmederkitűzés» úszóra van felszerelve, amely fehér-fekete színű.

263. A «Középmederkitűzés»-nek nappal legalább 2 km, sötétben legalább 4—5 km-ről láthatónak kell lennie.

264. A kivilágításra nézve mindig a hajózási idény megkezdésekor történik intézkedés, amiről a hajózó személyzetet értesíteni kell.

b) Folyamszabályozási művek kitűzései

[51a.] JOBBOLDALI «VIGYÁZZ!» MEDERKITÜZÉS.

Nappal és sötétben

Egy fehér szorzójel. A szorzójel alatt egy kerek fekete tárcsa, fehér szegéllyel. (72. á.)

[51b.] BALOLDALI «VIGYÁZZ!» MEDERKITÜZÉS.

Nappal és sötétben

Egy fehér szorzójel. A szorzójel alatt egy háromszögalakú vörös tábla, fehér szegéllyel. (73. ábra)

265. Azok a folyamszabályozási művek, sarkantyúk, párhuzamművek, töltések és egyéb hasonló létesítmények, amelyek a part felől a hajóútba nyúlnak és a hajózás részére akadályt képeznek, a folyó jobb-, illetve baloldalának megfelelő «Vigyázz!» mederkitűzéssel vannak megjelölve.

266. A szorzójel szárainak végére vörös, prizmás üveg van felszerelve. Az oszlop fehérszínű.

c) Mederszelvényezési munkák kitűzései

267. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság szervei a folyókon esetenként mederszelvényezési munkálatokat végeznek, amelyek során a hajóutat lehorgonyzott csónakokon át kifeszített drótkötéllel lezárják.

A hajók figyelmeztetésére a munkálatok helyén ideiglenes figyelmeztető őrköt állítanak fel, akik a közeledő hajók részére csónakokban elhelyezett kék zászlóval jelzik a hajóutat.

268. E munkákkal kapcsolatos egyéb intézkedések, továbbá a kivételesen sötétben végzett munkálatok esetén alkalmazandó kitűzésekre nézve esetről esetre a «Hajósoknak szóló hirdetmény»-ben történik intézkedés.

269. Minthogy a kifeszített drótkötélnek a közeledő hajók előtt való leengedése időt igényel, feltétlenül

„Vigyázz!”
meder-
kitűzés

Mederszel-
vényezési
kitűzések

A parti
irányjelek
rendeltetése

Egyszerű
jobb- és bal-
parti
irányjel

szükséges, hogy a hajók a szelvényezési munkálatokra figyelemmel legyenek.

270. Hasonlóképpen kell eljárni a folyamszabályozási, hídépítési stb. munkálatoknál is.

B) Parti irányjelek

271. A parti irányjelek a hajózási útirányt mutatják.

272. A lefelé menő hajók a jobbparti irányjeleket jobbra, a balparti irányjeleket balra, a felfelé menő hajók a jobb- és balparti irányjeleket balra, illetve jobbra kötelesek elhagyni.

273. A parti irányjelek sötétben ki vannak világítva, oszlopai fehérszínűek.

a) Egyszerű parti irányjelek

[52a.] EGYSZERŰ JOBBPARTI IRÁNYJEL.

Nappal

Kerek fekete tárcsa. (74. ábra)

Sötétben

Egy villanó zöld fény. (75. ábra)

[52b.] EGYSZERŰ BALPARTI IRÁNYJEL.

Nappal

Egy háromszögalakú vörös tábla. (76. ábra)

Sötétben

Egy villanó vörös fény. (77. ábra)

274. Az egyszerű jobb- és balparti irányjelek a hajóút irányát mutatják és a mederkitűzésekkel együtt megjelölik a jobb, illetve balpart felé eső hajóutat.

275. Az oszlop tetejére szerelt zöld, illetve vörös fényt mutató jelzőlámpa körbe világít.

276. Az egyszerű jobb- és balparti irányjelek a hajózási szakaszoktól függően úgy vannak elhelyezve, hogy azok 2—5 km távolságból észrevehetőek legyenek.

277. Ugyanezeket az irányjeleket alkalmazzák a szigeteken is, a sziget és a jobb-, illetve balpart között húzódó hajóút jelzésére.

[52c.] EGYSZERŰ KÖZÉPIRÁNYJEL A SZIGETEKEN.

Nappal

Két, alapjával egymásra helyezett tömör, vagy áttört csonka kúp, függőleges fehér-fekete csíkozással. (78. ábra)

Sötétben

Egy villanó fény, amely felső felében zöld, alsó felében vörös fényt mutat. (79. ábra)

278. A szigetek alkalmazott középírányjelek ott vannak felállítva, ahol a szigetek a folyót két hajózható ágra bontják, illetve ahol a hajóút kettéágazik s az a sziget mindkét oldalán hajózható.

279. A szigetek felállított egyszerű középírányjelek a hajózási szakaszoktól függően úgy vannak elhelyezve, hogy azok legalább 2-5 km távolságból észrevehetők legyenek.

280. A hajóút kettéválása középmederkitűzéssel is jelezhető.

b) Téli kikötők bejáratának irányjele

[53.] TÉLIKIKÖTŐ.

Nappal

Jelzést nem kell alkalmazni. (80. ábra)

Sötétben

Egy villanó fehér fény. (81. ábra)

281. A téli kikötők bejáratánál «Télikikötő» irányjelek vannak felállítva, amelyek sötétben fehér fényt mutatnak. A jelzőlámpa oszlopa fehér színű. A fehér fénynek 1,5—2 km távolságból láthatónak kell lennie.

282. A «Télikikötő» irányjel 1,5 m magas és 2×1 m széles alapzaton áll, amelyen a hajóút felőli oldalon a télikikötő nevének rajta kell lennie s azt sötétben meg kell világítani.

283. Ugyanezt a jelzést alkalmazzák egyéb kikötők-nél is. (Pl. petróleum medence, kereskedelmi medence stb.)

Ezeknél azonban az előző pontban említett alapzatot nem alkalmazzák.

Egyszerű
középírány-
jel a szige-
teken

Télikikötő

**Egykarú
irányjelek**

c) **K a r o s** irányjelek

[54a.] **EGYKARÚ JOBBPARTI IRÁNYJEL.**

Nappal

Egy 50—60°-os szög alatt felfelé álló fehér jelzőkar, alatta a hajóút felé egy négyzet-alakú fehér tábla, közepén egyharmad szélességben függőleges fekete sáv. (82. ábra)

Sötétben

Egy villanó zöld fény. (83. ábra)

[54b.] **EGYKARÚ BALPARTI IRÁNYJEL.**

Nappal

Egy 50—60°-os szög alatt felfelé álló fehér jelzőkar, alatta a hajóút felé egy négyzet-alakú vörös tábla, közepén egyharmad szélességben függőleges fehér sáv. (84. ábra)

Sötétben

Egy villanó vörös fény. (85. ábra)

284. Az egykarú irányjelek a hajóút jobb-, illetve balpartján vannak felállítva s a másik part felé tartó hajóút kezdetét, végét és irányát jelzik.

285. Az egykarú irányjeleket a hajózási szakasznak megfelelően úgy helyezik el, hogy azok 2—7 km távolságból észrevehetőek legyenek.

286. Az oszlop tetejére szerelt zöld, illetve vörös fényt mutató jelzőlámpa körbe világít.

**Kétkarú
irányjelek**

[55a.] **KÉTKARÚ JOBBPARTI IRÁNYJEL.**

Nappal

Két, 50—60°-os szög alatt felfelé álló fehér jelzőkar, alatta a hajóút felé egy négyszög-alakú fehér tábla, közepén egyharmad szélességben függőleges fekete sáv. (86. ábra)

Sötétben

Egy villanó zöld fény. (87. ábra)

[55b.] KÉTKARÚ BALPARTI IRÁNYJEL.

Nappal

Két, 50—60°-os szög alatt felfelé álló fehér jelzőkar, alatta a hajóút felé egy négyzet alakú vörös tábla, középen egyharmad szélességben függőleges fehér sáv. (88. á.)

Sötétben

Egy villanó vörös fény. (89. ábra)

287. A kétkarú irányjelek a hajóút jobb-, illetve balpartján vannak felállítva és a másik part felé tartó hajóút két irányát, valamint ezen irányok kezdetét és végét jelzik.

288. Az oszlop tetejére szerelt zöld, illetve vörös fényt mutató jelzőlámpa körbe világít.

289. A kétkarú irányjeleket a hajózási szakaszoknak megfelelően úgy helyezik el, hogy azok 2—7 km távolságból észrevehetőek legyenek.

d) Feltakaró irányjelek

**Feltakaró
irányjelek**

[56a.] JOBBPARTI FELTAKARÓ IRÁNYJEL.

Nappal

A feltakaró irányjelnek a menetirányt tekintve első oszlopán egy háromszögalakú fehér tábla, középen függőleges fekete sávval.

A hátsó oszlopon négyzet alakú fehér tábla, középen függőleges fekete sávval.

A táblák a feltakaró jelek irányára merőlegesen vannak elhelyezve. (90. ábra)

Sötétben

Az első oszlopon egy villanó, a hátsó oszlopon egy állandó zöld fény. (91. ábra)

[56b.] BALPARTI FELTAKARÓ IRÁNYJEL.

Nappal

A feltakaró irányjelnek a menetirányt tekintve első oszlopán egy háromszögalakú vörös tábla, középen függőleges fehér sávval. (92. ábra)

A hátsó oszlopon négyszögalakú vörös tábla, középen függőleges fehér sávval. A táblák a feltakaró jelek irányára merőlegesen vannak elhelyezve.

Sötétben

Az első oszlopon egy villanó, a hátsó oszlopon egy állandó vörös fény. (93. ábra)

290. A feltakaró irányjel két egymás mögött felállított árbocra szerelt kettős jelzőberendezés. A két egymás mögött levő jelzési képnek a hajó felé meghosszabbított vonala, a hajóút tengelyét mutatja.

291. A feltakaró irányjelek a hajózási szakaszoktól függően úgy vannak elhelyezve, hogy azok legalább 5–7 km távolságból észrevehetők legyenek.

C) Figyelmeztető jelek

292. A figyelmeztető jelek a parton, vagy a hidakon vannak elhelyezve és a hajók vezetésénél, valamint a hajóműveleteknél hívják fel a figyelmet és nyújtanak tájékoztatást a szükséges teendőkre.

a) Hajózási hídnnyílások figyelmeztető jele

293. Azok a hídnnyílások, melyeket a hajók, tutajok áthaladására kijelölnek «Hajózási hídnnyílás» figyelmeztető jellel vannak megjelölve.

A hajók, tutajok csak e figyelmeztető jellel megjelölt hídnnyílásokon át közlekedhetnek.

[57.] HAJÓZÁSI HÍDNNYÍLÁS.

Nappal

Egy négyzet alakú tábla, átlóval két háromszögre osztva, amelyen a bal felső háromszög vörös, a jobb alsó háromszög fehér színű. (94. ábra)

Sötétben

Két vörös fény egymás felett. Ezenkívül azokon a hídpilléreken, amelyek között a hajóút vezet, egy zöld, illetve vörös fény. (95. ábra)

Hajózási
hídnnyílás

294. A «Hajózási hídnnyílás» figyelmeztető jel a hajóút tengelyében van elhelyezve.

295. A két vörös fényt mutató jelzőlámpa a «Hajózási hídnnyílás» tábla felett van elhelyezve, s azok csak a behajózás oldala felől láthatók.

296. Ha a hajóút részére kijelölt pillérek között a folyó nem teljes szélességben hajózható, akkor a hajóút szélét a pillérek között jelzik. (96., 97. ábra)

Ilyen esetben a hajóút

jobb oldali széle nappal egy köralakú fekete tárcsával, sötétben egy zöld fénnel,

a bal oldali széle nappal egy háromszög-alakú vörös táblával, sötétben egy vörös fénnel van megjelölve.

E jelzések a hidak alsó szélén vagy az alatt vannak elhelyezve.

E jelzések alkalmazása esetén a hídpilléreken zöld, illetve vörös fény nincsen.

b) A folyók felett átfeszített vezetékekre figyelmeztető jel

297. A folyók felett átfeszített vezetékekre az alábbi figyelmeztető jel hívja fel a figyelmet :

Folyók
felett
átfeszített
vezeték

[58.] FOLYÓ FELETT ÁTFESZÍTETT VEZETÉK.

Nappal

Egy álló téglalap alakú fehér tábla, vörös szegéllyel. A tábla közepén vörös villámjel. (98. ábra)

Sötétben

A táblát fehér fénnel megvilágítják.

298. E figyelmeztető jelek az átfeszített vezetéktől legalább 250—250 m távolságban mindkét parton, mindkét irányban és legalább 4—6 m magasságban vannak felállítva.

299. A figyelmeztető jel oszlopa fehér, a tábla nagysága $1,5 \times 2$ m.

Rév-
átkelőhely

c) R é v á t k e l ő h e l y figyelmeztető jele

300. A révátkelőhelyre «Révátkelőhely» figyelmeztető jel hívja fel a figyelmet.

[59.] RÉVÁTKELŐHELY.

Nappal

Egy kerek fehér tárcsa, közepén fekete felkiáltó jel. (99. ábra)

Sötétben

A táblát fehér fénnel megvilágítják.

301. E figyelmeztető jelek mindkét parton, mindkét irányban az átkelés helyétől legalább 250—250 m-re, a legmagasabb vízszinttől számítva 4—6 m magasságban, jól látható helyen állanak.

302. A figyelmeztető jel oszlopa fehér, a tábla átmérője 1—1,5 m.

303. A kompok megjelölésére és a hajóknak a révátkelőhelyeken való közlekedésére vonatkozó szabályokat a 206—212. pont tartalmazza.

Horgony-
tilalmi tábla

d) H o r g o n y z á s e l t i l t á s á n a k figyelmeztető jele

304. A folyóknak azokon a szakaszain, ahol kábelek, csövek stb. vannak lefektetve, a hajóknak és tutajoknak sem kikötni, sem pedig horgonyukat, láncukat a meder fenekén vonszolni nem szabad.

Ezeket a szakaszokat a partokon mindkét irányban a vezetéktől legalább 50—50 m-re «Horgonyozni tilos!» figyelmeztető jellel jelölik meg.

[60.] HORGONYOZNI TILOS!

Nappal

Egy négyzet alakú fehér tábla, azon egy fordított kétágú fekete horgony. (100. ábra)

Sötétben

A táblát fehér fénnel megvilágítják.

305. A «Horgonyozni tilos!» figyelmeztető jelet a vízparton a legmagasabb vízszinttől számítva 4—6 m magasságban helyezik el.

306. A figyelmeztető jel oszlopa fehér, a tábla nagysága 1,5 × 1,5 m.

e) **Horgonyzóhely** figyelmeztető jele

**Horgonyzó
hely**

307. A leggyakoribb horgonyzó helyeket «Horgonyzó hely» figyelmeztető jellel jelölik meg.

[61.] HORGONYZÓHELY.

Nappal

Egy kerek fehér tárcsa, azon egy szárával felfelé álló kétágú fekete horgony. (101. á.)

Sötétben

A tárcsát fehér fénnel megvilágítják.

308. A «Horgonyzó hely» figyelmeztető jel a parton van felállítva.

309. A figyelmeztető jel oszlopa fehér, magassága 4—6 m, a tárcsa átmérője 1,5 m.

f) **Fordítóhely** figyelmeztető jele

Fordítóhely

310. A magyar folyók hajóútjain a hajók fordításának a rendes vízállás mellett általában nincsen akadálya. A fordítás helyét az összes körülmények pontos figyelembevételével mindenkor a hajó vezetője, illetve a szolgálatban levő tiszt határozza meg.

Az olyan hajózási szakaszokon, ahol a hajóút viszonyai miatt csak egyes helyeken fordíthatnak, a fordítás helyét a parton felállított «Fordítóhely» figyelmeztető jellel jelölik meg.

[62.] FORDÍTÓHELY.

Nappal

Egy négyzet alakú fehér tábla, azon két, nyílban végződő, egymásba illeszkedő fekete körív. (102. ábra)

Sötétben

A táblát fehér fénnel megvilágítják.

311. A fordítóhely figyelmeztető jelének oszlopa 2—3 m magas, fehér színű. A tábla nagysága $1,5 \times 1,5$ m.

Jelzés jellegével nem bíró figyelmeztető jelek

Vízállás-
jelző tábla

g) Vízállásjelző tábla

312. A hajók vezetői, illetve a szolgálatban levő tisztek és kormányosok a nehezen hajózható szakasz hajózási viszonyairól a vízállásjelző táblák útján is kötelesek tájékozódni. (103. ábra)

A vízállásjelző táblák a parton, a hajóútról menet közben is látható helyen vannak felállítva és a hajózási szakaszra jellemző vízmérce aznapi vízállását jelzik. Sötétben a táblát fehér fénnel megvilágítják.

313. A vízállásjelző táblák a gázlók adatait jelző táblákkal egyesíthetők. Az egyesített táblákat a gázlós szakaszok mindkét végén, a gázlós szakasz közelében levő hajóállomásokon, a folyamrendészeti szervek partmenti állomáshelyein és a be- és kiléptető határállomásokon állítják fel.

314. A táblán feltüntetett adatok, a kelet szerint közölt nap valamelyik meghatározott reggeli időpontjára vonatkoznak.

315. A vízállásjelző tábla fekete, oszlopa fehér színű.

Gázlótábla

h) Gázlók adatait jelző tábla

316. A hajóforgalom biztonsága érdekében a gázlókra vonatkozó adatokat, a gázlók adatait jelző táblára jegyzik fel, hogy azokról a hajók vezetői, illetve a szolgálatban levő tisztek és a kormányosok pontos tájékoztatást kapjanak.

317. A gázlók adatait tartalmazó tábla négyzet-alakú, fehér színű és fehér oszlopra van szerelve. A tábla nagysága a gázlók számának megfelelően különböző.

A tábla felső szélére a nap és (római számmal) a hónap, ez alá a gázló neve és a folyamkilométer, a következő sorban pedig a gázló mélysége (cm-ben) van feltüntetve. Sötétben a gázló adatait jelző táblát fehér fénnel megvilágítják. (104. ábra)

318. A tábla a gázló alatt, vagy a gázló felett van elhelyezve. Ezenkívül a szakaszok biztosítása végett elhelyezhetők kikötőkben és helységekben is. A táblát úgy kell elhelyezni, hogy a hajókról jól látható legyen.

319. A gázlók adatait jelző táblák a vízállásjelző táblákkal egyesíthetők (lásd a 313. pontot).

i) Folyamkilométer tábla

320. A hajózó személyzet tájékozódásának megkönnyítése végett a hajózható folyók partján minden 1000 méterre folyamkilométer táblák vannak felállítva.

321. A folyamkilométer táblák fekete színűek, fehér számjegyekkel. 1000 km-en felüli távolságnál a tábla felett egy kisebb tábla van elhelyezve. A felső táblán az ezresek és százaskok, az alsó táblán a tizedesek és egyesek vannak feltüntetve. (105. ábra.)

322. A folyamkilométer táblákat szükség esetén a folyam mindkét partján felállítják.

D) Forgalomszabályozó jelzők

323. A forgalomszabályozó jelzők a parton vagy a mederben vannak felállítva és jelzik, hogy a hajó behaladhat-e a zsilipkamrába, kihaladhat-e a folyó mellékágából a főágba. Továbbá jelzik, hogy a hajóhid hídnyílásokon szabad-e az áthajózás.

a) Zsilipeken alkalmazandó jelzők

324. Minden zsilip előtt kellő távolságban és jól látható helyen előjelző van felállítva, amelynek vízszintesen elhelyezett két villanó fehér fényével a zsilipkezelő a hajókat a zsilip előcsatornájába hívhatja.

325. Ha a hajók az előjelzőhöz közelednek, kötelesek megfelelő távolságból «Figyelmeztető!» hangjelet adni. Ha a jelző fényt nem mutat, akkor előtte a hajóknak meg kell állaniuk s továbbhaladniuk csak akkor szabad, ha az két villanó fehér fényt mutat.

326. A zsilip előcsatornából a zsilipkamrába való behaladásra az engedélyt «Behaladni szabad!» jelzés mutatja.

327. «Behaladni tilos!» jelzés esetén a hajóknak a zsilip előcsatornában mindaddig várakozniuk kell, míg

Folyam-
kilométer
tábla

Zsilipjelzők

Jelzés a
hajóhídon

Sötétben

Egy zöld fény az árboclámpa felett. (111. á.)

344. Ha géphajó részére az áthaladáshoz a hajóhíd egyik szárnyának kinyitása is elégséges, a fehér lobogót félárbocra kell vonni, a zöld fényt pedig az árboclámpa alatt kell elhelyezni. (112., 113. ábra)

345. A hajóhidakon a következő jelzéseket alkalmazzák:

[66a.] HÍDNYÍLÁS ZÁRVA.

Nappal

Jelzést nem alkalmaznak.

Sötétben

Három vörös fény egymás felett a hídkapu középvonalában, vagy a hídkapu szélén. (114. ábra)

[66b.] HÍDNYÍLÁS NYITVA.

Nappal

Egy-egy magyar lobogó a hídníllás két oldalán. (115. ábra)

Sötétben

Egy zöld, illetve vörös fény a hídníllás két oldalán. (116. ábra)

346. A «Hídníllás zárva» jelzés három vörös fénye egymástól 1,5—2 m távolságra van elhelyezve.

347. A hídníllásba csak a hídszárnyak teljes kinyitása után szabad behajózni.

348. A hajók, tutajok hajóhídníllásba való behaladásának mindenkor a legnagyobb elővigyázattal kell történnie, hogy sem a hajóhíd, sem pedig a hajó, tutaj kárt ne szenvedjen, meg ne rongálódjon.

349. Ha a hajóhíd felett látótávolságban a hajók fordítása nem lehetséges, a híd felett levő legközelebbi fordítóhelyen jelzőállomást kell létesíteni.

V. FEJEZET

A BALATONI HAJÓZÁSRA VONATKOZÓ
JELZÉSI SZABÁLYOK

A) A hajók jelzései.

350. A jelzési utasítás I.—IV. fejezetének szöveg melletti függőleges vonallal meg nem jelölt része a balatoni hajózásra is érvényes. E szabályokon kívül még az alábbi módosító és kiegészítő szabályok érvényesek.

Érvényesség

351. Azok a hajók, amelyeknek teljes vitorlafelülete nem haladja meg a 25 négyzetmétert, kisvitorláshajóknak minősülnek.

Kisvitorláshajó kifejezés értelmezése

A tőkesúlyos vitorláshajók nem tekinthetők kisvitorláshajóknak akkor sem, ha vitorlafelületük 25 négyzetméternél kisebb.

352. A menetben levő kisvitorláshajók más hajók közeledésekor sötétben fehér fényt mutató kézijelzőlámpát kötelesek felmutatni. A lámpa fényének 1 km távolságból láthatónak kell lennie. Kisvitorláshajók helyzetlámpát nem viselhetnek. (117. ábra)

Kisvitorláshajók jelzése

353. A kikötőbe behajózó hajót az induló hajókkal szemben mindig előnyben kell részesíteni. A kikötőbe behaladó hajó köteles érkezését «Figyelmeztető!» hangjellel jelezni. E hangjelet 300 méterre a kikötő bejárata előtt kell leadni. E hangjel hallatára kötelesek a hajók a kikötőben mindaddig várakozni, míg az érkező hajó ki nem kötött.

Kikötőbe való behajózás

354. Ha két hajó egyidejűleg érkezik a kikötőhöz, akkor az a hajó haladhat be először a kikötőbe, amelyik a másik hajónak a jobboldalát látja, tehát a jobboldali

Két hajónak egyidejű érkezése

**Géphajók
szembe-
találkozása**

hajó. A kikötő bejáratától a tó felé nézve 200 méteren belül tilos az érkező hajóknak egymást megelőzniök.

355. Géphajók találkozása esetén az 57., 58. és 59. pontban foglaltakat csak akkor kell alkalmazni, ha a két géphajó teljesen vagy majdnem teljesen egyvonalban halad egymással szemben, sötétben pedig ha úgy közelednek egymáshoz, hogy a másik hajónak mindkét helyzetlámpája látható. Nem kell tehát a fent hivatkozott pontokban foglaltakat alkalmazni nappal, ha az egyik géphajó irányát a másik géphajó keresztezi, sötétben pedig, ha előlről a fehérfényű árboclámpán (lámpákon) kívül csak a vörös- vagy csak a zöldfényű helyzetlámpa látszik.

A «Fordított kitérés» jelzést alkalmazni nem kell.

**Útirány
keresztzése**

356. Ha két géphajó útiránya úgy keresztezi egymást, hogy az út folytatása esetén összeütközés veszélye forog fenn, az a géphajó köteles kitérni, amelyről a másik géphajót jobbfelől látni.

Az a hajó, amelynek útjából a másik hajónak kell kitérnie, irányát és menetsebességét köteles megtartani. Ha azonban a kedvezőtlen látási viszonyok miatt a két hajó oly közel kerül egymáshoz, hogy az összeütközés egyedül a kitérésre kötelezett hajó mozdulata által el nem kerülhető, a másik hajóval is olyan hajóműveletet kell végezni, amellyel az összeütközés megelőzhető.

357. Minden hajónak, amelynek más hajó útjából ki kell térnie, kerülnie kell, hogy más hajó irányát közvetlenül annak orra előtt keresztezze.

358. Minden hajó, amelynek más hajó útjából ki kell térnie, a másik hajóhoz való közeledéskor szükség esetén menetsebességét mérsékelni, főgépét megállítani vagy hátrálni köteles.

Előzés

359. Azok a hajók, amelyek más hajókat utolérnek, az utolért hajók útjából kitérni kötelesek, kivéve a 353. és 354. pontban foglalt esetekben.

360. Utolérő hajónak az olyan hajót kell tekinteni, amelyik a másik hajóhoz, annak keresztmetszetétől számított 22.5° -nál hátrább eső irányból közeledik, vagyis sötétben a másik hajónak egyik helyzetlámpáját sem láthatja. Ha nappal az utolérő hajóról nem lehet biztosan felismerni, hogy a hajó a másik hajóhoz viszo-

nyítva az említett helyzet előtt vagy mögött van-e, a hajót utolérő hajónak kell tekinteni.

A két hajó helyzetében beálló későbbi változás következtében sem minősül az utolérő hajó a másik hajó útját keresztező hajónak, s az alól a kötelezettség alól, hogy az utolért hajó útjából kitérjen, nincsen felmentve mindaddig, amíg az utóbbit teljesen el nem hagyta és az utolért hajó útját szabadon nem folytathatja.

361. A halászhajók az utasszállító hajók által rendszeresen használt útvonalakon a közlekedést nem gátolhatják.

A halászó eszközökkel a hajóknak a kikötőbe való be- és kifutását akadályozni tilos.

362. A géphajók és a vitorláshajók kötelesek a hálóval halászó halászhajók útjából kitérni.

363. A hajók vezetőinek figyelniük kell arra, hogy hajójukkal a halászó eszközökben kárt ne okozzanak.

364. A halászhajókat halászás közben külön jelzéssel kell megjelölni, hogy a közeledő hajók figyelmét a kifejezett halászhálóra felhívják.

Halászhajók

[67.] HALÁSZHAJÓ.

Nappal

Egy-egy fehér lobogó a hálóval alkotott félkör két szélső pontján a háló két szárnyán levő halas és hálós hajón. (118. ábra)

Sötétben

Egy-egy fehér fény a halas, a hálós és vontatóhajókon. A fényeknek minden irányból legalább 1 km távolságból láthatóknak kell lenniök. (119. ábra)

Ezenkívül a háló közepén, a hálózsák nyílásán:

Nappal

Egy vízszintesen fehér-feketére sávozott bója.

Sötétben

Egy vörös fény. A csónakon elhelyezett vörösfényű kézijelzőlámpát hajó közele-

désekor ide-oda kell mozgatni a közeledő hajó felé.

365. A hálósák nyílása a halászhajóktól számítva mindig a tó tengelye — a mélyebb víz — felé esik.

Elsüllyedt hajók jelzése

366. Az elsüllyedt hajókat az alábbi jelzéssel kell megjelölni:

[68.] ELSÜLLYEDT HAJÓ!

Nappal

Egy háromszög alakú fekete zászló. (120. á.)

Sötétben

Egy vörös fény. (121. ábra)

367. E jelzést úszón kell elhelyezni. Az úszó két vörös színű kúp, alapjával egymásra fektetve.

Az úszót az elsüllyedt hajóval veszélyeztetett hely közepén kell elhelyezni s azt a hajók legalább 50 m távolságra elkerülni kötelesek.

368. A vörös fénynek legalább 1 km távolságból láthatónak kell lennie.

B) A hajóút jelzései.

A hajóút jelzéseinek alkalmazása

369. A Balatonon rendszeresített mederkitűzések, kikötői irányjelek és figyelmeztető jelek alkalmazása a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium V. Hajózási Főosztálya által megbízott szerv feladata, amely a karbantartásért és azok jó működéséért is felelős.

A jelzők csoportosítása

370. A hajóutakon alkalmazott jelzők a következők:

- a) mederkitűzések
- b) figyelmeztető jelek.
- c) kikötői irányjelek

A jelzők célja

371. A mederkitűzések a hajóút szélét jelzik, a zátonyokra és egyéb hajózási akadályokra hívják fel a figyelmet. A figyelmeztető jelek a hajóút irányát és szélét, a kikötői irányjelek a kikötők bejáratát jelzik.

A jelzőkkel szemben támasztott követelmények

372. A jelzők számának és elhelyezésének a biztonságos és akadály nélküli hajózás követelményeinek meg kell felelniök.

373. A jelzőknek a hajózási idény tartama alatt működniök kell.

374. A zátonyok és egyéb hajózási akadályok megjelölésére az alábbi jelzést kell alkalmazni:

**Meder-
kitűzések**

[69.] MEDERKITŰZÉS.

Nappal

Egy háromszög alakú fekete zászló. (122. á.)

Sötétben

Jelzést alkalmazni nem kell.

375. E jelzést úszón kell elhelyezni. Az úszó két, vörös-fekete vízszintes sávozású kúp, alapjával egymásra fektetve.

A mederkitűzést a hajóutakon kívül csak akkor kell alkalmazni, ha a vízmélység 1 m-nél kisebb és a kitűzést a sporthajózás stb. szükségessé teszi.

376. A figyelmeztető jel a hajóút irányát és egyben a szélét is jelzi s azt a mederben kell felállítani.

**Figyelmez-
tető jel**

[70.] FIGYELMEZTETŐ JEL.

Nappal és sötétben

Egy villanó vörös fény, vízszintesen fehér-fekete színű, rácsos szerkezetű csonka gúla tetején.

377. A jelzőlámpa fényének legalább 2 km-ről láthatónak kell lennie. (123. ábra)

378. A zárt kikötők torkolatait kikötői irányjellel kell megjelölni.

**Kikötői
irányjelek**

[71.] KÉTMÓLÓS KIKÖTŐ BEJÁRATÁNAK IRÁNYJELE.

Nappal

A tó felől nézve a jobboldali móló végén háromszög alakú fehér tábla, fekete szegéllyel, a baloldali mólón egy csúcsára állított négyzet alakú fehér tábla, fekete szegéllyel, közepén egy fekete négyzet. A táblákat fekete-fehér színű oszlopra kell szerelni. (124. ábra)

Sötétben

A jobboldali móló végén egy zöld fény, a baloldali móló végén egy villanó fehér fény, alatta egy vörös fény a tó felé. (125. ábra)

[72.] EGYMOLÓS KIKÖTŐ BEJÁRATÁNAK IRÁNYJELE.

Nappal

A tó felől nézve a móló végén kerek fehér tárcsa, fekete szegéllyel, fekete-fehér oszlopon. (126. ábra)

Sötétben

A móló végén egy villanó zöld fény a tó felé. (127. ábra)

379. A fehér fénynek legalább 4 km, a zöld, illetve vörös fénynek legalább 2 km távolságból láthatónak kell lennie.

380. Az irányjeleket legalább 5 m magasságban a Balaton vízszintjének «0» pontja felett kell elhelyezni.

381. Az irányjeleket — légréssel — rácsosan kell kiképezni.

Zsilipjelzés

382. A siófoki a zsilipelésnél az e tárgyban kiadott végrehajtási utasításban előírtak szerint kell eljárni.

FÜGGELÉK

ÖSSZEÁLLÍTÁS

a jelzési utasításnak azokról a szabályairól, amelyek a Hajózási Szabályzatban (H. Sz.) is elő vannak írva. (Lásd: a jelzési utasítás 5. pontját.)

Az összeállítás egyik oszlopa a jelzési utasítás pontjait vagy alcímeit, a másik oszlopa a Hajózási Szabályzatnak megfelelő cikkeit tartalmazza.

A jelzési utasítás pontjai vagy alcímei	H. Sz. cikkei
--	------------------

Egyes kifejezések értelmezése :

6/a—i, 6/k és 6/v	80
6/j	81
6/p	84
6/t	41

Lobogóviselés :

10.	10
----------	----

Általános határozmányok:

19, 20, 22, 33	15
25	52
28, 38	42
36	24
29, 35	17
46	23
47	18
50	56
53	9

Hajók jelzései:

Kitérés	27—30, 35
Előzés	34—36
Fordulás, hátramenet	27
Horgonyművelet	65
Figyelmeztető hangjel	27
Kedvezőtlen látási viszonyok esetén közlekedő hajók hangjele....	52, 53
Horgonyzó hajók hangjele kedvezőtlen látási viszonyok esetén...	55
Segélykérés	57, 76
Kormányképtelenség	57
Árba és helyzetlámpák	
(géphajók)	44
(kisgéphajók)	47

(lámpák leeresztése)	45
(vitorlás és kisvitorlášhajók)	46
(evezős hajók és csónakok)	51
Farlampa	44, 46
Horgonylámpa	54,
Ereszkedő hajó	86
Fordított kitérés	43
Vontatást végző géphajó jelzése	48, 49
Hajóvonatok farlímpái	50
Vontatott hajók vezénylése	66
Fennakadt, vagy részben elsüllyedt hajó	58
Fennakadt, vagy részben elsüllyedt kishajó	59
Elsüllyedt hajó	60, 67
A folyó szűk részébe stb. való behaladás	25, 26
Veszélyes anyagok szállítása	70, 71, 74, 75
Veszélyes anyagokkal rakott hajók lehorgonyozva	71, 73
Veszélyes anyagokkal rakott hajók menetközben	48, 71
Tolóhajózás	III. fej. kieg. rész.
Üszómunkagépek	64
Tutajok	23, 61—63
Kompok	88

Hajóutak jelzései:

A jelzők célja	9
Jelzőkben beállott változások	9
A jelzőberendezésekkel szemben támasztott követelmények	9
A jelzőberendezések működési időtartama	9
Hajózási hídnnyílás	22
Folyók felett átfeszített vezeték	90
Révátkelőhely	19
Horgonytilalmi tábla	19, 69
Mellékágakból való kihajózás	5
Hajóhidak jelzései	22, 89

Balatoni hajózás:

Kisvitorlášhajó kifejezés értelmezése	103
Kisvitorlášhajók jelzése	103
Haláshajók	104
Kikötői irányjelek	106
Géphajók szembetalálkozása	107
Útirány keresztezése	108
Előzés	109

A) Melléklet

**ÖSSZEÁLLÍTÁS
A JELZŐESZKÖZÖKKEL STB. VALÓ
FELSZERELÉSRŐL**

A H. i. r. hajózási jelzési utasítás melléklete

Megnevezés	Egy- ség	Géphajó		Kisgéphajó	
		utas- szállító	von- tató	utas- szállító	von- tató
Gőzsíp	db	1	1	1	1
Kisgőzsíp ■	"	1	1	1	1
Harang	"	1	1	1	1
Erős fehér fényt mutató jelzőlámpa (árboclámpa)	"	2	2	1	2
Zöld fényt mutató jelzőlámpa (helyzeti lámpa)	"	1	1	1	1
Vörös fényt mutató jelzőlámpa (helyzeti lámpa)	"	1	1	1	1
Kék fényt mutató jelzőlámpa (fari lámpa)	"	1	1	1	1
Fehér fényt mutató jelzőlámpa (horgony lámpa)	"	1	1	1	1
Fehér fényű villanó lámpa	"	1	1	1	1
Fehér jelzőlámpa	"	1	1	1	1
Zöld jelzőlámpa	"	1	1	1	1
Vörös jelzőlámpa	"	3	3	1	1
Fehér homályos fényt mutató kis lámpa	"		1		1
Fehér zászló, 100 x 60 cm, (kompon 100 x 70 cm)	"	1	1	1	1
Vörös lobogó, 100 x 60 cm	"	2	2		
Vörös lobogó, háromszögalakú	"		1		1
Kék lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Kék zászló, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Kék zászló, 100 x 100 cm	"	1	1	1	1
Fekete zászló, 100 x 60 cm	"				
Jelzőgömb	"	1	1	1	1
Hossztengelytárcsa	"	1		1	
Parancsjelző készülék ■	csop.	2	2		
Szócső	db	2	2	1	1
Kéziszócső	"	1	1		1
Kézijelzősíp	"				
Bolgár lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Csehszlovák lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Jugoszláv lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Magyar lobogó, nagy, 300 x 160 cm	"	1	1		
Magyar lobogó, közép, 160 x 100 cm	"	1	1	1	1
Magyar lobogó, kicsi, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Magyar zászló, 160 x 100 cm	"				
Német lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Oszták lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Román lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Szovjet lobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
A-B-C lobogó, 50 x 37, 90 x 60 cm	csop.	1	1	1	1
Belforgalmi lobogó, 100 x 80 cm	db		1		1
Vállalati lobogó	"	1	1	1	1
Járványlobogó, 100 x 60 cm	"	1	1	1	1
Bója, vízszintes fehér-fekete sávval, 100 x 60 cm	"				

J e g y z e t:

Motoros géphajókon gőzsíp helyett légkürt vagy villamoskürt.

Idegen nemzeti lobogók csak idegen hajóutakon is közlekedő hajókon. Tengeri hajókra kü

A belforgalmi lobogót esetről esetre a „MAHART” forgalmi szakosztálya adja ki.

Tolóhajózásnál a géphajókra megállapított jelzőeszközökön kívül (4. sz. rovat) még egy db

A jelzőgömbök fekete színűek, tutajokon bármilyen színűek lehetnek.

A jelzőlámpákhoz 1—1 tartaléküveg.

■ A hajó típusának megfelelően.

Kis-	Bala- toni kis-	Uszály	Tutaj	Evezős hajó, csónak	Komp	Hajó- állo- más	Telelő par- ság	Úszó- mun- kagép	Halász- hajó	Fedél- zet- mester		
orlászahajó												
1								1	1			
1								1	1			
		1						1	1			
		1						1	1			
1	1		2	1	1	2		1	1			
								1	1			
					1			1	1			
		1				1			1			
			2					1	1			
					1			1	1			
		1						1	1	1		
							1					
		1	1			1	1		1			
								1				
		1						1	1			
								1	1			

rendelkezők érvényesek.

fényt mutató jelzőlámpa.